

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Piech. 91/54

INSTRUKCJA PIECHOTY
7,62 mm
PISTOLET MASZYNOWY
wz. 1941, wz. 1943 i wz. 1943/52

CZĘŚĆ I – OPIS I UTRZYMYWANIE
CZĘŚĆ II – ZASADY I SPOSOBY STRZELANIA

WYDANIE DRUGIE UZUPEŁNIONE

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

1 9 5 4

Warszawa, dnia 13. 10. 1954 r.

ZARZĄDZENIE NR 12

Zatwierdzam i wprowadzam do użytku wydanie drugie uzupełnione „Instrukcji piechoty — 7,62 mm pistolet maszynowy wz. 1941, wz. 1943 i wz. 1943/52, cz. I — Opis i utrzymywanie, cz. II — Zasady i sposoby strzelania“.

WICEMINISTER OBRONY NARODOWEJ

STANISŁAW POPLAWSKI

General broni

TREŚĆ

WŁAŚCIWOŚCI BOJOWE I PRZEZNACZENIE 7,62 MM PISTOLETÓW MASZYNOWYCH WZ. 1941, WZ. 1943 i WZ. 1943/52

CZĘŚĆ I. OPIS I UTRZYMYWANIE

DZIAŁ I. 7,62 MM PISTOLET MASZYNOWY WZ. 1941

	Str.
Rozdział I. Budowa pistoletu maszynowego	
Opis części	12
Przybory do pistoletu maszynowego	29
Nabój bojowy	30
Rozdział II. Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego	
Położenie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przed ładowaniem	32
Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego podczas ładowania	33
Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przy strzelaniu ogniem pojedynczym	34
Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przy strzelaniu ogniem ciągłym	36
Rozdział III. Wadliwe działanie mechanizmów pistoletu maszynowego	
Zasady zapobiegania i usuwania zacięć przy strzelaniu	38
Rozdział IV. Zasady utrzymywania i obchodzenia się z pistoletem maszynowym	
Utrzymywanie i przechowywanie pistoletu maszynowego	44

	Str.
Zasady rozkładania i składania pistoletu maszynowego	46
Przegląd pistoletu maszynowego	58
Sposób codziennego przeglądu pistoletu maszynowego	59
Przegląd pistoletu maszynowego w stanie złożonym .	59
Przegląd pistoletu maszynowego w stanie rozłożonym	62
Przegląd przyborów	63
Czyszczenie i smarowanie pistoletu maszynowego . .	64
Rozdział V. Przystrzeliwanie pistoletu maszynowego	
Rozdział VI. Ładowanie magazynków	
DZIAŁ II. 7,62 MM PISTOLET MASZYNOWY WZ. 1943	
Rozdział VII. Budowa pistoletu maszynowego	
Opis części	77
Przybory do pistoletu maszynowego	86
Nabój bojowy	86
Rozdział VIII. Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego	
Położenie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przed ładowaniem	87
Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego podczas ładowania	88
Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego podczas strzelania	89
Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przy zabezpieczeniu	90
Zasady zapobiegania i usuwania zacięć przy strzelaniu	90
Rozdział IX. Zasady utrzymywania i obchodzenia się z pistoletem maszynowym	
Utrzymywanie i przechowywanie pistoletu maszynowego	91
Zasady rozkładania i składania pistoletu maszynowego	91
Przegląd pistoletu maszynowego	95

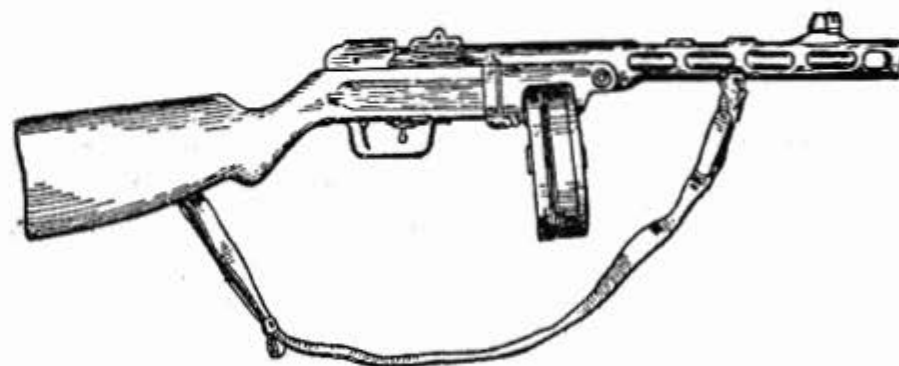
	Str.
Sposób codziennego przeglądu pistoletu maszynowego	95
Przegląd pistoletu maszynowego w stanie złożonym .	96
Przegląd pistoletu maszynowego w stanie rozłożonym	97
Czyszczenie i smarowanie pistoletu maszynowego . .	99
Rozdział X. Przystrzeliwanie pistoletu maszynowego	
DZIAŁ III. 7,62 MM PISTOLET MASZYNOWY WZ. 1943/52 (ZMODYFIKOWANY)	
Rozdział XI. Różnice w budowie między pistoletem maszynowym wz. 1943/52 i pistoletem maszynowym wz. 1943	
CZĘŚĆ II. SPOSOBY I ZASADY STRZELANIA	
Rozdział I. Sposoby strzelania z pistoletu maszynowego	
Wskazówki ogólne	106
Sposoby strzelania leżąc	108
Postawa leżąc	108
Składanie się i strzelanie w postawie leżąc	110
Przerwanie ognia	112
Postawa i strzelanie klęcząc	114
Postawy i strzelanie siedząc	116
Postawa i strzelanie stojąc	118
Strzelanie z podpórką i zza ukrycia	120
Postawy i strzelanie na nartach	125
Strzelanie w ruchu	127
Rozdział II. Zasady strzelania z pistoletu maszynowego w walce	
Wskazówki ogólne	129
Wybór celu	130
Wybór celownika i punktu celowania	131
Strzelanie do celów pojedynczych i grupowych . .	134
Strzelanie do celów chwilowo ukazujących się i ruchomych	135
Strzelanie do celów powietrznych	137

ZAŁĄCZNIKI:

	Str.
Załącznik nr 1 — Tabela kątów celowania, zboczenia i czasu lotu pocisku przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1941.	140
Załącznik nr 2 — Tabela kątów celowania, zboczenia i czasu lotu pocisku przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52	141
Załącznik nr 3 — Tabela przewyższenia średniego toru pocisku nad linią celowania przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1941	142
Załącznik nr 4 — Tabela przewyższenia średniego toru pocisku nad linią celowania przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52.	143

WŁAŚCIWOŚCI BOJOWE I PRZEZNACZENIE 7,62 mm PISTOLETÓW MASZYNOWYCH wz. 1941, wz. 1943 i wz. 1943/52

1. Pistolet maszynowy służy do zwalczania nieprzyjaciela na bliskich odległościach. Do strzelania używa się naboju pistoletowych wz. 1930.

Rys. 1. Pistolet maszynowy wz. 1941

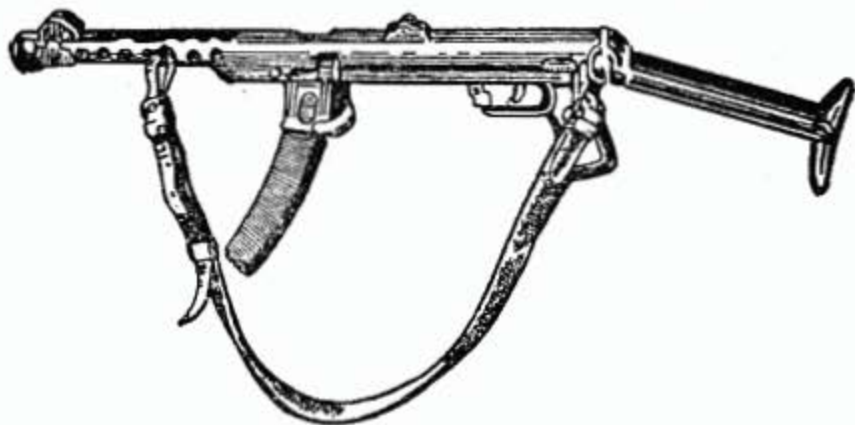
2. Z pistoletu maszynowego wz. 1941 (rys. 1) strzela się ogniem ciągłym (seriami krótkimi po 3—6 strzałów i długimi po 15—20 strzałów) i ogniem pojedynczym przez zastosowanie przerywacza.

3. Pistolety maszynowe wz. 1943 (rys. 2 i 3) i wz. 1943/52 (rys. 4) nie posiadają przerywacza ognia i za-

sadniczo strzela się z nich ogniem ciągłym, lecz ściągając język spustowy i zwalniając go natychmiast po naciśnięciu, można również strzelać ogniem pojedynczym.

Rys. 2. Pistolet maszynowy wz. 1943 z kolbą złożoną

Rys. 3. Pistolet maszynowy wz. 1943 z kolbą rozłożoną

4. Skuteczna donośność strzelania przy celowniku przerzutowym — 200 m.

Najlepsze wyniki osiąga się przy strzelaniu seriami krótkimi do 200 m, a długimi — do 100 m. Skuteczne

działanie pocisku — do 800 m. Szybkość początkowa około 500 m/sek.

5. Teoretyczna szybkostrzelność pistoletu maszynowego wz. 1941 wynosi do 1000 strzałów na minutę, a wz. 1943 i wz. 1943/52 — 600. Szybkostrzelność bojowa ogniem pojedynczym — do 30 strzałów na minutę, seriami krótkimi — do 70 strzałów na minutę, a długimi — do 100 strzałów na minutę.

Rys. 4. Pistolet maszynowy wz. 1943/52 (zmodyfikowany)

6. Pistolety maszynowe wz. 1943 i wz. 1943/52 różnią się od pistoletu maszynowego wz. 1941 budową oraz zewnętrznym wyglądem. W czasie marszu kolbę pistoletu maszynowego wz. 1943 składa się na wierzch komory zamkowej.

7. Pistolety maszynowe wszystkich trzech wzorów są proste w budowie i w użyciu oraz niezawodne w działaniu.

8. Dane dotyczące pistoletów maszynowych podaje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Pistolet maszynowy		
	wz. 1941	wz. 1943	wz. 1943/52
Ciężar pistoletu maszynowego bez magazynka	3,5 kg	3,0 kg	3,4 kg
Ciężar magazynka bębnowego bez naboí	1,15 kg	—	—
Ciężar magazynka bębnowego z nabojami	ok. 1,9 kg	—	—
Ciężar magazynka łukowego bez naboí	0,3 kg	0,3 kg	0,3 kg
Ciężar magazynka łukowego z nabojami	0,65 kg	0,65 kg	0,65 kg
Ciężar pistoletu maszynowego załadowanego z magazynkiem bębnowym	5,4 kg	—	—
Ciężar pistoletu maszynowego załadowanego z magazynkiem łukowym	4,15 kg	3,65 kg	4,05 kg
Długość części gwintowanej	243 mm	223 mm	223 mm
Długość linii celowniczej	365 mm	352 mm	352 mm
Kaliber lufy		7,62 mm	
Ciężar naboju		10,2—11,0 g	
Ciężar pocisku		5,52 g	
Ciężar ładunku		0,6 g	
Szybkość początkowa pocisku		ok. 500 m/sek.	

C Z Ę Ś Ć I
O P I S I U T R Z Y M Y W A N I E

D Z I A Ł I

7,62 mm PISTOLET MASZYNOWY wz. 1941

ROZDZIAŁ I

BUDOWA PISTOLETU MASZYNOWEGO

Opis części

9. L u f a (rys. 5) służy do nadania pociskowi kierunku lotu.

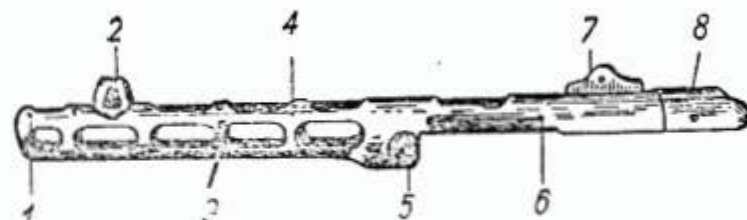
Rys. 5. Lufa: 1 — kolnierz, 2 — wycięcie

Wewnątrz lufa ma przewód gwintowany, zakończony od tyłu komorą naboju. Przewód lufy ma cztery bruzdy. Odstępy między bruzdami nazywają się polami. Gwint służy do nadania pociskowi ruchu obrotowego podczas jego lotu. Średnica między dwoma przeciwległymi polami nazywa się kalibrem przewodu lufy (7,62 mm). Komora naboju o kształcie i wymiarach łuski naboju służy do pomieszczenia naboju.

Na zewnątrz lufa ma:

- wycięcie półokrągłe do umocowania lufy w jej osłonie,
- kołnierz ograniczający ruch lufy przy wkładaniu jej na miejsce i przyjmujący uderzenie zamka podczas strzelania,
- rysę ustawczą (na kołnierzu), która podczas składania wskazuje prawidłowe ułożenie lufy w osłonie.

10. O s ł o n a (rys. 6) służy do umocowania w niej lufy i połączenia jej z komorą zamkową.

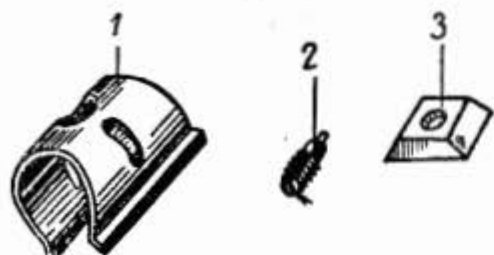

Rys. 6. Osłona: 1 — osłabiacz odrzutu, 2 — muszka, 3 — przednie ucho do pasa, 4 — osłona lufy, 5 — otwór do osi łączącej, 6 — pokrywa komory zamkowej, 7 — celownik (przerzutowy), 8 — zatrzask pokrywy

Przednia część osłony tworzy osłonę lufy, tylna zaś pokrywę komory zamkowej.

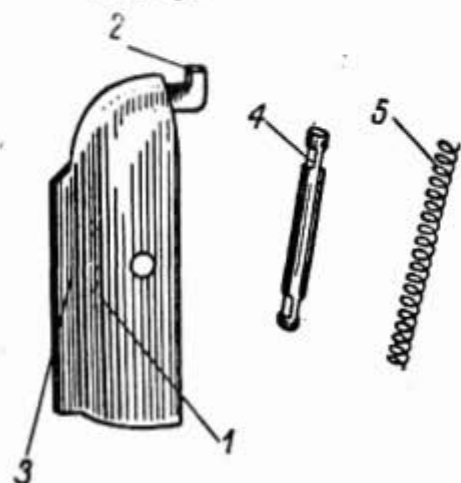
1) Osłona lufy chroni lufę od uderzeń, a strzelca przed oparzeniem rąk podczas strzelania. Przednia część osłony lufy jest ścięta i tworzy osłabiając odrzutu, który osłabiając odrzut pistoletu, zapewnia stateczne jego położenie, co zmniejsza rozrzut pocisków. Na wierzchu przedniej części osłony lufy znajduje się podstawa muszki, a z lewej strony — przednie ucho do pasa. Wewnątrz — przednia obsada lufy.

2) **Muszka** (rys. 7) służy do celowania. Wkręcona ona jest w **obsadę muszki**, umieszczonej w jej podstawie. Muszkę osłania **osłona muszki**, która chroni ją od uszkodzeń.

Rys. 7. Muszka: 1 — osłona muszki, 2 — muszka, 3 — obsada muszki

3) **Pokrywa komory zamkowej** ma:
a) tylną **obsadę lufy** z czopem do umocowania lufy i z otworem poprzecznym do osi łączącej;

Rys. 8. Zatrząsk pokrywy: 1 — kadłub zatrząsku, 2 — ząb, 3 — gniazdo do sprężyny, 4 — kolek, 5 — sprężyna

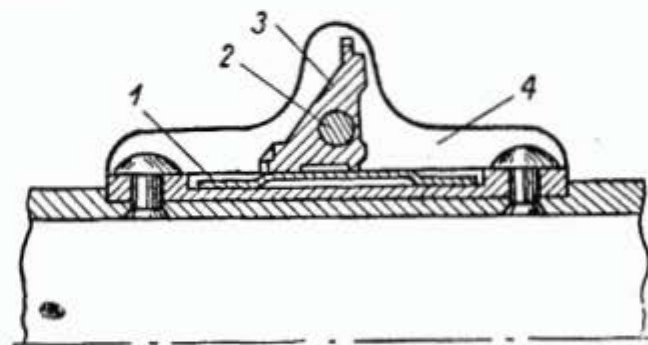
b) z wierzchu — **otwór wyrzutowy** do wyrzucania łusek;
c) z prawej strony — **wycięcie podłużne** do przejścia rączki zamkowej z dwoma **niedużymi wycięciami**, które umożliwiają zabezpieczenie zamka w położeniu przednim i tylnym;
d) w tylnej części — **występ**, który

służy do prawidłowego ułożenia pokrywy komory zamkowej, przy łączeniu jej z komorą zamkową,
— **dwie opory boczne**, które ograniczają ruch kadłuba zatrząsku do przodu,
— **dwa otwory** do kołka zatrząsku.

4) **Zatrząsk pokrywy** (rys. 8) służy do połączenia komory zamkowej z jej pokrywą i składa się on z kadłuba, sprężyny i kołka.

Kadłub zatrząsku ma **ząb**, który przy zamkniętym pistolecie maszynowym mieści się w swym **gnieździe** w komorze zamkowej. Ponadto ma **gniazdo** do pomieszczenia sprężyny zatrząsku i **dwa boczne otwory** do przejścia kołka zatrząsku.

5) **Celownik przerzutowy** (rys. 9) przeznaczony jest do strzelania na 100 i 200 m i w związku z tym na jednym jego ramieniu jest cyfra 10, a na drugim 20.

Rys. 9. Celownik przerzutowy: 1 — sprężyna celownika, 2 — oś celownika, 3 — celownik, 4 — podstawa celownika

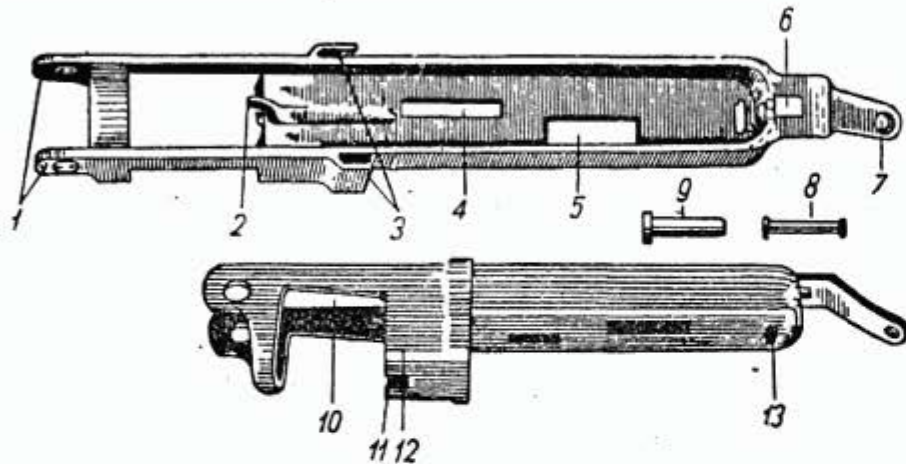
Celownik przerzutowy obraca się na swej osi, umocowanej w **podstawie celownika** i utrzymuje się w danym położeniu za pomocą sprężyny.

11. K o m o r a z a m k o w a (rys. 10) służy do połączenia zasadniczych części pistoletu maszynowego i nadania kierunku ruchu zamka.

Komora zamkowa ma:

- a) u c h a do połączenia z osłoną;
- b) g n i a z d o do magazynka;
- c) g n i a z d o do zatrzasku magazynka;

Rys. 10. Komora zamkowa: 1 — ucha, 2 — wyrzutnik, 3 — ob-
sada, 4 — okno przerywacza, 5 — okno do zaczepu zamkowego,
6 — okno do zęba zatrzasku pokrywy, 7 — otwór do wkrętu
głównego, 8 — zatrzask osi łączącej, 9 — oś łącząca, 10 — gnia-
zdo magazynka, 11 — gniazdo zatrzasku magazynka, 12 — otwór
osi zatrzasku magazynka, 13 — otwór owalny

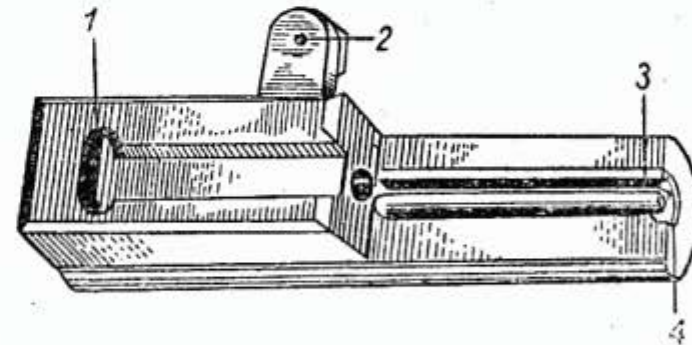
- d) o b s a d ę do połączenia z przednią częścią łoża
i z komorą spustową;
- e) w' d o l e — d w a o k n a (przednie — do prze-
rywacza, tylne — do zaczepu zamkowego dźwig-
ni spustowej) i o t w ó r owalny do występu
komory spustowej;
- f) w tylnej ścianie — g n i a z d o do opory tylnej
żerdzi sprężyny powrotnej;

- g) w części tylnej — o g o n (występ ogonowy), któ-
ry ma o k n o do przejścia zęba zatrzasku po-
krywy komory zamkowej i o t w ó r do wkrętu
głównego;
- h) wewnątrz — wyrzutnik, który służy do
wyrzucenia łuski;
- i) w dole — zatrzask magazynka ze sprę-
żyną.

Zatrzask magazynka ze sprężyną służy do umocowania magazynka w jego gnieździe w komo-
rze zamkowej.

Zatrzask magazynka ma:

- ścięcie górne do utrzymania magazynka,
- gniazdo do sprężyny,
- otwór do osi,
- dźwignię do przesunięcia palcem zatrzasku
przy odłączeniu magazynka.

Rys. 11. Zamek: 1 — ząb zaczepowy, 2 — rączka zamkowa,
3 — rowek wyrzutnika, 4 — czółko zamka

12. Z a m e k (rys. 11) służy do podania naboju z do-
nośnika magazynka do komory naboju, zamknięcia
przewodu lufy przy strzale, spowodowania strzału
i wyciągnięcia łuski.

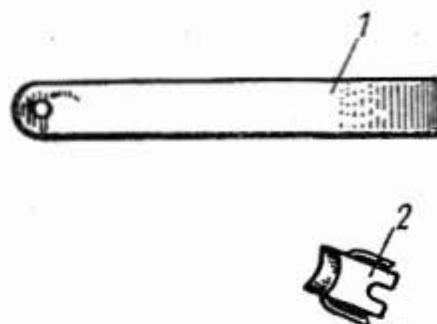
Sklada się on z trzonu zamkowego, iglicy, wyciągu ze sprężyną i rączki zamkowej z bezpiecznikiem.

- 1) Trzon zamkowy ma:
  - a) czółko do pomieszczenia dna łuski;
  - b) otwór do grotu iglicy;
  - c) gniazda do wyciągu i jego sprężyny;
  - d) w dole — wycięcie do przejścia zamka przy wstawionym magazynku; w wycięciu są dwa wypusty, które tworzą rowek podłużny do przejścia wyrzutnika przy ruchu zamka; przednia część wypustów tworzy podajnik;
  - e) w środkowej części od dołu — przepust do zaczepu zamkowego, którego tylna krawędź stanowi ząb zaczepowy;
  - f) po obu bokach — wyżłobienia do zbierania nadmiernego smaru;
  - g) w części tylnej — ścięcie poprzeczne w celu uniknięcia uderzeń zamka o kolek zatrasku pokrywy komory zamkowej, przy cofaniu się zamka w położenie tylne;
  - h) z prawej strony — rączkę z bezpiecznikiem;
  - i) w części zgrubionej — przewód do żerdzi ze sprężyną powrotną.
- 2) Rączka zamkowa służy do odprowadzenia zamka w położenie tylne, przy ładowaniu pistoletu maszynowego i przy zabezpieczeniu go.

Ma ona prowadnicę, po której przesuwają się bezpiecznik. Bezpiecznik ze sprężyną i tłoczkiem — służy do zabezpieczenia pistoletu.
- 3) Iglica połączona jest z zamkiem za pomocą kolka i służy do zbijania spłonki.

4) Wyciąg (rys. 12) służy do wyciągania łusek z komory nabojoyej oraz utrzymania ich w czółku zamka i posiada:

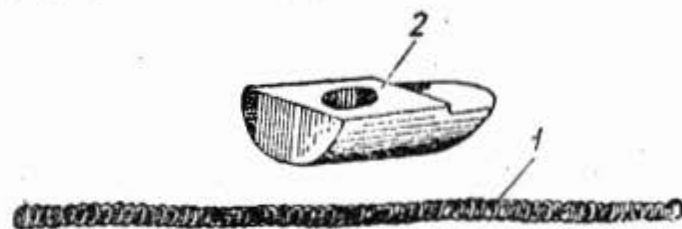
- a) pazur, który chwyta za kryzę łuski;
- b) występy wodzące do płaszczyzny z zamkiem;
- c) płaszczyznę, na którą działa sprężyna wyciągu;
- d) występy do uniemożliwienia wyskakiwania sprężyny;
- e) wycięcie do przejścia wybijaka przy odłączaniu sprężyny.

Rys. 12. Wyciąg i jego sprężyna: 1 — sprężyna wyciągu, 2 — wyciąg

5) Sprężyna wyciągu służy do utrzymania wyciągu. Na tylnym końcu sprężyny jest otwór — do wkładania wybijaka przy rozkładaniu.

6) Urządzenie powrotne (rys. 13) składa się ze sprężyny powrotnej, jej żerdzi i zderzaka.

Rys. 13. Urządzenie powrotne: 1 — sprężyna powrotna z żerdzią, 2 — zderzak

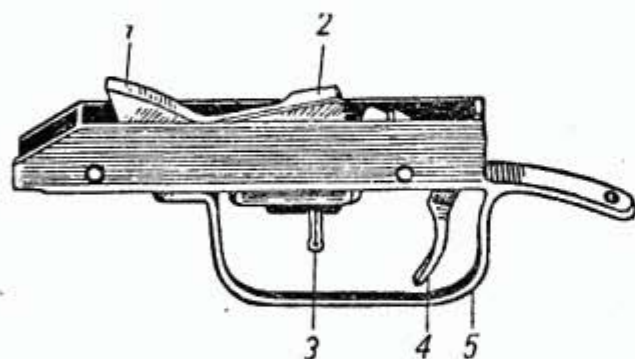
7) Żerdź sprężyny powrotnej uniemożliwia zginanie się sprężyny powrotnej w czasie działania pistoletu. Na tylnym jej końcu, na stałe umocowana jest

tylna opora sprężyny, a na przedni koniec nałożona jest przednia opora sprężyny powrotnej. Przedni koniec żerdzi jest rozklepany, tworząc główkę żerdzi, która służy do utrzymania przedniej opory sprężyny powrotnej.

8) Sprężyna powrotna znajdująca się na żerdzi służy do przesuwania zamka w położenie przednie.

9) Zderzak przyjmuje na siebie uderzenie zamka przy jego odejściu w tylne położenie chroniąc w ten sposób zamek i komorę zamkową.

Zderzak ma: otwór do przejścia żerdzi sprężyny powrotnej i wycięcie do kołka zatrasku pokrywy komory zamkowej.

Rys. 14. Mechanizm spustowy: 1 — przerywacz, 2 — dźwignia spustowa, 3 — ramię przełącznika, 4 — język spustu, 5 — kabłąk

13. Mechanizm spustowy (rys. 14) służy do prowadzenia ognia pojedynczego i ciągłego. Składa się on z komory spustowej ze sprężyną, spustu ze sprężyną, zaczepu spustowego ze sprężyną, przerywacza i obsady przerywacza.

1) Komora spustowa służy do pomieszczenia w niej mechanizmu spustowego.

Komora spustowa ma:

- a) występy przednie do połączenia z komorą zamkową;
- b) otwory do osi spustu i dźwigni spustowej;
- c) w tylnej górnej części — występ do połączenia z komorą zamkową;
- d) w dole:
  - ogon z otworem do wkrętu głównego, za pomocą którego komora spustowa łączy się z łożem,
  - kabłąk, który chroni język spustu i przełącznik przed przypadkowymi uderzeniami,
  - prowadnicę przełącznika do nadania kierunku ruchu i utrzymania przełącznika w nadanym mu położeniu;
- e) na dnie komory:
  - dwa okna jedno do spustu, a drugie do sworznia przełącznika,
  - dwa gniazda jedno do sprężyny spustu, drugie zaś do sprężyny dźwigni spustowej.

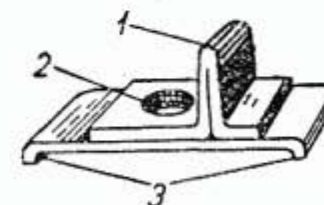
Na części przedniej kadłuba komory spustowej wytłoczony jest numer pistoletu maszynowego.

2) Przełącznik (rys. 15) służy do ustawienia przerywacza na ogień pojedynczy i ciągły.

Przełącznik ma:

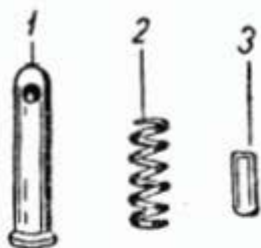
- ramię radełkowane do przesuwania go palcami,
- otwór o dwóch średnicach do sworznia przełącznika z kołkiem oraz przednią i tylną oporę.

W celu prowadzenia ognia

Rys. 15. Przełącznik: 1 — ramię przełącznika, 2 — otwór do sworznia przełącznika, 3 — opory

ciągłego przełącznik należy przesunąć w przód do oporu, a do ognia pojedynczego — w tył do oporu.

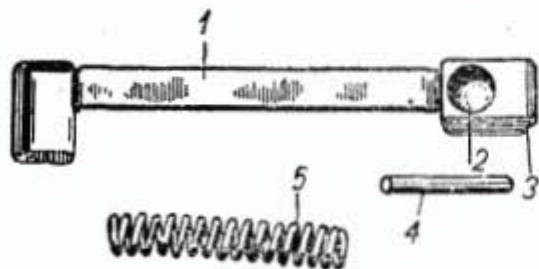

Rys. 16. Sworzeń przełącznika: 1 — sworzeń przełącznika, 2 — sprężyna sworznia, 3 — kołek

3) Sworzeń przełącznika (rys. 16) służy do utrzymania przełącznika w nadanym położeniu i ma: główkę do oparcia sprężyny i otwór do kołka oraz sprężynę przełącznika, która utrzymuje go w położeniu górnym.

4) Dźwignia spustowa (rys. 17) służy do utrzymania zamka na zaczepie zamkowym i ma:

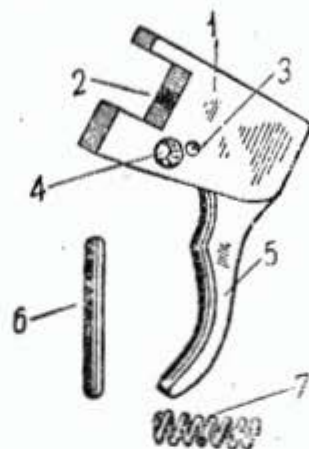
- a) w części przedniej — piętę z otworem do osi dźwigni;
- b) w części tylnej:
  - w górze — zaczep zamkowy,
  - w dole — ząb do połączenia z zaczepem spustowym i gniazdo do sprężyny.

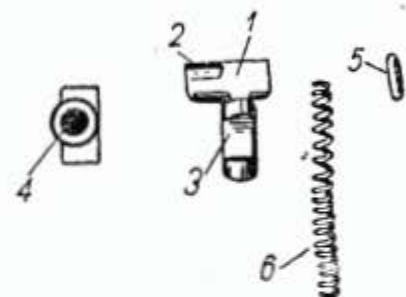
Rys. 17. Dźwignia spustowa: 1 — dźwignia spustowa, 2 — gniazdo do sprężyny, 3 — ząb, 4 — oś dźwigni, 5 — sprężyna dźwigni spustowej

5) Sprężyna dźwigni spustowej służy do utrzymania zaczepu zamkowego w położeniu górnym.

6) Spust (rys. 18) służy do obniżenia tylnej części dźwigni spustowej za pomocą zaczepu spustowego. Spust ma główkę i język spustowy. W przedniej części główki spustu znajduje się wycięcie z gniazdem do zaczepu spustowego i jego sprężyny; z boków — dwa otwory: mały — do kołka zaczepu spustowego, a duży — do osi spustu.

Rys. 18. Spust: 1 — główka, 2 — wycięcie z gniazdem do zaczepu spustowego, 3 — otwór do kołka, 4 — otwór do osi, 5 — język spustowy, 6 — oś spustu, 7 — sprężyna spustu

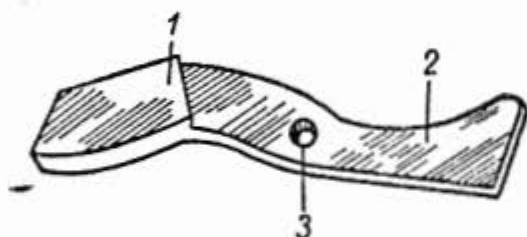
Rys. 19. Zaczep spustowy (widok z dołu): 1 — część prostokątna, 2 — część zaokrąglona, 3 — wcięcie do kołka, 4 — gniazdo do sprężyny, 5 — kołek, 6 — sprężyna zaczepu spustowego

7) Zaczep spustowy (rys. 19) służy do wyprowadzenia zaczepu zamkowego dźwigni spustowej spod zęba zaczepowego zamka i razem z przerywaczem zapewnia prowadzenie ognia pojedynczego.

Zaczep spustowy ma:

- a) z lewej strony — część prostokątną, która działa na ząb dźwigni spustowej:

- b) z prawej strony — część zaokrągloną, na którą działa przerywacz przy strzelaniu ogniem pojedynczym;
  - c) w dole — wycięcie do kolka, który ogranicza wyjście zaczepu spustowego z główki spustu;
  - d) wewnątrz — gniazdo do sprężyny.
- 8) Sprężyna zaczepu spustowego utrzymuje zaczep w położeniu przednim.
- 9) Przerywacz (rys. 20) służy do odłączenia zaczepu spustowego od dźwigni spustowej przy strzelaniu ogniem pojedynczym.

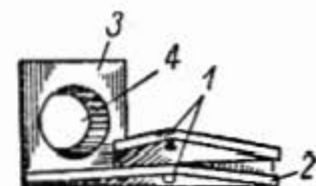
Rys. 20. Przerywacz: 1 — ramię przednie, 2 — ramię tylne, 3 — otwór do osi

Przerywacz ma:

- a) ramię przednie, na które działa dolna płaszczyna zamka przy ruchu do przodu;
  - b) ramię tylne, które ma dwa skosy: górny i dolny; górny skos odprowadza zaczep spustowy w położenie tylne, a dolny utrzymuje zaczep spustowy w położeniu tylnym, do chwili zaprzestania nacisku na język spustowy;
  - c) otwór do osi.
- 10) Obsada przerywacza (rys. 21) służy do połączenia przerywacza z przełącznikiem i do nadania kierunku ruchu przerywacza.

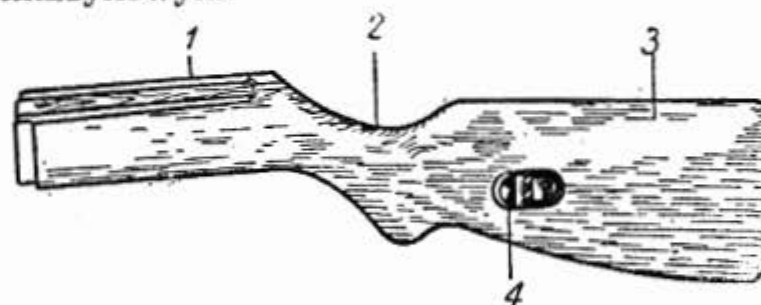
Obsada przerywacza ma:

- a) ucha, które tworzą gniazdo do przerywacza;
- b) otwór do osi;
- c) występ, do nadania kierunku obsady przerywacza przy przesuwaniu jej w komorze spustowej;
- d) gniazdo z otworem, do przejścia sworznia przełącznika i oparcia dolnego końca jego sprężyny.

Rys. 21. Obsada przerywacza: 1 — ucha z otworem do osi, 2 — prawa ścianka, 3 — występ, 4 — gniazdo z otworem do sworznia przełącznika

14. Łoże wraz z kolbą (rys. 22) służy do połączenia części i do wygodnego posługiwania się pistoletem maszynowym.

Rys. 22. Łoże wraz z kolbą: 1 — łożo, 2 — szyjka, 3 — kolba, 4 — tylne ucho do pasa

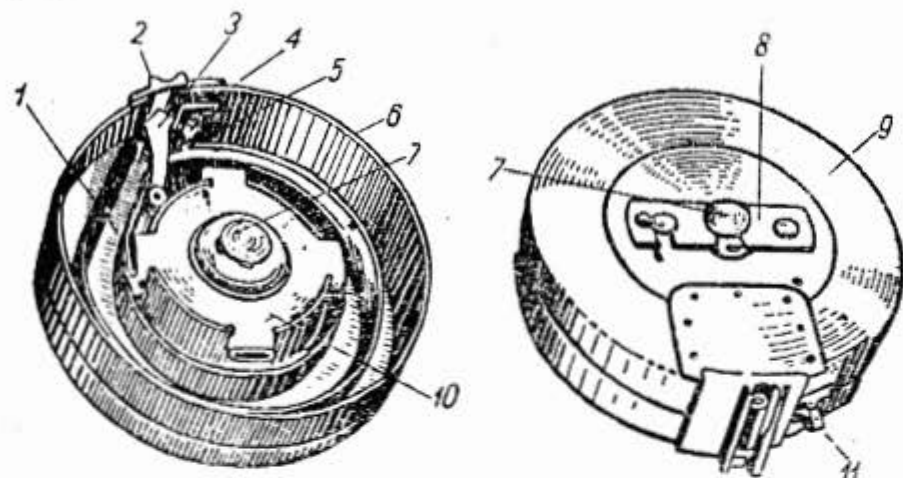
1) Łoże ma:

- wycięcie podłużne, w którym mieści się w górze komora zamkowa, a w dole komora spustowa,
- w przodzie — ścięcia, które wchodzą w osadę komory zamkowej,
- na szyjce — gniazdo do wkrętu głównego.

2) Kolba ma wycięcie na tylne ucho do pasa i metalowy trzewik z pokrywą, która

zamyka pustą część kolby (gniazdo na przybory), gdzie przechowuje się przybory do czyszczenia.

15. Magazynek bębnowy (rys. 23) służy do umieszczenia 71 naboí. Składa się on z pudełka, pokrywy magazynka, prowadnicy naboíów, bębna, sprężyny, donośnika z wkrętem, zatrzasku bębna z nakrętką i sprężyną.

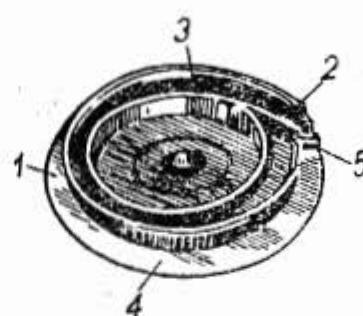
Rys. 23. Magazynek bębnowy: 1 — prowadnica naboíów, 2 — wylaz naboíowy, 3 — donośnik, 4 — opora naboíowa, 5 — opora zaczepu prowadnicy, 6 — pudełko, 7 — zatrzask bębna, 8 — zasuwka, 9 — pokrywa, 10 — bęben, 11 — ucho

1) Pudełko ma: oś, oporę naboíową, wylaz naboíowy z oporami do skierowania naboju do komory naboíowej, poza tym posiada zaczep magazynka z wycięciem do połączenia z zatrzaskiem bębna przy ładowaniu pistoletu maszynowego i ucho do sznurka, celem przymocowania magazynka do pasa.

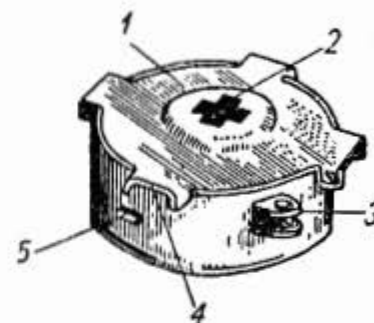
2) Pokrywa służy do zamknięcia pudełka. Ma ona zasuwkę, czop zasuwki i otwór do główki zatrzasku bębna.

3) Prowadnica naboíów (rys. 24) służy do pomieszczenia naboí i skierowania ich do wylazu naboíowego pudełka.

Do podstawy prowadnicy naboíów przymocowana jest przegroda spiralna, która tworzy dwa korytka — wewnętrzne i zewnętrzne, gdzie mieszczą się naboje.

Rys. 24. Prowadnica naboíów:
1 — podstawa,
2 — przegroda spiralna,
3 — korytka wewnętrzne,
4 — korytka zewnętrzne,
5 — występ ograniczający

Rys. 25. Bęben: 1 — pokrywka, 2 — otwór, 3 — ucha, 4 — uchwyt, 5 — zaczep sprężyny

4) Bęben (rys. 25) służy do pomieszczenia i napięcia sprężyny. Z wierzchu przykryty jest pokrywką.

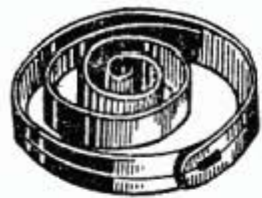
Pokrywka bębna ma:

- cztery uchwyty do oparcia palców ręki przy obracaniu bębna,
- otwór w kształcie krzyża — do przejścia osi magazynka, która ma cztery wycięcia do zębów zatrzasku bębna.

Na ścianie bębna są ucha do umocowania donośnika.

5) Sprężyna magazynka (rys. 26) służy do obracania bębna i donoszenia naboí. Na obu końcach

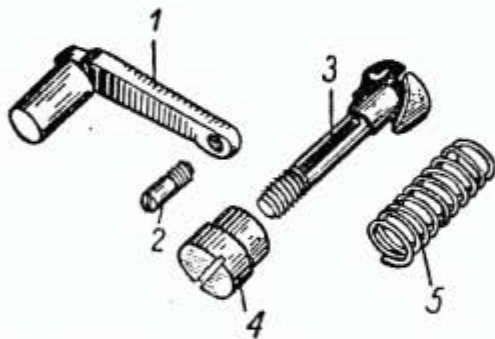
sprężyny są gniazda zaczepowe do połączenia z zaczepem osi i z zaczepem ścianki bębna.

Rys. 26. Sprężyna magazynka

6) **Donośnik** (rys. 27) składa się z ramienia i popychacza naboju. Na ramieniu znajduje się gniazdo do połączenia donośnika z uchami bębna, za pomocą wkrętu. Popychacz naboju służy do popychania naboju.

7) **Zatrząsk bębna** (rys. 27) służy do utrzymania bębna w nadanym mu położeniu przy ładowaniu i do przymocowania pokrywy magazynka do pudełka.

Rys. 27. Donośnik i zatrząsk bębna: 1 — donośnik, 2 — wkręt donośnika, 3 — zatrząsk bębna, 4 — nakrętka zatrząsku, 5 — sprężyna zatrząsku

Zatrząsk bębna ma główek z czterema zębami. Zatrząsk przechodzi przez oś magazynka i zamocowuje się nakrętką. Sprężyna zatrząsku utrzymuje zatrząsk w dolnym położeniu.

16. Oprócz magazynka bębnowego, na

uzbrojeniu znajduje się magazynek łukowy (rys. 28).

Magazynek łukowy składa się z pudełka, nasady, która tworzy wylaz naboju, donośnika, sprężyny magazynka i dna magazynka.

Na tylnej ścianie pudełka magazynka znajduje się zaczep magazynka z wycięciem, do połączenia z zatrząskiem przy ładowaniu pistoletu maszynowego.

Przybory do pistoletu maszynowego

17. **Przybory** (rys. 28) służą do rozkładania, składania i czyszczenia pistoletu maszynowego. Każdy pistolet powinien mieć następujące przybory:

1) **Wycior składany i przecieracz** do czyszczenia przewodu lufy. Wycior składa się z rękojeści i dwóch członów.

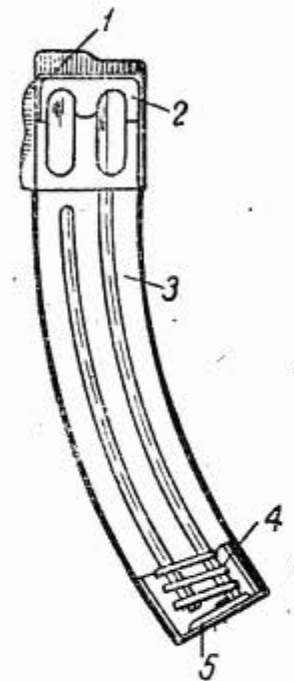
2) **Wkrętak** składa się z rękojeści, ostrza i osi ostrza. Na rękojeści wkrętaka znajduje się wycięcie do odkręcania i dokręcania przedniego członu wyciora lub przecieracza.

3) **Wybijak** do wybijania osi i kołków przy rozkładaniu i składaniu pistoletu maszynowego.

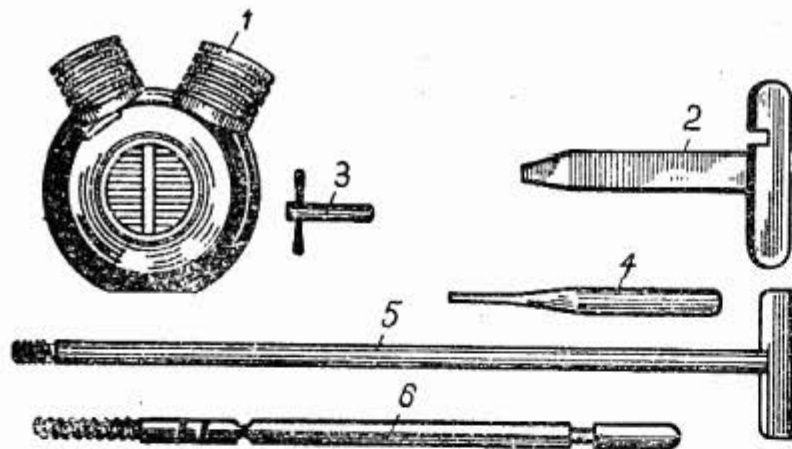
4) **Klucz** do wkręcania i wykręcania muszki podczas przystrzeliania pistoletu maszynowego.

5) **Olejarka** dwuwylotowa z dwoma przedziałami; do jednego przedziału nalewa się płyn do czyszczenia, a do drugiego — smar karabinowy.

18. **Paś** służy do wygodniejszego noszenia pistoletu maszynowego.

Rys. 28. Magazynek łukowy: 1 — donośnik, 2 — nasada (wylaz naboju), 3 — pudełko, 4 — sprężyna, 5 — dno magazynka

Rys. 29. Przybory: 1 — olejarka, 2 — wkrętak, 3 — klucz, 4 — wybijak, 5 — pierwszy człon wyciora, 6 — drugi człon i przecieracz

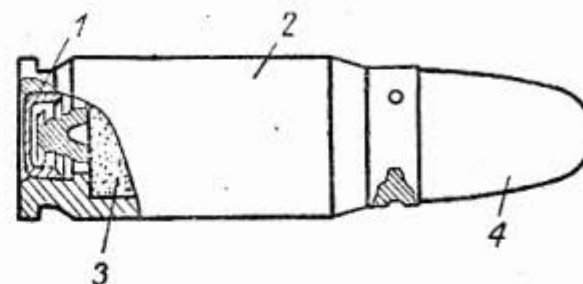
Nabój bojowy

19. Do strzelania z pistoletu maszynowego używa się nabój pistoletowy o kalibrze 7,62 mm (rys. 30), który składa się z pocisku, łuski, ładunku prochowego i spłonki.

1) Pocisk składa się z rdzenia wprasowanego w płaszcz. Jest on osadzony i umocowany w łusce przez zaciśnięcie szyjki i zapunktowanie.

2) Łuska służy do umieszczenia ładunku prochowego oraz połączenia części składowych naboju. Łuska ma szyjkę do połączenia z pociskiem, stożek i tułów do pomieszczenia ładunku prochowego oraz dno z kryzą. W dnie łuski znajduje się: gniazdo do spłonki, kowadełko, na którym grot igliczny zbija spłonkę i dwa otwory zapalowe, przez które przedostaje się płomień od zbitej

spłonki do ładunku prochowego. Ponadto dno łuski ma kryzę, za którą pazur wyciągu wyciąga łuskę (nabój) z komory naboju.

Rys. 30. Nabój bojowy: 1 — spłonka, 2 — łuska, 3 — ładunek prochowy, 4 — pocisk

3) Ładunek prochowy, z prochu bezdymnego, wypełnia tułów łuski.

4) Spłonka służy do zapalenia ładunku prochowego w naboju: w niej się mieści masa zapłonowa, przykryta cynfolią w kształcie krążka.

20. Nabój szkolny służy do sprawdzenia działania części pistoletu maszynowego oraz do nauki ładowania.

Dla odróżnienia od naboju bojowego tułów łuski naboju szkolnego posiada podłużne wgniecenia.

ROZDZIAŁ II

DZIAŁANIE CZĘŚCI I MECHANIZMÓW PISTOLETU MASZYNOWEGO

Położenie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przed ładowaniem

21. Części i mechanizmy pistoletu maszynowego przed ładowaniem znajdują się w następującym położeniu:

1) Zamek pod działaniem sprężyny powrotnej znajduje się w położeniu przednim, a jego przednia płaszczyzna opiera się o tylne ścięcie lufy.

2) Wyciąg pod działaniem swej sprężyny przyciśnięty jest do trzonu zamkowego.

3) Ząb wyrzutnika znajduje się w tylnej części podłużnego rowka zamka.

4) Bezpiecznik przesunięty jest w lewo i znajduje się w przednim wycięciu pokrywy komory zamkowej.

5) Sprężyna powrotna znajduje się w najmniejszym napięciu; jeden jej koniec opiera się o oporę tylną na żerdzi, która mieści się w swym gnieździe w komorze zamkowej, drugi zaś koniec — o oporę przednią umieszczoną w przewodzie zamka.

6) Przełącznik ustawiony jest na ogień pojedynczy, ramię przełącznika odciągnięte w tył do oporu, tylna

opora przełącznika opiera się o tylne ścięcie prowadnicy przełącznika.

7) Język spustowy podany do przodu, a główka spustu podniesiona do góry.

8) Zaczep spustowy jest nieco podany w dół i swą zaokrągloną częścią opiera się o górny skos tylnego ramienia przerywacza.

Ramię przednie przerywacza pod działaniem dolnej płaszczyzny zamka jest opuszczone w dół. Zaczep zamkowy dźwigni spustowej podniesiony jest do góry i znajduje się wewnątrz komory zamkowej z tyłu zamka, a ząb dźwigni spustowej znajduje się poniżej zaczepu spustowego.

U w a g a: Jeżeli przy takim położeniu nacisnąć na język spustowy, to zaczep zamkowy dźwigni spustowej nie zostanie opuszczony, gdyż zaczep spustowy ślizgając się po skosie tylnego ramienia przerywacza, wejdzie w wycięcie główki spustu i nie zaczepi o ząb dźwigni spustowej.

Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego podczas ładowania

22. W celu załadowania pistoletu maszynowego należy:

1) Włożyć naładowany magazynek wylazem nabożowym do gniazda magazynka w ten sposób, aby zatrząsk zaskoczył w wycięcie zaczepu magazynka.

2) Przesunąć bezpiecznik w prawo do oporu, ażeby zwolnić zamek.

3) Ujmując prawą ręką za rączkę zamkową, odciągnąć zamek do tyłu.

- 4) Puścić rączkę zamkową; przy tym zamek przesunie się nieco do przodu i zaczepi się o zaczep zamkowy.

Przy cofaniu zamka do tyłu sprężyna powrotna zostaje napięta, rowek zamka ślizga się po zębie wyrzutnika, a przedni koniec żerdzi sprężyny powrotnej wychodzi z przewodu zamkowego. Gdy tylko przednia płaszczyna zamka minie tylną ściankę magazynka kolejny nabój pod działaniem sprężyny magazynka podnosi się do góry i staje naprzeciw komory naboju.

Zamek przy dalszym cofaniu się naciska na dźwignię spustową i opuszcza w dół zaczep zamkowy, a przednie ramię przerywacza zwalnia się spod nacisku dolnej płaszczyny zamka. Zaczep spustowy, pod działaniem swej sprężyny przesuwają się do przodu i częścią zaokrągloną opuszcza w dół tylne ramię przerywacza, podnosząc jego ramię przednie.

Gdy tylko ząb zaczepowy zamka minie zaczep zamkowy dźwigni spustowej — dźwignia spustowa pod działaniem swej sprężyny podnosi się do góry, jej zaczep zamkowy zaskakuje przed ząb zaczepowy zamka, a ząb dźwigni spustowej staje pod główką zaczepu spustowego.

Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przy strzelaniu ogniem pojedynczym

23. Do strzelania ogniem pojedynczym należy:

- 1) Nastawić przełącznik na ogień pojedynczy. W tym celu należy odciągnąć go w tył do oporu.
- 2) Nacisnąć palcem na język spustowy.

Przy naciśnięciu na język spustowy spust, obracając się na swej osi, ścisną swą sprężynę i opuszcza w dół za-

czep spustowy. Zaczep spustowy naciska na ząb dźwigni spustowej, wyprowadzając zaczep zamkowy spod zęba zaczepowego zamka. Zamek zostaje zwolniony i pod działaniem sprężyny powrotnej posuwają się do przodu. Przy ruchu zamka w przód, prawa strona dolnej jego płaszczyny ślizga się po powierzchni przedniego ramienia przerywacza i opuszcza je w dół. Przerywacz, obracając się na swojej osi, górnym skosem ramienia tylnego odprowadza do tyłu zaczep spustowy i rozłącza go z zębem dźwigni spustowej. Zaczep zamkowy pod działaniem sprężyny dźwigni spustowej podnosi się do góry.

Zamek idąc do przodu wysuwa kolejny nabój z wylazu naboju magazynka i podaje go do komory naboju.

Pazur wyciągu zaskakuje za kryzę łuski, a dno łuski wchodzi w czołko zamka. Grot iglicy zbija splotkę — następuje strzał.

Pod działaniem gazów prochowych pocisk wciska się w gwint przewodu lufy, a zamek, jednocześnie z ruchem pocisku do przodu, zaczyna odchodzić do tyłu. Ponieważ jednak ciężar zamka wielokrotnie jest większy od ciężaru pocisku (oprócz tego sprężyna powrotna wstrzymuje ruch zamka do tyłu) wskutek tego szybkość ruchu zamka w stosunku do szybkości ruchu pocisku jest tak mała, że w czasie ruchu pocisku w przewodzie lufy zamek bardzo nieznacznie cofnie się do tyłu, a w związku z tym w dalszym ciągu będzie zamykał komorę naboju, przeciwdziałając przedostawaniu się gazów do tyłu w momencie strzału.

Gdy pocisk opuści przewód lufy, zamek, pod działaniem gazów prochowych na dno łuski, gwałtownie cofa się do tyłu, ściskając sprężynę powrotną. W tym czasie pazur wyciągu wyciąga łuskę z komory naboju.

Łuska cofając się wraz z zamkiem do tyłu, napotyka na swej drodze wyrzutnik, który uderza o dno łuski

i wyrzuca ją przez otwór wyrzutowy w pokrywie komory zamkowej.

Sprężyna magazynka działając na donośnik, podaje kolejny nabój do wylazu naboju naprzeciw podajnika trzonu zamkowego.

Zamek, odchodząc do tyłu, dolną swą powierzchnią ślizga się po dźwigni spustowej i opuszcza zaczep zamkowy w dół. Gdy tylko ząb zaczepowy zamka minie zaczep zamkowy, ten ostatni pod działaniem sprężyny dźwigni spustowej podnosi się i wchodzi do swego przepustu w zamku.

Zamek pod działaniem siły odrzutu ściska sprężynę powrotną tak długo, dopóki nie uderzy o zderzak, po czym pod działaniem sprężyny powrotnej przesunie się nieco do przodu i zatrzyma się, zaczepiając swym zębem zaczepowym o zaczep zamkowy dźwigni spustowej.

Celem oddania następnego strzału należy:

1) Zwolnić język spustowy.

Przy tym główka spustu pod działaniem sprężyny spustu unosi się do góry; zaczep spustowy ślizga się po skosach przerywacza, opuszcza jego ramię tylne, (jednocześnie podnosząc przednie), wychodzi ze swego gniazda w spuście i zaskakuje za ząb dźwigni spustowej.

2) Nacisnąć na język spustowy.

Działanie części będzie takie same jak przy pierwszym strzale.

Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przy strzelaniu ogniem ciągłym

24. Do strzelania ogniem ciągłym należy:

1) Nastawić przełącznik na ogień ciągły, przesuując go do przodu.

Przy tym przerywacz wraz ze swą obsługą przesunie się do przodu, tylne ramię przerywacza odchodzi od za-

czepu spustowego, a przednie jego ramię opuści się w dół.

2) Nacisnąć palcem na język spustowy.

Przy tym język spustowy, obracając się na swej osi, opuszcza zaczep spustowy, który naciskając na ząb dźwigni spustowej, wyprowadza zaczep zamkowy spod zęba zaczepowego zamka.

Zamek pod działaniem sprężyny powrotnej posuwa się do przodu, wysuwa z magazynka kolejny nabój i podaje go do komory naboju.

W związku z tym, że przerywacz ze swą obsługą został przesunięty w przód i cofnął się od zaczepu spustowego, a przednie ramię przerywacza zostało opuszczone w dół, to zamek przy ruchu w przód nie napotyka na przednie ramię przerywacza i dlatego o też zaczep zamkowy będzie opuszczony tak długo, jak długo naciska się na język spustowy.

Pazur wyciągu zaskakuje za kryzę łuski. Dno łuski wchodzi w czółko zamka. Grot igliczny zbija słonkę — następuje strzał.

Po strzale zamek pod działaniem gazów prochowych odchodzi do tyłu, sprężyna powrotna ściska się, łuska natknąwszy się na wyrzutnik zostaje wyrzucona przez otwór wyrzutowy w pokrywie komory zamkowej.

Zamek cofa się aż do chwili uderzenia o zderzak, po czym pod działaniem sprężyny powrotnej posuwa się do przodu, wysuwa z magazynka kolejny nabój, podaje go do komory naboju, grotem zbija słonkę i następuje strzał.

Ogień ciągły trwa tak długo, dopóki naciska się na język spustowy i dopóki w magazynku są naboje.

W pierwszym wypadku zamek zatrzyma się na zaczepie zamkowym dźwigni spustowej, a w drugim — zamek pozostanie w przednim położeniu.

ROZDZIAŁ III

WADLIWE DZIAŁANIE MECHANIZMÓW PISTOLETU MASZYNOWEGO

Zasady zapobiegania i usuwania zacięć przy strzelaniu

25. Pistolet maszynowy, przy starannym utrzymywaniu i prawidłowym obchodzeniu się z nim, jest bronią pewną i niezawodną.

Jednakże przy dłuższym użyciu, wskutek naturalnego zużycia części, zabrudzenia mechanizmów i urządzeń lub nieostrożnego obchodzenia się z pistoletem, mogą powstać wady uniemożliwiające normalne działanie części i powodujące zacięcia przy strzelaniu.

26. Większość zacięć przy strzelaniu z pistoletu maszynowego można łatwo usunąć przez przeladowywanie, odciągając zamek w tylne położenie.

W odróżnieniu od innych rodzajów broni maszynowej w pistolecie maszynowym przy niedomkniętym zamku, gdy w komorze nabojoyej znajduje się nabój, kategoricznie zabrania się podawania zamka do przodu, gdyż przy tym może nastąpić strzał.

27. W celu uniknięcia zacięć przy strzelaniu należy:

1) Ścisłe przestrzegać przepisów przechowywania, rozkładania i składania, czyszczenia i smarowania oraz przeglądu pistoletu maszynowego.

2) Przed ładowaniem dokładnie przeglądać naboje; magazynki ładować tylko sprawnymi i czystymi nabojami.

3) W walce, w czasie strzelania, na ćwiczeniach i w marszu strzec pistolet maszynowy przed zabrudzeniem i uderzeniem.

4) Przy silnym natężeniu ognia, po oddaniu 150—200 strzałów, należy robić nieduże przerwy w strzelaniu celem ochłodzenia lufy; przecierać i smarować komorę nabojoyą lub górny nabój w magazynku.

5) Przy dłuższym strzelaniu, po 500—1000 strzałach, częściowo rozłożyć pistolet maszynowy, usunąć z części trących osad prochowy i zgęszczony smar, lekko nasmarować je i ponownie złożyć pistolet.

Jeżeli sytuacja bojowa nie zezwala na rozkładanie pistoletu maszynowego, należy wyjąć magazynek, postawić przełącznik na ogień ciągły i przez otwór wyrzutowy obficie zmoczyć zamek naftą lub rzadkim olejem wrzecionowym; następnie nacisnąć na język spustowy i kilkakrotnie odciągnąć zamek w tylne położenie, aby rozrzedzić smar i osad prochowy.

28. Charakterystyczne zacięcia, ich przyczyny i sposób ich usunięcia.

Z a c i ę c i a	Przyczyna zacięć	Sposób usunięcia
1. Niewypał. Strzał nie nastąpił. Zamek pozostał w przednim położeniu.	Niesprawny nabój. Zabrudzenie części ruchomych. Złamanie lub zużycie grotu iglicznego.	Przeladować pistolet maszynowy i strzelać w dalszym ciągu. Przeczyścić pistolet maszynowy. Odesłać pistolet maszynowy do warsztatu rusznikarskiego celem zamiany zużytych lub złamanych części.

Zacięcia	Przyczyna zacięć	Sposób usunięcia
<p>2. Części ruchome nie dochodzą w przednie położenie. Strzał nie nastąpił. Zamek nie doszedł całkowicie w przednie położenie.</p>	<p>Zabrudzenie pistoletu maszynowego. Gęsty smar na częściach trących się. Osłabiona lub złamana sprężyna powrotna. Zgięty wyrzutnik lub pocięte zagięcia opory naboju wylazu magazynka.</p>	<p>Nie podawać zamka do przodu. Odciągnąć zamek za rączkę do tyłu i zabezpieczyć, po czym wyjąć magazynek. W wypadku zabrudzenia pistoletu maszynowego lub przy nadmiarze gęstego smaru należy wyjąć zamek, wyczyścić go i jego komorę; części te lekko nasmarować i strzelać w dalszym ciągu. Wadliwy magazynek zamienić zapasowym. Zgięty wyrzutnik - pistolet maszynowy odesłać do warsztatu rusznikarskiego.</p>
<p>3. Magazynek nie podał naboju. Strzał nie nastąpił, zamek w przednim położeniu. W komorze naboju brak naboju.</p>	<p>Zaklinowanie prowadnicy naboju w pudełku magazynka. Pudełko magazynka pocięte. Złamanie lub osłabienie sprężyny magazynka, pocięcie ścian pudełka magazynka.</p>	<p>Przeładować pistolet maszynowy i strzelać w dalszym ciągu. Przy powtórnych zacięciach zmienić magazynek; wadliwy magazynek odesłać do warsztatu rusznikarskiego.</p>

Zacięcia	Przyczyna zacięć	Sposób usunięcia
<p>4. Opieranie się naboju o tylne ścięcie lufy. Strzał nie nastąpił. Zamek nie doszedł do przedniego położenia. Nabój nie został podany do komory naboju.</p>	<p>Pokrzywione opory naboju wylazu magazynka. Skrzywienie magazynka w gnieździe magazynka wskutek zużycia się zatrzasku magazynka. Skośne ułożenie naboju w magazynku z powodu uszkodzenia donośnika lub sprężyny magazynka.</p>	<p>Nie podawać zamka do przodu. Przeładować pistolet maszynowy; w tym celu odciągnąć zamek do tyłu i zabezpieczyć go, wyjąć magazynek, usunąć z magazynka skośnie ułożony nabój, włożyć z powrotem magazynek i strzelać w dalszym ciągu. Jeżeli zacięcie powtarza się, zmienić magazynek, a niesprawny odesłać do warsztatu rusznikarskiego.</p>
<p>5. Niewyrzucenie łuski z komory zamkowej. Strzał nie nastąpił. Zamek nie doszedł do przedniego położenia i oparł się o nie wyrzuconą łuskę.</p>	<p>Niecałkowite cofnięcie zamka do tyłu. Złamany wyrzutnik lub pazur wyciągu.</p>	<p>Przeładować pistolet maszynowy; w tym celu odciągnąć zamek do tyłu i zabezpieczyć go, wyjąć magazynek, usunąć nie wyrzuconą łuskę z komory zamkowej, włożyć z powrotem magazynek i strzelać w dalszym ciągu. W wypadku złamania wyrzutnika lub pazura wyciągu odesłać pi-</p>

Zacięcia	Przyczyna zacięć	Sposób usunięcia
6. Niewyciągnięcie łuski z komory nabożowej. Zamek pozostał w przednim położeniu przytrzymywany łuską ugrzęzłą w komorze nabożowej.	Silne zabrudzenie komory nabożowej lub łuski. Niesprawny nabój.	stolet maszynowy do warsztatu rusznikarskiego. Wyjąć magazynek, odciągnąć zamek do tyłu i zabezpieczyć go, po czym wyciorem należy wybić przez przewód lufy pozostałą łuskę w komorze nabożowej. Włożyć magazynek i strzelać w dalszym ciągu. Jeżeli zacięcie powtarza się, wyczyścić i przegładnąć komorę nabożową, wyczyścić lub usunąć niesprawne naboje i strzelać w dalszym ciągu.
7. Wyskakiwanie naboju z magazynka: Podczas przeładowania, kolejny nabój wyskakuje z magazynka do komory zamkowej.	Zbyt słaba sprężyna magazynka, rozgięcie opór nabożowych wylazu nabożowego magazynka.	Zmienić magazynek, a uszkodzony odesłać do warsztatu rusznikarskiego.
8. Ogień ciągły zamiast strzałów pojedynczych. Przy ustawieniu przełącznika na o-	Zabrudzenie lub zgęszczenie smaru (zwłaszcza zimą) na częściach trących się.	Rozłożyć pistolet maszynowy, wyczyścić trące się części i usunąć zgęszczony smar;

Zacięcia	Przyczyna zacięć	Sposób usunięcia
gień pojedynczy następuje ogień ciągły. Zamek zębem zaczepowym nie dochodzi do zaczepu zamkowego lub zamek cofa się do tyłu, lecz nie zatrzymuje się na zaczepie zamkowym.	Zużycie zaczepu zamkowego na dźwigni spustowej lub zęba zaczepowego zamka. Złamanie lub osłabienie sprężyny dźwigni spustowej.	lekko nasmarować zamek, złożyć pistolet i strzelać w dalszym ciągu. W wypadku zużycia zaczepu zamkowego lub zębu zaczepowego zamka, złamania lub osłabienia sprężyny dźwigni spustowej należy pistolet maszynowy odesłać do warsztatu rusznikarskiego.

U w a g a: Zacięcie ósme dotyczy wyłącznie pistoletu maszynowego wz. 1941.

29. Celem usunięcia zacięć podczas strzelania z pistoletu maszynowego w warunkach bojowych należy:

1) Przy zacięciu przeładować pistolet maszynowy i strzelać w dalszym ciągu.

2) Jeżeli nabój (łuska) pozostał w komorze zamkowej, usunąć go, przeładować pistolet maszynowy i strzelać w dalszym ciągu.

3) Jeżeli zacięcie wynikło z przyczyny wady magazynka, zamienić go i strzelać w dalszym ciągu.

4) Jeżeli zacięcie powstało przez zabrudzenie pistoletu maszynowego wskutek długotrwałego strzelania, należy wyjąć magazynek, przepłukać zamek naftą lub rzadkim olejem wrzecionowym i kilkakrotnie odciągnąć zamek do tyłu, po czym włożyć magazynek i strzelać w dalszym ciągu.

ROZDZIAŁ IV

ZASADY UTRZYMYWANIA I OBCHODZENIA SIĘ Z PISTOLETEM MASZYNOWYM

Utrzymywanie i przechowywanie pistoletu maszynowego

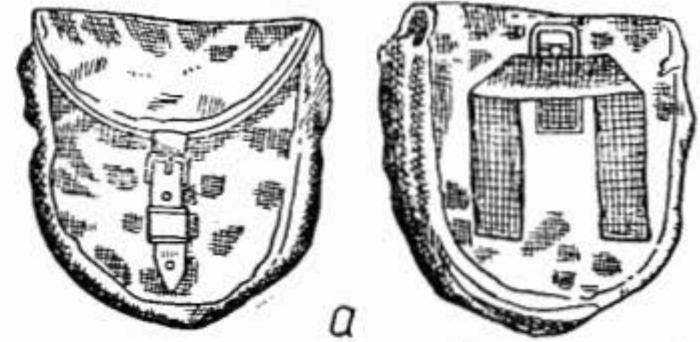
30. W każdych okolicznościach żołnierz obowiązany jest utrzymywać swój pistolet maszynowy we wzorowym stanie i czystości, obchodzić się z nim ostrożnie, codziennie przeglądać go, upewniając się o całkowitej jego sprawności i gotowości bojowej.

31. W koszarach i na obozie pistolety maszynowe przechowywać w stojakach. Zamek pistoletu maszynowego powinien być w przednim położeniu i zabezpieczony. Przełącznik w położeniu do ognia pojedynczego. Przybory przechowuje się wewnątrz kolby pistoletu.

W tym samym stojaku przy każdym pistolecie maszynowym przechowuje się magazynki w torbach (rys. 31), przy czym torby powinny być suche i czyste.

32. Pistolety maszynowe przechowywane w magazynach należy obficie nasmarować mieszaniną składającą się z dwóch części smaru karabinowego i jednej części smaru artyleryjskiego.

33. Na wartowni, pistolety maszynowe należy przechowywać w stojakach; zamek w przednim położeniu i zabezpieczony; przełącznik w położeniu do ognia pojedynczego, magazynek naładowany i wyjęty z pistoletu.

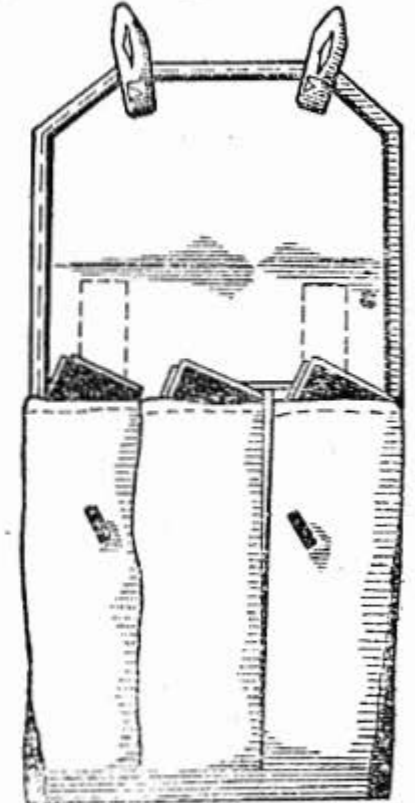
a

34. W marszu należy dbać o to, aby pas był dopasowany i aby pistolet maszynowy nie uderzał o metalowe przedmioty wyposażenia. Zamek powinien być w przednim położeniu i zabezpieczony.

35. Na kwaterach przejściowych pistolety maszynowe ustawia się lub wiesza w dogodnych miejscach (z daleka od drzwi i pieca).

36. W czasie przejazdu koleją pistolet maszynowy należy trzymać przy sobie albo położyć go na półce tak, aby nie obijał się i nie spadł.

37. W warunkach polowych pistolet maszynowy należy chronić przed zanieczyszczeniem błotem, piaskiem i śniegiem.

b

Rys. 31. Torba na magazynki: a) — do magazynków bebnowych. b) — magazynków łukowych

38. W celu uniknięcia wypadków rozděcia lub rozerwania lufy nie należy jej nigdy zatykać.

39. Wszystkie przybory do pistoletu maszynowego przechowywać w czystym i należytym stanie.

40. Przed wyjściem na ćwiczenia lub do służby należy przegłądać pistolet maszynowy w stanie złożonym i obetrzeć jego zewnętrzne części metalowe ze smaru, a przed strzelaniem przetrzeć przewód lufy.

41. Przed ładowaniem pistoletu maszynowego nabojami szkolnymi należy dokładnie je przejrzeć i obetrzeć. Nie wolno ładować pistoletu nabojami uszkodzonymi.

42. Naukę znajomości broni, rozkładania i składania, ładowania i rozładowania przeprowadzać tylko na ćwiczebnych pistoletach maszynowych, używając naboii szkolnych.

43. Jeżeli nieprzyjaciel zastosuje trwale gazy bojowe, to okrywając siebie narzutką ochronną lub płaszczem, należy również przykryć pistolet maszynowy.

Zasady rozkładania i składania pistoletu maszynowego

44. Pistolet maszynowy rozkłada się do czyszczenia, smarowania i zamiany lub naprawy jego części. Zbyt częste bezcelowe rozkładanie i składanie pistoletu maszynowego jest szkodliwe, gdyż to przyspiesza zużycie jego części.

Rozkładanie i składanie pistoletu maszynowego przeprowadzać na stole lub ławie, w warunkach polowych na jakiegokolwiek czystej podściółce (płaszcz, płaszcznamiot itp.).

Rozkładanie i składanie wykonuje się ostrożnie bez specjalnego wysiłku.

Osie i kołki wybijać za pomocą wybijaka, a wbijać je

za pomocą drewnianego młotka po uprzednim przekonaniu się o zgraniu otworów.

Przy odkręcaniu wkrętów należy ująć wkrętak całą dłonią, a jego ostrze wstawić w rowki wkrętów pionowo. Przy odkręcaniu wkrętów nie odejmować wkrętaka tak długo, dopóki wkręt nie będzie swobodnie odkręcał się, po czym odkręcać go ręką. Przy wkręcaniu wkrętów, postępować odwrotnie, tj. najpierw należy go wkręcać ręką, a potem dokręcić wkrętakiem.

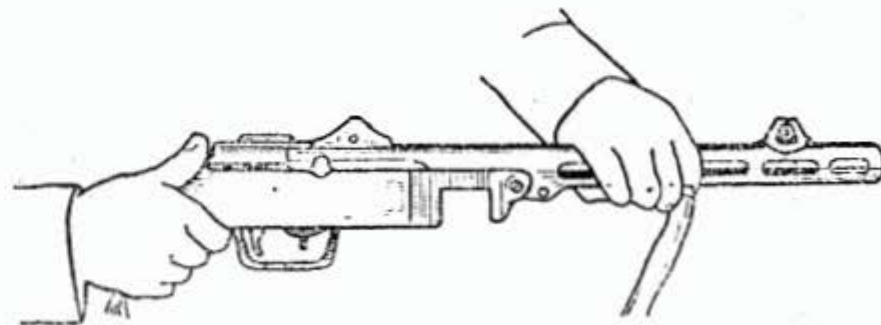
Rozkładanie pistoletu maszynowego może być całkowite i częściowe.

Stopień rozkładania (całkowity lub częściowy) określa dowódca.

45. Kolejność częściowego rozkładania pistoletu maszynowego.

1) Odłączyć magazynek. Przytrzymując pistolet maszynowy lewą ręką przed kabłąkiem, kciukiem prawej ręki opuścić w dół dźwignię zatrzasku magazynka po czym palcem wskazującym lewej ręki podać ją do przodu, a prawą ręką wyjąć magazynek z jego gniazda.

2) Otworzyć pokrywę komory zamkowej (rys. 32). Kciukiem prawej ręki podać za-

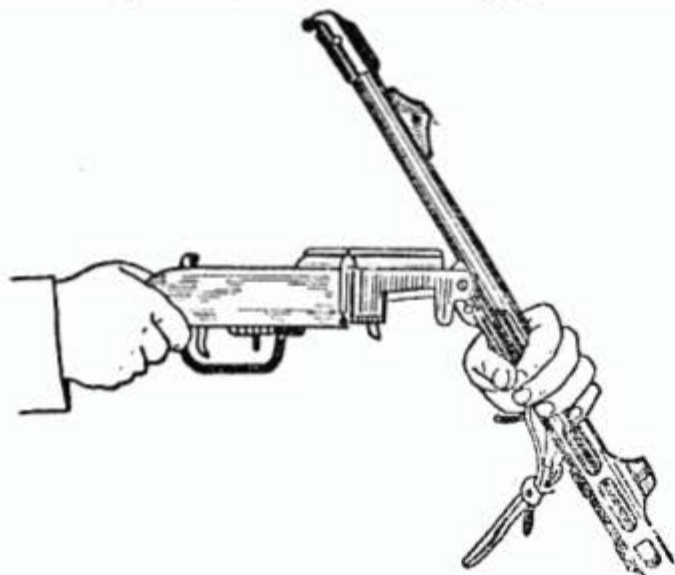

Rys. 32. Ujęcie pistoletu maszynowego w celu otwarcia komory zamkowej

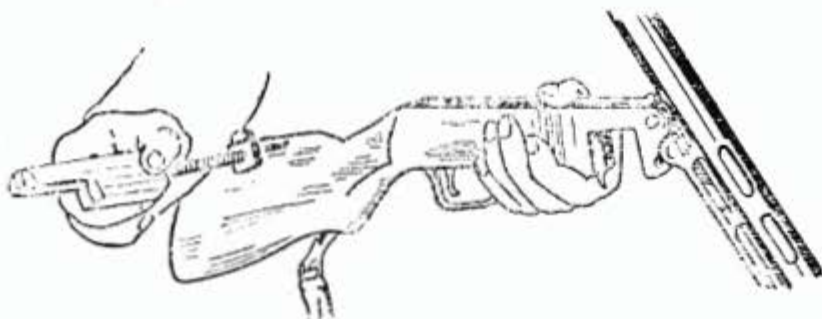

trzask pokrywy do przodu, a lewą ręką nacisnąć na osłonę lufy (rys. 33) i jakby łamiąc, opuścić w dół.

3) Wyjąć zamek ze sprężyną powrotną, żerdzią i zderzakiem. Trzymając pistolet maszynowy lewą ręką przed kabłąkiem, a prawą ręką za rączkę zamkową odsunąć zamek do tyłu i podnieść przednią jego część do góry, odchylając nieco w prawo; następnie wyjąć zamek wraz

Rys. 33. Otwieranie komory zamkowej

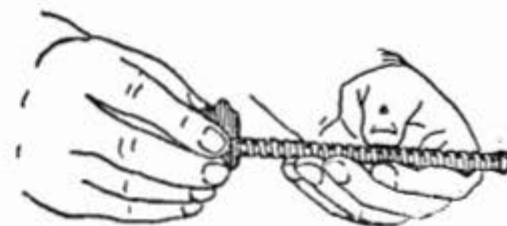

Rys. 34. Wyjmowanie zamka

z żerdzią, sprężyną powrotną i zderzakiem z komory zamkowej (rys. 34).

4) Odłączyć sprężynę powrotną z żerdzią i zderzakiem od zamka

5) Odłączyć zderzak od sprężyny powrotnej z żerdzią.

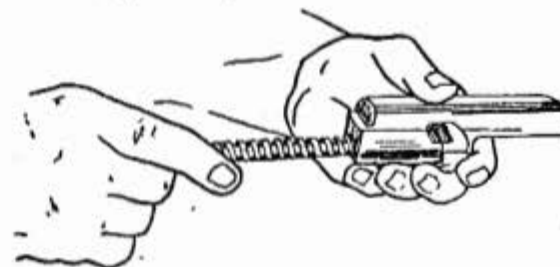

Rys. 35. Nakładanie zderzaka na żerdź sprężyny powrotnej

46. Składanie pistoletu maszynowego po częściowym rozłożeniu:

1) Nałożyć zderzak na żerdź sprężyny powrotnej, wypukłą stroną do opory tylnej (rys. 35).

2) Włożyć sprężynę powrotną w przewód zamka (rys. 36).

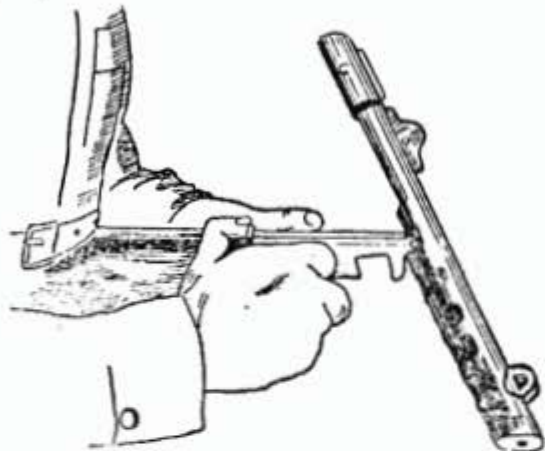

Rys. 36. Wkładanie sprężyny powrotnej w przewód zamka

3) Włożyć zamek ze sprężyną powrotną, z żerdzią i zderzakiem do komory zamkowej (rys. 37) tak, aby tylny koniec żerdzi sprężyny powrotnej wszedł w swoje gniazdo w ko-

morze zamkowej. Pozostawiając zamek w przednim położeniu, przesunąć zderzak w tył do oporu.

4) Zamknąć komorę zamkową. Opuścić pokrywę aż do jej zaczepienia z komorą zamkową. — W tym celu należy kciukiem prawej ręki podać zatrzask pokrywę w przód i połączyć komorę zamkową z jej pokrywą.

Rys. 37. Wkładanie zamka z żerdzią sprężyny powrotnej i zderzakiem do komory zamkowej

5) Włożyć magazynek. Trzymając pistolet maszynowy lewą ręką przed kabłąkiem, prawą ręką włożyć magazynek w jego gniazdo w komorze zamkowej tak, aby zaczep magazynka wszedł w swoje gniazdo w komorze zamkowej, a zatrzask zaskoczył w wycięcie na zaczepie.

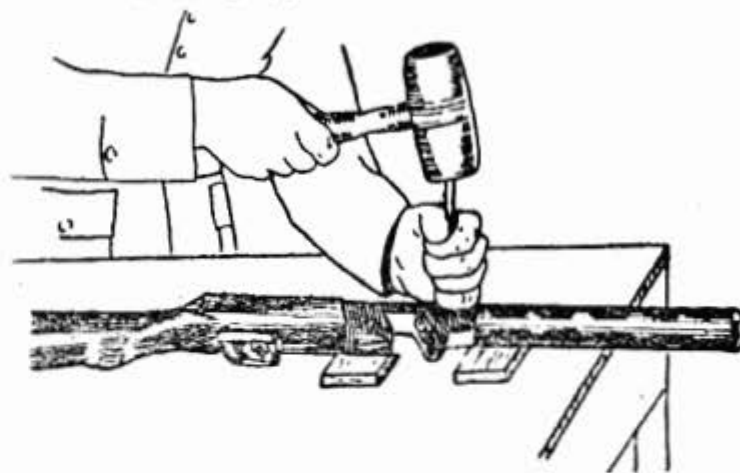
47. Kolejność całkowitego rozkładania pistoletu maszynowego.

Całkowite rozkładanie i składanie przeprowadza się tylko pod nadzorem dowódcy.

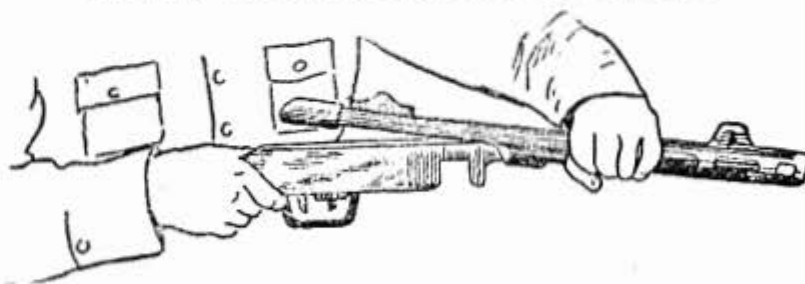
1) Przeprowadzić częściowe rozkładanie pistoletu maszynowego.

2) Odpiąć pas i wyciągnąć go z przedniego ucha.

3) Odłączyć osłonę z lufą. Położyć pistolet maszynowy na specjalną podstawę lub na brzeg stołu prawą stroną do góry, wybijakiem wybić zatrzask osi łączącej (rys. 38), następnie obrócić pistolet

Rys. 38. Wybijanie zatrzasku osi łączącej

Rys. 39. Odłączanie osłony od komory zamkowej

let maszynowy lewą stroną do góry i tym samym wybijakiem wybić oś łączącą. Trzymając pistolet maszynowy prawą ręką za szyjkę kolby, a lewą za osłonę lufy (rys. 39) podać osłonę w przód i odłączyć ją od komory zamkowej.

4) Odlączyć lufę od osłony. Ująć lewą ręką osłonę przed otworem wyrzutowym, a prawą ręką wstawić wybijak w otwór osłabiacza odrzutu aż do oporu o ścięcie lufy i uderzyć wybijakiem o stół lub

Rys. 40.
Wstawienie wybijaka

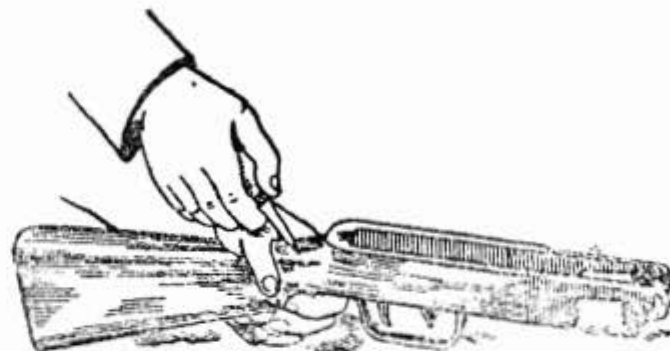
podstawę (rys. 40). Gdy tylko część cylindryczna lufy wyjdzie z jej osłony tylnej, palcami prawej ręki uchwycić za kolnierz lufy i wyjąć ją do góry z komory zamkowej (rys. 41).

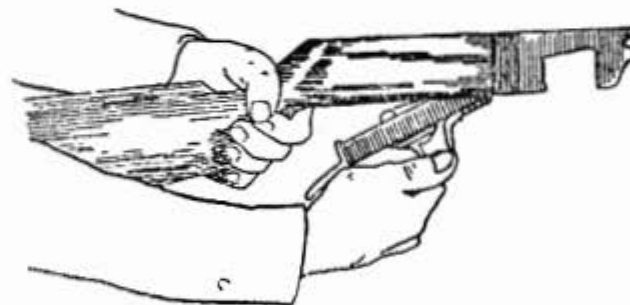
Rys. 41
Wyjmowanie lufy

5) Odlączyć od łoża komorę zamkową i spustową.

Położyć łożo wraz z kolbą na stół lub na specjalną podstawę i trzymając za szyjkę kolby, wkrętakiem odkręcić wkręt główny (rys. 42) i wyjąć go; odlączyć ko-

Rys. 42. Odkręcanie wkrętu głównego

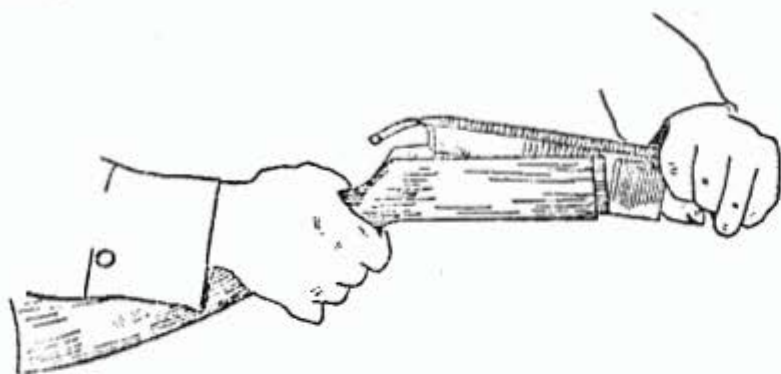
Rys. 43. Odlączanie komory spustowej

morę spustową, odciągając jej tylną część w dół i do tyłu (rys. 43); następnie odlączyć komorę zamkową, odciągając przednią jej część w dół i do przodu (rys. 44).

6) Rozłożyć mechanizm spustowy.

a) Przesunąć przełącznik na ogień pojedynczy, odciągając go w tylne położenie (rys. 45).

b) Położyć komorę spustową jednym końcem na stół, a drugim na podstawę, wybijakiem wybić oś spustu i wyjąć z komory zamkowej spust ze sprężyną (rys. 46).

Rys. 44. Odłączanie komory zamkowej

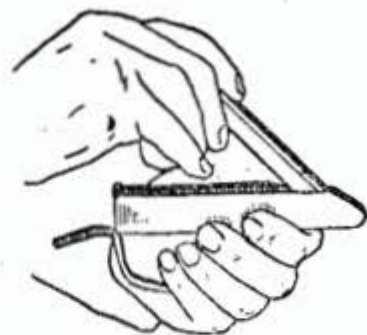
Rys. 45. Przesunięcie przelącznika na ogień pojedynczy

c) Trzymając komorę spustową w tym samym położeniu, wybić oś dźwigni spustowej i podnosząc dźwignię za zaczep zamkowy, wyprowadzić jej przedni koniec spod przerywacza (rys. 47), po czym odłączyć sprężynę od dźwigni spustowej.

Rys. 46. Wyjmowanie spustu

d) Obchwytną lewą ręką komorę spustową (do góry zaokrąglonym końcem sworznia przelącznika) i przytrzymując przelącznik, nacisnąć wybijakiem na główkę sworznia przelącznika tak, aby kolek sworznia wyszedł ze swego otworu; po czym odłączyć przelącznik ze sworzniem i przerywacz z obsadą od komory spustowej (rys. 48).

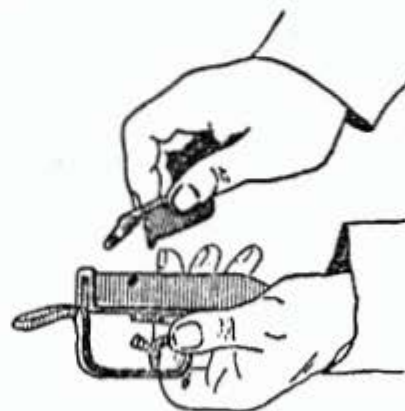

Rys. 47. Wyjmowanie dźwigni spustowej

e) Odłączyć sworzeń przelącznika ze sprężyną od obsady przerywacza (rys. 49)

f) Odłączyć sprężynę od sworznia przelącznika.

g) Odłączyć przerywacz od jego obsady, uprzednio wybijając oś przerywacza wybijakiem.

Rys. 48. Wyjmowanie przerywacza z obsadą i sworzniem z komory spustowej

Rys. 49. Odłączanie sworznia przelącznika od obsady przerywacza

h) Wyjąć zaczep spustowy ze sprężyną z główki spustu; w tym celu należy wybić wybijakiem kolek zaczepu spustowego.

48. Składanie pistoletu maszynowego po całkowitym rozłożeniu.

1) Złożyć mechanizm spustowy.

a) Połączyć zaczep spustowy ze spustem. W tym celu należy włożyć sprężynę do gniazda w zaczepie spustowym, po czym włożyć zaczep spustowy ze sprężyną w jego gniazdo w główce spustu i w chwili zgrania wycięcia zaczepu spustowego z otworem spustu wstawić kolek zaczepu.

b) Włożyć przerywacz w gniazdo na obsadzie, tylnym ramieniem do otworu dla sworznia przełącznika (rys. 50) i umocować go osi.

Rys. 50. Wkładanie przerywacza do obsady

c) Nałożyć sprężynę na sworzeń przełącznika i włożyć go w otwór obsady przerywacza.

d) Trzymając lewą ręką za komorę spustową, postawić przełącznik na prowadnicę, włożyć w komorę przerywacz z obsadą i sworzniem przełącznika, wybijaikiem nacisnąć na główkę sworznia, wstawić kolek sworznia w jego otwór i przesunąć przełącznik na ogień pojedynczy.

e) Włożyć sprężynę dźwigni spustowej w jej gniazdo, wprowadzić piętę dźwigni spustowej pod przednie

ramię przerywacza, włożyć os i wstawić sprężynę dźwigni spustowej w gniazdo na dnie komory spustowej.

f) Włożyć spust z zaczepem spustowym do komory spustowej. W tym celu należy wstawić sprężynę spustu do gniazda w główce spustu, wprowadzić język spustowy w okno dna komory spustowej i naciskając na główkę spustu, włożyć os spustu.

2) Połączyć łożo z komorą spustową i zamkową.

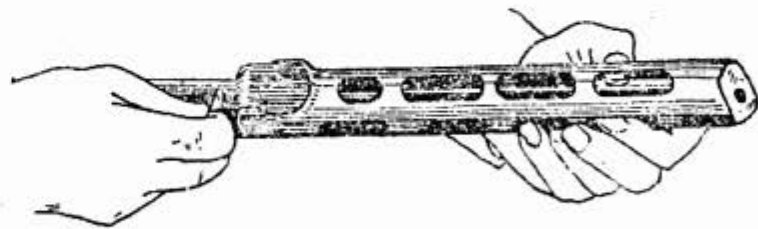
a) Włożyć komorę zamkową w górną część wycięcia łoża.

b) Wprowadzić przednie występy komory spustowej w obsadę komory zamkowej i włożyć komorę spustową w dolną część podłużnego wycięcia łoża tak, aby otwór do wkrętu głównego zgrał się z otworem w szyjce łoża.

c) Włożyć i wkręcić wkręt główny.

3) Włożyć lufę do jej osłony.

Trzymając lewą ręką za osłonę lufy muszką w dół, prawą ręką włożyć lufę do osłony i kierując jej przed-

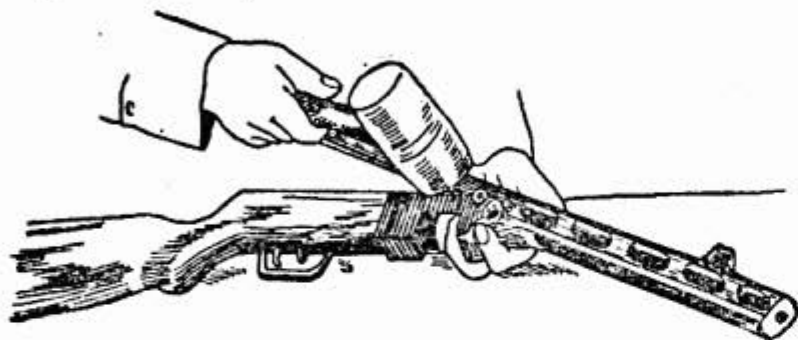
Rys. 51. Wkładanie lufy

nią część do przedniej obsady lufy, kciukiem i średnim palcem lewej ręki (rys. 51) włożyć lufę tak, aby zgrały się rysy ustawcze na kołnierzu lufy i na jej tylnej obsadzie.

4) Połączyć osłonę z komorą zamkową.

W tym celu należy włożyć osłonę w ucha komory zamkowej i trzymając je w lewej ręce włożyć oś łączącą z prawej strony (rys. 52) i wbić ją drewnianym młotkiem, po czym z lewej strony wbić zatrzask osi.

Dalsze składanie należy dokonać według opisu-składania po częściowym rozłożeniu.

Rys. 52. Wbijanie osi łączącej

Przegląd pistoletu maszynowego

49. Okresowy przegląd pistoletów maszynowych w stanie rozłożonym lub złożonym przeprowadzają oficerowie i podoficerowie w ustalonych terminach, a stopień rozkładania broni określa przeglądający.

50. Równocześnie z przeglądem pistoletu przeprowadza się przegląd przyborów.

51. Żołnierz powinien przeglądać pistolet maszynowy codziennie przed wyjściem na ćwiczenia i w czasie czyszczenia. Codzienny przegląd przeprowadza się w stanie złożonym, a w czasie czyszczenia — w rozłożonym i złożonym. Żołnierz przed każdym czyszczeniem pistoletu maszynowego powinien przeglądnąć przybory

52. O wszelkich wadach, zauważonych przy przeglądzie pistoletu maszynowego i przyborów, żołnierz obowiązany jest natychmiast zameldować swemu dowódcy.

Wady pistoletu maszynowego, które nie mogą być usunięte środkami pododdziału, usuwa się w warsztatach rúsznikarskich.

Sposób codziennego przeglądu pistoletu maszynowego

53. Przy codziennym przeglądzie pistoletu maszynowego należy skontrolować:

1) Czy na częściach metalowych nie ma rdzy, brudu, głębokich zadraśnień i wgnieceń oraz czy jest czysty przewód lufy, osłabiacz odrzutu i czółko zamka.

2) Czy łożo wraz z kolbą nie ma pęknięć i wgnieceń, zwłaszcza na łożu i szyjce.

3) Czy należyście działa zamek i czy zabezpiecza się w położeniu przednim i tylnym.

4) Czy należyście działa przełącznik, czy nie jest uszkodzona muszka i celownik oraz czy się zgrywają rysy ustawcze na obsadzie i podstawie muszki.

5) Czy należyście działa zatrzask magazynka i zatrzask pokrywy komory zamkowej.

6) Czy należyście umocowane jest przednie i tylne ucho do pasa i czy prawidłowo umocowany jest pas nośny.

Przegląd pistoletu maszynowego w stanie złożonym

54. Przegląd pistoletu maszynowego należy przeprowadzać w następującej kolejności:

1) Sprawdzić działanie mechanizmów przy nastawionym przełączniku na ogień pojedynczy.

a) Czy zatrzask magazynka należyście utrzymuje ma-

gazynek. W tym celu należy naładować magazynek nabojami szkolnymi, wstawić go w jego gniazdo w komorze zamkowej i nie naciskając na zatrzask magazynka, lekko pociągnąć magazynek w dół.

b) Czy płynnie zamek odchodzi do tyłu i czy zatrzymuje się na zaczepie zamkowym. W tym celu trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za szyjkę łoża, prawą ręką przesunąć przełącznik na ogień pojedynczy, odciągnąć zamek w tył do oporu i puścić rączkę zamkową. Zamek pod działaniem sprężyny powrotnej powinien przejść do przodu na 18—20 mm i zatrzymać się na zaczepie zamkowym.

c) Czy zamek, pod działaniem sprężyny powrotnej dochodzi w przednie położenie i czy wprowadza nabój do komory naboowej. W tym celu trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za szyjkę łoża, palcem wskazującym tej ręki nacisnąć na język spustowy. Zamek powinien energicznie pójść do przodu i wprowadzić nabój szkolny do komory naboowej.

Naciskając w dalszym ciągu na język spustowy, ponownie odciągnąć zamek w tył do oporu i puścić rączkę zamkową. Zamek jak poprzednio powinien zatrzymać się na zębie zaczepowym.

Przy tym należy sprawdzić, czy nabój zostaje wyciągnięty z komory naboowej i wyrzucony przez otwór wyrzutowy pokrywy komory zamkowej. Przy odciąganiu zamka do tyłu nabój szkolny powinien być wyrzucony przez otwór wyrzutowy pokrywy komory zamkowej.

d) Czy działa zaczep zamkowy dźwigni spustowej. W tym celu należy palcem lewej ręki nacisnąć na język spustowy i odciągnąć zamek w tył do oporu. Przy tym powinien powstać trzask, który wskaże, że zamek swym zębem zaczepowym zaskoczył za zaczep zamko-

wy dźwigni spustowej. Zamek powinien zatrzymać się na zaczepie zamkowym. Aby zamek przesunął się do przodu, należy zwolnić język spustowy i ponownie go nacisnąć.

e) Czy działa przerywacz. Sprawdza się to przez naciskanie palcem na język spustowy. Przy każdym naciśnięciu powinien być wyraźny trzask.

2) Sprawdzić działanie mechanizmów przy nastawionym przełączniku na ogień ciągły.

W tym celu należy przesunąć przełącznik w przód do oporu i sprawdzić działanie mechanizmów w taki sam sposób, jak przy nastawionym przełączniku na ogień pojedynczy. W tym wypadku, przy naciskaniu palcem na język spustowy, zamek nie powinien zatrzymywać się na zaczepie zamkowym, lecz musi swobodnie przesunąć się do przodu pod działaniem sprężyny powrotnej.

3) Sprawdzić działanie bezpiecznika.

a) Czy należycie działa bezpiecznik, gdy zamek znajduje się w położeniu przednim. Celem sprawdzenia należy nieco odciągnąć zamek do tyłu, kciukiem prawej ręki nacisnąć na bezpiecznik, który powinien wejść w swoje wycięcie na pokrywie komory zamkowej. Przy odciąganiu zamka za rączkę zamkową nie powinna ona odchodzić do tyłu.

b) Czy należycie działa bezpiecznik, gdy zamek znajduje się na zaczepie zamkowym. W tym celu należy odciągnąć zamek do tyłu i zabezpieczyć go oraz przytrzymując prawą ręką rączkę zamkową, wskazującym palcem lewej ręki nacisnąć na język spustowy. Należy pamiętać, aby zamek pozostał w stanie zabezpieczonym. Poza tym należy zwolnić język spustowy, a bezpiecznik

przesunąć w prawo. Zamek po przejściu nieco do przodu, powinien zatrzymać się na zaczepie zamkowym.

4) Sprawdzić sprawność celownika i muszki.

a) Czy prawidłowo osadzona jest muszka, czy trwale utrzymuje się podstawa muszki na osłonie lufy, czy obsada muszki utrzymuje się trwale w podstawie oraz czy zgrywają się rysy ustawcze na obsadzie i podstawie muszki.

b) Czy nie jest uszkodzony celownik i jego sprężyna. Przy obracaniu celownika sprężyna powinna energicznie ustawiać i utrzymywać celownik w nadanym mu położeniu.

5) Sprawdzić działanie zatrzasku pokrywy komory zamkowej.

Zatrzask pokrywy pod naciskiem palca powinien swobodnie przesuwać się w przód, a po zwolnieniu, pod działaniem swej sprężyny, energicznie cofnąć się i połączyć pokrywę z komorą zamkową.

Przegląd pistoletu maszynowego w stanie rozłożonym

55. Przeglądając pistolet maszynowy w stanie rozłożonym należy dokładnie przejrzeć poszczególne jego części i sprawdzić, czy nie ma na nich rdzy, brudu, wykruszeń, zadr, zbić i zerwanego gwintu.

1) Przy przeglądzie lufy należy sprawdzić:

a) czy u wylotu lufy nie ma zbić, zadr i wgniecen na części cylindrycznej w wycięciu półokrągłym i na kolnierzu;

b) czy lufa nie jest rozdęta lub pocięta;

c) czy w przewodzie lufy nie ma rdzy, wżerów i osadu prochowego.

2) Przy przeglądzie zamka należy sprawdzić:

a) czy na powierzchni zamka nie ma zadr i zbić;

b) czy grot igliczny nie jest złamany i czy pazur wyciągu nie jest wykruszony;

c) czy żerdź sprężyny powrotnej nie jest pocięta i czy nie ma ona zadr, zbić (sprężyna powrotna powinna swobodnie przesuwać się po żerdzi);

d) czy na zderzaku nie ma zbić i pęknięć oraz czy otwór do sprężyny powrotnej nie jest zbity.

3) Przy przeglądzie osłony należy sprawdzić:

a) czy nie ma pęknięć, głębokich wgniecen i zadr;

b) czy pokrywa komory zamkowej nie jest pocięta.

4) Przy przeglądzie mechanizmu spustowego należy sprawdzić:

a) czy nie ma zadr na zaczepie zamkowym dźwigni spustowej;

b) czy należycie działa spust;

c) czy nie ma zbić na przełączniku.

Przegląd przyborów

56. Przybory należy przeglądać w następującej kolejności:

1) Sprawdzić stan wyciora i przecieracza. W tym celu należy wyjąć wycior z gniazda kolby, połączyć i sprawdzić na oko, czy wycior i przecieracz nie są pocięte.

2) Sprawdzić stan wkrętaka. Ostrze wkrętaka nie powinno być wykruszone lub zbite, zatoczenie ostrza powinno odpowiadać wycięciu wkrętu głównego. Ostrze wkrętaka powinno swobodnie obracać i układać się w rękojeści.

3) Sprawdzić, czy wybijak nie jest pocięty.

Czyszczenie i smarowanie pistoletu maszynowego

57. Pistolet maszynowy powinien być zawsze utrzymany w należytych porządku i czystości, co osiąga się przez należyte jego czyszczenie i smarowanie.

58. Pistolet maszynowy znajdujący się na uzbrojeniu w pododdziałach należy czyścić następująco:

1) Jeśli pistolet maszynowy nie był używany — co najmniej raz na 10 dni.

2) Po lekcji nauki o broni, służbie wartowniczej i ćwiczeniach bez strzelania — niezwłocznie po zakończeniu lekcji, ćwiczeń lub służby.

3) Po strzelaniu nabojami bojowymi lub ćwiczebnymi — niezwłocznie po zakończeniu strzelania, przy czym na strzelnicy (w polu) należy wyczyścić i nasmarować tylko przewód lufy i czółko zamka, a po powrocie ze strzelnicy przeprowadzić pełne czyszczenie. W ciągu 3—4 dni po strzelaniu przecierać czystą, białą szmatką przewód lufy, a jeśli na szmatce pozostanie osad prochowy lub rdza, to czyszczenie należy powtórzyć.

4) W warunkach bojowych, na manewrach i dłuższych ćwiczeniach w polu — codziennie, wykorzystując przerwy w zajęciach lub chwilę zmniejszenia napięcia walki.

59. Smarowanie pistoletu maszynowego smarem kabinowym przeprowadza się bezpośrednio po czyszczeniu.

60. Czyszczenie i smarowanie pistoletów maszynowych przeprowadzają strzelcy pod bezpośrednim kierownictwem dowódcy drużyny, który obowiązany jest:

1) określić stopień niezbędnego rozkładania, czyszczenia i smarowania;

2) sprawdzić u strzelców stan przyborów i użycie przepisowych materiałów do czyszczenia;

3) sprawdzić prawidłowość i dokładność przeprowadzanego czyszczenia;

4) przejrzeć broń i po stwierdzeniu jej czystości zezwolić na smarowanie pistoletu maszynowego;

5) sprawdzić prawidłowe nasmarowanie i zezwolić na wstawienie pistoletu maszynowego do stojaka.

Oficerowie kompanii obowiązani są sprawdzać umiejętność wypełniania obowiązków przez dowódców drużyn co do czyszczenia i smarowania broni, bywać regularnie na czyszczeniu broni i kontrolować prawidłowość jego wykonania.

61. Czyszczenie pistoletów maszynowych w warunkach koszarowych lub obozowych winno odbywać się w miejscach specjalnie do tego celu przeznaczonych, na odpowiednio przystosowanych stołach, a w warunkach bojowych — na czystych podściółkach, deskach itp., uprzednio oczyszczonych z błota i kurzu.

62. Przybory do czyszczenia broni powinny być zawsze w dobrym stanie, a wszystkie materiały do czyszczenia i smarowania czyste i przepisowe.

Smary należy przechowywać w zamkniętych naczyniach z odpowiednimi na nich napisami, a pakuły i szmaty w osobnych pudełkach lub zawinięte w gęstą tkaninę, celem ochrony przed kurzem, brudem i wilgocią.

Przed przystąpieniem do czyszczenia i smarowania pistoletu maszynowego niezbędne jest upewnić się o należytej sprawności przyborów do czyszczenia i smarowania.

63. M a t e r i a ł y d o c z y s z c z e n i a i s m a r o w a n i a:

1) Do czyszczenia i smarowania pistoletów maszynowych używa się:

- a) p l y n u d o c z y s z c z e n i a (mieszanka alkaliczna) — do czyszczenia przewodu lufy i części podlegających działaniu gazów prochowych (tylko po strzelaniu);
- b) s m a r k a r a b i n o w y — do smarowania części pistoletu maszynowego po ich wyczyszczeniu;
- c) s m a r a r t y l e r y j s k i — do smarowania pistoletów maszynowych, przed zdaniem ich do magazynu na przechowanie;
- d) c z y s t y c h i m i ę k k i c h s z m a t e k — do czyszczenia, wycierania i smarowania;
- e) p a k u ł — oczyszczonych z paździerzy, używa się tylko do czyszczenia.

Zabrania się smarowania części pistoletu maszynowego płynem do czyszczenia (mieszaną alkaliczną).

U w a g a: 1) Do rozcieńczenia i zmycia zgęstniałego smaru zezwala się w warsztatach rusznikarskich na używanie nafty. Po użyciu nafty części pistoletu maszynowego należy dokładnie wytrzeć, po czym nasmarować smarem.

2) W warunkach bojowych przy dużych mrozach (-30°C) oraz z braku specjalnego smaru zimowego części trące pistoletu maszynowego zezwala się smarować mieszaniną o zawartości 20% oleju wrzecionowego i 80% nafty.

Zabrania się smarowania tą mieszaniną przewodu lufy i używania jej jako smaru do przechowywania broni.

64. S p o s ó b c z y s z c z e n i a i s m a r o w a n i a p i s t o l e t u m a s z y n o w e g o .

Pistolet maszynowy należy czyścić w następującej kolejności:

1) Połączyć człony wyciora dokręcając je aż do oporu; przekręcić rękojeść wyciora; nakręcić przecieracz, na który należy nałożyć pakuły, tak aby wchodziły one do przewodu lufy z niedużym wysiłkiem, wypełniając gwinty. W tym celu należy ułożyć pakuły w kształt

cyfry 8 i nałożyć skrzyżowaniem na koniec przecieracza; umocować pakuły i ułożyć włókna wzdłuż naciętej części przecieracza. Po tym pakuły należy nasycić płynem do czyszczenia.

2) Ustawić pistolet maszynowy kolbą między stopami nóg wylotem lufy do góry, wprowadzić wycior w przewód lufy i przesunąć go mniej więcej na jedną trzecią długości przewodu lufy; pochylić pistolet maszynowy kolbą do przodu, opierając go o jakikolwiek przedmiot, ująć lewą ręką za osłonę lufy, a prawą ręką za rękojeść wyciora i ostrożnie, nie dotykając wyciorem do ścianek przewodu lufy, płynnie przesunąć wycior od 7 do 10 razy przez całą długość przewodu lufy. Następnie zmienić pakuły, ponownie nasycić je płynem do czyszczenia i powtórzyć czyszczenie.

Po czym przewód lufy należy przetrzeć do sucha czystą szmatką (uprzednio wytrzeć dokładnie wycior i przecieracz) i obejrzyć szmatkę. Jeżeli na szmatce pozostaną ślady osadu prochowego lub rdzy, należy powtórzyć czyszczenie pakułami nasączonymi smarem do czyszczenia, a po tym suchą szmatką. Powtarzać tę czynność tak długo, dopóki szmatka nie będzie zupełnie czysta.

3) Po przekonaniu się o czystości przewodu lufy należy wyczyścić komorę nabożową i wylot lufy.

4) Po zakończeniu czyszczenia lufy i komory nabożowej należy jeszcze raz przetrzeć je suchą szmatką, po czym przeglądać przewód lufy, przy czym skierować lufę na światło i obracać pistolet maszynowy w rękach.

U w a g a: 1) Pistolet maszynowy, w którym rdza i osad nie dają się usunąć wymienionym sposobem, należy odesłać do warsztatu rusznikarskiego.

2) W wypadku gdy przecieracz z wyciorem ugrzęźnie w przewodzie lufy, pistolet maszynowy należy odesłać do warsztatu rusznikarskiego.

3) O ile z pistoletu maszynowego nie strzelano, przewód lufy i inne części pistoletu maszynowego należy przeczyszczyć natłuszczoną szmatką (pakułami), po czym wytrzeć do sucha i nasmarować.

5) Osłonę, komorę zamkową, osłabiacz odrzutu, zamek i magazynek konieczne jest najpierw wytrzeć suchą szmatką lub pakułami, a następnie szmatką (pakułami) nasyconą płynem do czyszczenia, po czym przetrzeć do sucha i lekko nasmarować.

Wszystkie pozostałe części, a także zewnętrzną powierzchnię osłony i komory zamkowej należy czyścić natłuszczoną szmatką i suchymi szmatkami, po czym przetrzeć do sucha i lekko nasmarować.

Należy zwracać uwagę na miejsce przylegania komory zamkowej i osłony z łożem, gdyż w tym miejscu najłatwiej może powstać rdza.

6) Smar zabezpiecza części metalowe broni przed rdzą i dlatego należy zwracać uwagę, aby pistolet maszynowy był zawsze nasmarowany.

Zewnętrzne części pistoletu maszynowego smarować cienką warstwą smaru (lekko natłuszczoną szmatką), ponieważ nadmiar smaru sprzyja osadzaniu się kurzu i zanieczyszczaniu broni. Latem części ruchome pistoletu maszynowego należy smarować nieco grubiej, natomiast w zimie smarować cienką warstwą, szmatką lekko nasyconą smarem.

ROZDZIAŁ V

PRYZSTRZELIWANIE PISTOLETU MASZYNOWEGO

65. Wszystkie pistolety maszynowe powinny być przystrzelane.

66. Przed przystrzeliwaniem pistolety maszynowe powinny być przeglądnięte w stanie złożonym i rozłożonym przez dowódcę kompanii (baterii) i technika rusznikarskiego.

Przy stwierdzeniu usterek pistolet maszynowy należy odesłać do warsztatu rusznikarskiego.

Przed strzelaniem należy przetrzeć przewód lufy do sucha.

67. Przystrzeliwanie pistoletu maszynowego należy przeprowadzać w warunkach sprzyjających do strzelania (ciepła i jasna pogoda, bez wiatru), w ostatecznym wypadku na strzelnicy zakrytej lub zabezpieczonej od wiatru.

68. Przystrzeliwanie należy dokonać nabojami z jednej fabryki i jednej serii.

Odległość strzelania 50 m, celownik — 10. Strzela się do białej tarczy o wymiarach 1 m wysokości i 0,5 m szerokości, z umieszczonym na niej czarnym prostokątem o wymiarach 30 cm wysokości i 20 cm szerokości.

Punktem celowania jest środek dolnego skraju czar-

nego prostokąta. Punkt ten powinien znajdować się mniej więcej na wysokości głowy strzelającego.

Wzdłuż linii pionowej nad punktem celowania zaznacza się (kredą lub ołówkiem kolorowym) normalne położenie średniego punktu trafienia, który powinien być ponad punktem celowania na 7 cm. Zaznaczony punkt jest punktem kontrolnym.

Strzelanie przeprowadza się siedząc ze specjalnego stojaka (stolu) lub leżąc z podpórki. Jako podpórki używać worka napelnionego trocinami lub darniny. Przy strzelaniu z podpórką lewa ręka przystrzeliwującego, podtrzymująca pistolet maszynowy, powinna leżeć na podpórce.

69. Przystrzeliwanie przeprowadza się strzałami pojedynczymi (4 naboje) przy dokładnym i jednolitym celowaniu. Po ukończeniu strzelania dowódca pododdziału ogląda tarcze i według ułożenia się przestrzelin określa skupienie pistoletu maszynowego oraz położenie średniego punktu trafienia.

Pistolet maszynowy jest wtedy celny — gdy wszystkie cztery przestrzeliny lub ostatecznie trzy najbardziej skupione mieszczą się w kole o średnicy 15 cm. Jeśli skupienie przestrzelin nie odpowiada tym wymogom, dowódca kompanii i technik rusznikarski powinni przegladnąć pistolet maszynowy, sprawdzić nastawienie celownika i powtórzyć strzelanie.

Przy powtórnym niezadawalającym wyniku strzelania pistolet maszynowy należy odesłać do warsztatu rusznikarskiego celem wyjaśnienia przyczyn rozrzutu.

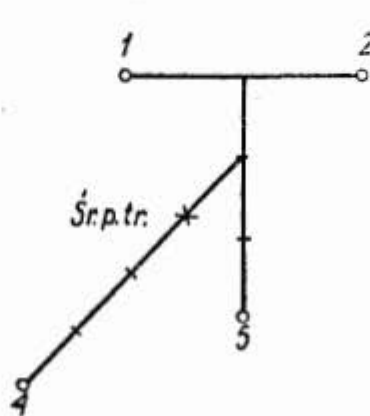
Przy zadawalającym skupieniu dowódca kompanii określa średni punkt trafienia, który nie powinien odchyłać się dalej niż 4 cm od kontrolnego punktu w każdym kierunku.

U w a g a: Celem określenia średniego punktu trafienia przy czterech przestrzelinach należy:

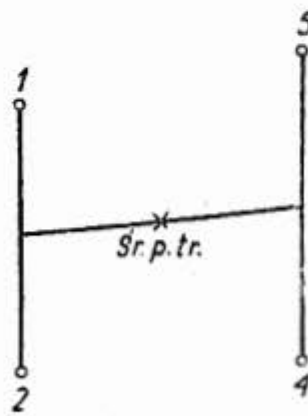
- 1) połączyć prostą dwie dowolne przestrzeliny i odległość między nimi podzielić na połowę;
- 2) otrzymany punkt połączyć z trzecią przestrzeliną, a odległość między nimi podzielić na trzy równe odcinki;
- 3) punkt podziału najbliższy dwóch pierwszych przestrzelin połączyć z czwartą przestrzeliną, a odległość między nimi podzielić na cztery równe odcinki;
- 4) punkt odległy o trzy odcinki od czwartej przestrzeliny będzie średnim punktem trafienia (rys. 53).

Przy symetrycznym rozłożeniu przestrzelin średni punkt trafienia można określić jednym z następujących sposobów:

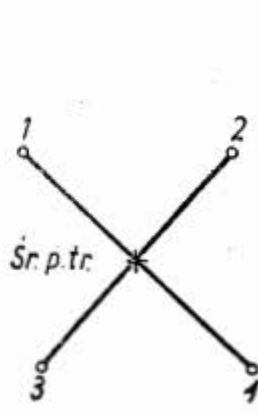
- 1) Przestrzeliny leżące rzędami połączyć parami, środki obu otrzymanych prostych znów połączyć i otrzymaną linię prostą podzielić na pół; punkt podziału będzie średnim punktem trafienia (rys. 54).
- 2) Przestrzeliny połączyć parami, przeprowadzając linie proste na krzyż; przecięcie się tych dwóch linii będzie średnim punktem trafienia (rys. 55).

Rys. 53.

Rys. 54.

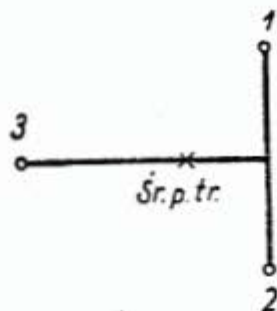
Rys. 55.

Określenie średniego punktu trafienia dla czterech trafień

Celem określenia średniego punktu trafienia przy trzech przestrzelinach należy:

- dwie przestrzeliny połączyć linią prostą;
- środek tej linii połączyć z trzecią przestrzeliną;
- tę nową linię podzielić na trzy równe odcinki.

Punkt najbliższy od pierwszej linii będzie średnim punktem trafienia (rys. 56).

Rys. 56. Określenie średniego punktu trafienia dla trzech trafień

70. Jeśli średni punkt trafienia jest odchylony więcej niż 4 cm od punktu kontrolnego, rúsznikarz przesuwają muszkę w prawo lub w lewo albo podnosi ją lub też obniża.

Przy przesuwaniu muszki należy pamiętać, że każde jej przesunięcie o 1 mm przenosi średni punkt trafienia przy strzelaniu na odległość 50 m o 13 cm.

71. Po przystrzelaniu pistoletu maszynowego należy skasować starą ryse ustawczą na obsadzie muszki, a zamiast niej nacechować nową.

Ostateczny wynik przystrzeliwania wpisuje się do metryki i książeczki strzeleckiej.

ROZDZIAŁ VI

LADOWANIE MAGAZYNKÓW

72. W celu naładowania magazynka bębnowego należy:

1) Zdjąć pokrywę magazynka. W tym celu należy:

a) trzymając magazynek w lewej ręce, średnim palcem nacisnąć na zatrzask bębna podnosząc go do góry, a kciukiem prawej ręki przesunąć zasuwkę pokrywy mniej więcej o 90° ;

b) trzymając magazynek lewą ręką, jak wskazano na rys. 57, prawą ręką odłączyć pokrywę.

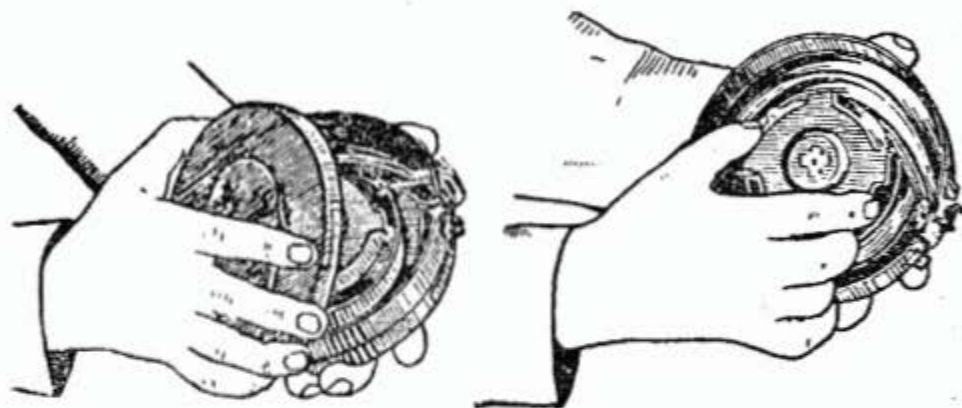
2) Napiąć sprężynę magazynka (rys. 58). W tym celu należy ująć magazynek w lewą rękę, palcami prawej ręki uchwycić za uchwyty bębna i napiąć sprężynę, przez obracanie go w przeciwnym kierunku ruchowi wskazówek zegara. Przy tym powinno być słycać osiem trzasków.

Przy napinaniu sprężyny należy:

a) nie przestawać obracać bębna do chwili, aż usłyszy się trzask;

b) uważać, aby przy pierwszym obrocie bębna podajnik ślizgał się po wewnętrznym korycie prowadnicy naboarów, a sama zaś prowadnica pozostawała nieruchomą (przy nie przestrzeganiu tej zasady naboje z korytka wewnętrznego nie będą podawane).

3) Włożyć naboje w magazynek. W tym celu należy wziąć magazynek w lewą rękę, lekko nachylić go i włożyć 71 naboji do korytka wewnętrznego i zewnętrznego prowadnicy naboju.

Rys. 57. Odłączenie pokrywy magazynka

Rys. 58. Napinanie sprężyny magazynka

4) Zwolnić bęben. W tym celu należy ująć magazynek w lewą rękę, a prawą pokręcić bęben w odwrotnym kierunku ruchu wskazówek zegara i naciskając średnim palcem lewej ręki na zatrzask bębna, zwolnić bęben, przez co naboje zostaną ściśnięte sprężyną.

Sprawdzić, czy nie ma wystających naboji, a jeśli są, należy je wyrównać.

5) Nałożyć pokrywę magazynka. W tym celu należy nacisnąć na zatrzask bębna w górę aż do oporu i umocować go zasuwką.

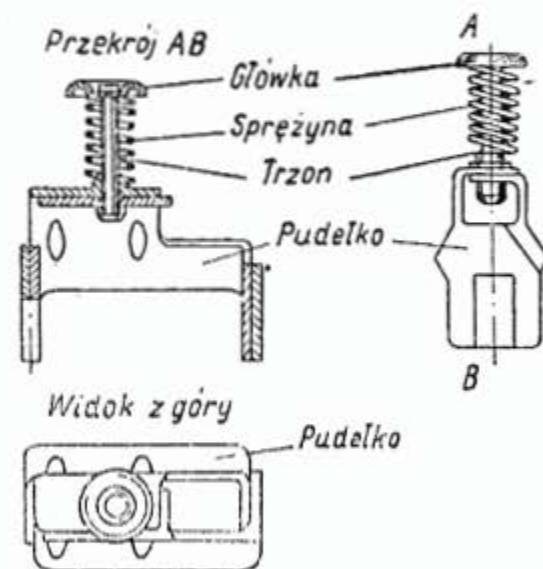
Uwaga:

1) Magazynki są dopasowane do pistoletu maszynowego. Dlatego niezbędne jest porównać numer na pudełku i pokrywie magazynka z numerem pistoletu.

2) Jeżeli zaszła konieczność zwolnienia sprężyny, niezbędne jest, aby trzymając bęben prawą ręką, stopniowo zwalniać sprężynę, każdorazowo po ćwierć obrotu. W przeciwnym wypadku występ ograniczający prowadnicy naboju uderzy o zaczep i zostanie zgięty lub połamany.

73. W celu załadowania magazynka łukowego należy:

1) Ująć magazynek w lewą rękę wylazem naboju do góry, zaczepem w lewo, a w prawą rękę wziąć kilka naboji;

Rys. 59. Przyrząd do ładowania magazynka łukowego

2) Trzymając kolejny nabój kciukiem i palcem wskazującym prawej ręki za pocisk i tułów łuski, należy kryzą łuski nacisnąć na donośnik. Naciskając kciukiem na tułów łuski i pocisk wprowadzić nabój pod opory naboju wylazu magazynka;

3) Trzymając w taki sam sposób następny nabój, wcisnąć jego kryzą uprzednio włożony nabój do magazynka i wprowadzić następny nabój pod opory naboju wylazu magazynka.

4) Postępując w taki sposób, kolejno włożyć do magazynka 30—35 naboju.

74. Do ładowania magazynka łukowego można posługiwać się specjalnym przyrządem (rys. 59), który nakłada się z góry na wylaz naboju tak, aby w wycięcie wszedł zaczep magazynka.

Podczas ładowania magazynka za pomocą tego przyrządu, przed włożeniem kolejnego naboju do magazynka, konieczne jest naciśnięcie na główkę przyrządu i wciśnięcie naboju znajdujących się w magazynku.

D Z I A Ł II

7,62 mm PISTOLET MASZYNOWY wz. 1943

ROZDZIAŁ VII

BUDOWA PISTOLETU MASZYNOWEGO

Opis części

75. **L u f a** służy do nadania pociskowi kierunku lotu.

Wewnątrz lufa ma przewód gwintowany zakończony od tyłu komorą naboju. Przewód lufy ma cztery bruzdy. Odstępy między bruzdami nazywają się polami. Gwint służy do nadania pociskowi ruchu obrotowego. Średnica między dwoma przeciwległymi polami nazywa się kalibrem przewodu lufy (7,62 mm). Komora naboju służy do pomieszczenia naboju.

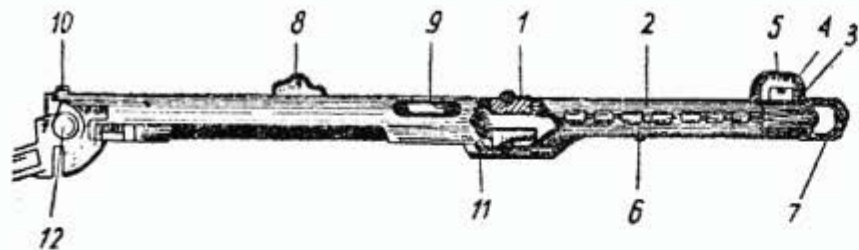
Lufa jest umocowana w przedniej i tylnej obsadzie.

76. **O s ł o n a** (rys. 60) służy do połączenia wszystkich części pistoletu maszynowego.

Wewnątrz osłony w części środkowej znajduje się obsada tylna z łożyskiem do umocowania lufy.

Przednia część osłony tworzy osłonę lufy, tylna zaś część komorę zamkową.

1) Osłona lufy chroni lufę od uderzeń, a strzelca przed oparzeniem rąk podczas strzelania.

Rys. 60. Osłona: 1 — tylna obsada lufy, 2 — osłona lufy, 3 — podstawa muszki, 4 — osłona muszki, 5 — muszka, 6 — przednie ucho do pasa, 7 — osłabiacz odrzutu, 8 — celownik, 9 — otwór wyrzutowy, 10 — zatrząsk kolby, 11 — otwór do osi komory spustowej, 12 — oś kolby

Osłona lufy po bokach i z góry ma otwory, które służą do łatwiejszego chłodzenia lufy powietrzem podczas strzelania.

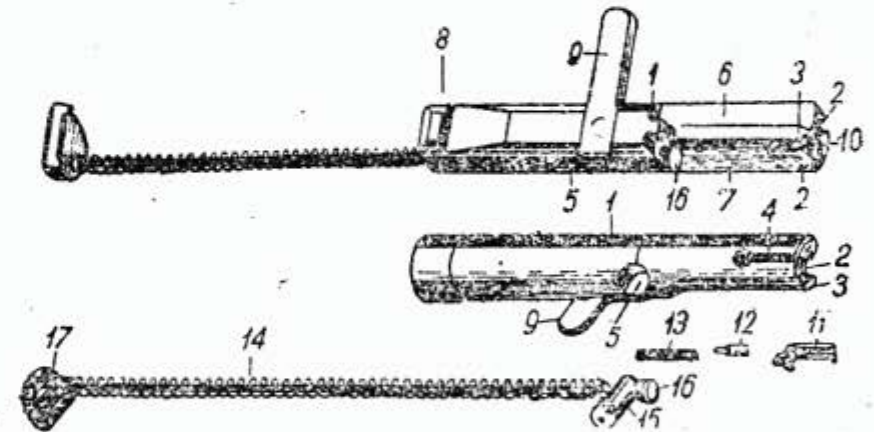
Do przedniej części osłony lufy przymocowany jest osłabiacz odrzutu, który służy do osłabienia siły odrzutu, a przez to i do zmniejszenia rozrzutu w czasie strzelania. Tylna — górna część osłabiacza odrzutu tworzy osłonę muszki. Między ścianami osłony muszki, do osłony lufy przymocowana jest podstawa muszki z obsadą muszki. W obsadę muszki wrzęcona jest muszka. Z przodu osłony lufy umocowana jest przednia obsada lufy, a z lewej jej strony przednie ucho do pasa.

2) Komora zamkowa z prawej strony od góry ma otwór wyrzutowy do wyrzucania łusek, a w górze — celownik przerzutowy. Celownik ma dwie podziałki 10 i 20, co odpowiada odległości strzelania 100 i 200 m.

W tylnej części komora zamkowa ma zatrząsk kolby z tłoczkiem zatrząsku i oporą zderzaka z występem i otworem do sworznia oporowego, z prawej strony wycięcie na rączkę zamkową, z lewej zaś strony tylne ucho do pasa; od dołu na wysokości tylnej obsady lufy znajdują się występy z otworemami na oś komory spustowej.

Do tylnej części komory zamkowej za pomocą osi przymocowana jest kolba składana.

77. Zamek (rys. 61) służy do podawania naboju z wylazu naboju do komory naboju, zamykania komory naboju przy strzale, do spowodowania strzału i wyrzucenia łuski. Składa się on z trzonu zamkowego, rączki zamkowej, iglicy i wyciągu.

Rys. 61. Zamek ze sprężyną powrotną: 1 — trzon zamkowy, 2 — czółko, 3 — podajnik, 4 — wycięcie do wyciągu, 5 — wylżobienie na sprężynę powrotną z otworem do opory sprężyny powrotnej, 6 — wycięcie do opory naboju wylazu naboju magazynka, 7 — wylżobienie do wyrzutnika, 8 — ząb zaczepowy, 9 — rączka zamkowa, 10 — iglica, 11 — wyciąg, 12 — tłoczek wyciągu, 13 — sprężyna tłoczka wyciągu, 14 — sprężyna powrotna z żerdzią, 15 — opora sprężyny powrotnej, 16 — wyrzutnik, 17 — zderzak

1) Trzon zamkowy ma:

a) w przedniej części:

- c z ó ł k o do pomieszczenia kryzy łuski naboju,
- p o d a j n i k utworzony z dolnego skraj-ju przedniego płasku zamka,
- g n i a z d o do iglicy,
- w y c i ę c i e do wyciągu ze sprężyną,

b) z lewej strony:

- w y ż ł o b i e n i e podłużne do sprężyny powrotnej z żerdzią i wyrzutnikiem,
- o t w ó r do opory sprężyny powrotnej,

c) z dołu w przedniej części:

- w y c i ę c i e do przejścia opór nabojo-
wych wylazu naboju magazynka
i w y ż ł o b i e n i e do wyrzutnika,

d) w środku wycięcie do umocowania
rączki zamkowej;

e) w tylnej części z ą b z a c z e p o w y
i s k o s do wgniatania dźwigni spustowej
przy cofaniu się zamka do tyłu.

2) R ą c z k a z a m k o w a służy do odciągania zamka przy ładowaniu i przeladowywaniu pistoletu maszynowego.

3) I g l i c a jest umieszczona w gnieździe na przednim końcu zamka, umocowana jest nieruchomo w przednim położeniu za pomocą występu wyciągu. Służy ona do zbijania spłonki.

4) W y c i ą g służy do wyciągania łusek z komory naboju i utrzymania ich w czółku zamka.

Wyciąg ma:

- z przodu p a z u r, którym chwyta kryzę łuski,

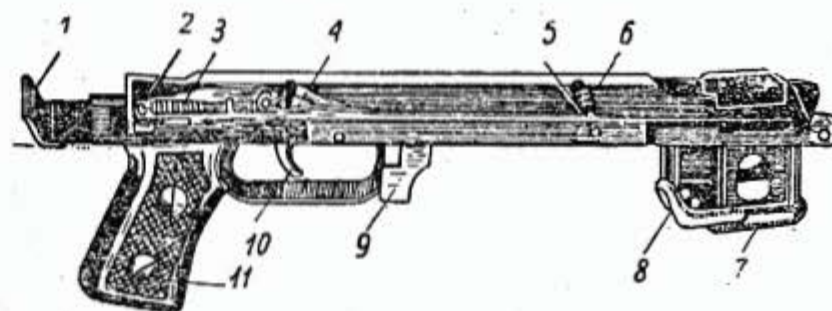
- z tyłu w y s t ę p, który utrzymuje wyciąg w położeniu poziomym i unieruchamia iglicę,
- w tyle u g ó r y s k o ś n e w y c i ę c i e, które chroni go przed pionowym odchyleniem za pomocą tłoczka ze sprężyną.

78. S p r ęż y n a p o w r o t n a (rys. 61) służy do podawania zamka w przednie położenie. Osadzona ona jest na żerdzi sprężyny powrotnej i opiera się jednym końcem o zderzak, drugim zaś o oporę sprężyny powrotnej. Przedni koniec żerdzi sprężyny powrotnej jest równocześnie wyrzutnikiem.

Z d e r z a k służy do osłabienia uderzeń zamka przy jego ruchu do tyłu i posiada o t w ó r do umieszczenia żerdzi sprężyny powrotnej.

79. K o m o r a s p u s t o w a (rys. 62) przednim końcem połączona jest za pomocą osi z komorą zamkową i zamyka ją od dołu.

W komorze spustowej są umieszczone i umocowane: mechanizm spustowy, bezpiecznik, gniazdo magazynka

Rys. 62. Komora spustowa: 1 — przycisk komory spustowej, 2 — sworzeń oporowy, 3 — sprężyna spustu i sworznia oporowego, 4 — zaczep zamkowy dźwigni spustowej, 5 — wodzik bezpiecznika, 6 — sprężyna wodzika, 7 — gniazdo magazynka, 8 — zatrzask magazynka, 9 — rączka bezpiecznika, 10 — język spustu, 11 — rękojeść (chwył)

z zatraskiem magazynka, przycisk komory spustowej i rękojeść (chwył) pistoletu.

Górne ściany komory spustowej są zagięte i służą jako wodzidła zamka.

80. Mechanizm spustowy (rys. 62 i 63) składa się z następujących części:

- spustu,
- dźwigni spustowej z zaczepem zamkowym,
- osi spustu łączącej spust z dźwignią spustową,
- sprężyny spustu i sworznia oporowego,
- sworznia oporowego,
- tulejki oporowej,
- opory dźwigni spustowej,
- kabłąka.

1) **S p u s t** służy do opuszczania zaczepu zamkowego dźwigni spustowej. W górnej części ma on g ł ó w k ę z okrągłym otworem sworznia oporowego, w dolnej zaś — j ę z y k s p u s t o w y.

2) **D ź w i g n i a s p u s t o w a** służy do utrzymania zamka na zaczepie zamkowym.

Dźwignia spustowa ma:

a) w przednim końcu o t w ó r prostokątny do środkowego występu opory;

b) na tylnym końcu u g ó r y z a c z e p z a m k o w y;

c) w dole d w a o t w ó r y, w których umocowana jest oś spustu.

3) **O ś s p u s t u** łączy dźwignię spustową ze spustem, a wystający jej prawy koniec w kształcie główki służy do unieruchomienia mechanizmu spustowego przy zabezpieczonym pistolecie maszynowym.

4) **S p r ęż y n a s p u s t u i s w o r z n i a o p o r o w e g o** działa dwustronnie — podnosi

dźwignię spustową w górę i utrzymuje sworzeń oporowy w tylnym położeniu.

5) **S w o r z e ń o p o r o w y** zespala mechanizm spustowy z bezpiecznikiem. **W o d z i k s w o r z n i a**, mieszczący się w wycięciu przycisku komory spustowej, chroni przycisk od wypadnięcia, a przy naciśnięciu na niego przesuwa sworzeń oporowy do przodu, przez co wyprowadza jego tylny koniec z otworu opory zderzaka i w ten sposób odłącza komorę spustową od komory zamkowej.

6) **T u l e j k a o p o r o w a** służy jako opór sprężyny spustu i sworznia oporowego. Ma ona na przednim końcu p i e r ś c i e ń, który opiera się o główkę spustu.

7) **O p o r a d ź w i g n i s p u s t o w e j** przytwierdzona jest do dna komory spustowej i ma trzy występy:

a) **w y s t ę p p r z e d n i** służy do oporu dźwigni spustowej i unieruchamia ją od przodu;

b) **w y s t ę p ś r o d k o w y** wchodzi w otwór dźwigni spustowej i nie pozwala na odchylenie dźwigni spustowej do tyłu i na boki;

c) **w y s t ę p t y l n y** ma okrągły otwór do sworznia oporowego i utrzymuje go w położeniu poziomym.

8) **K a b ł ą k** przymocowany jest do dolnej części komory spustowej i chroni język spustowy od przypadkowych uderzeń.

81. Bezpiecznik (rys. 63) służy do zabezpieczenia od przypadkowych strzałów i do unieruchomienia zamka w przednim i tylnym położeniu.

1) Bezpiecznik jest umieszczony wzdłuż prawej ściany wewnątrz komory spustowej i posiada:

- a) w dole rączkę do dogodniejszego wykorzystania bezpiecznika;
- b) w tylnym zagiętym końcu:
  - otwór do przejścia tulejki oporowej,
  - wycięcie trójkątne do główki osi spustu.
- c) w przedniej części wycięcie łukowe do wodzika bezpiecznika;

Rys. 63. Bezpiecznik: 1 — rączka bezpiecznika, 2 — tulejka oporowa, 3 — wycięcie trójkątne do główki osi spustu, 4 — wycięcie łukowe do wodzika bezpiecznika, 5 — wycięcie do rączki zamkowej

- d) w górnej części wycięcie do rączki zamkowej, gdy zamek znajduje się na zaczepie zamkowym.

2) Wodziki bezpiecznika (rys. 62) ma kołnierz, o który opiera się koniec sprężyny. Na wodzik nasunięta jest sprężyna. Sprężyna w wodzika przyciska bezpiecznik do prawej ściany komory spustowej. Wodziki swymi końcami łączy się z bocznymi ścianami komory spustowej, a przechodząc przez łukowe wycięcie do wodzika bezpiecznika kieruje i ogranicza pionowe przesuwanie się przedniego końca bezpiecznika.

82. Gniazdo magazynka z zatrzaśkiem (rys. 62) służy do połączenia magazynka i umocowania go. Gniazdo magazynka umieszczone jest w przedniej części komory spustowej. Celem zmniejszenia ciężaru ma ono na bokach dwa okienka. Wewnątrz gniazda magazynka umocowany jest

na osi zatrzaśk magazynka. Górny koniec zatrzaśku utrzymywany jest w przednim położeniu, przez sprężynę zatrzaśku.

83. Przycisk komory spustowej (rys. 62) służy do przesuwania sworznia oporowego w przód i do zamykania komory spustowej i komory zamkowej z tyłu. Ma on podłużne wycięcie do wodzika sworznia oporowego i kwadratowy otwór do występu opory zderzaka.

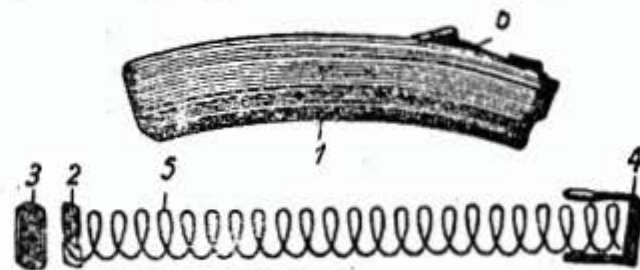
84. Rękojeść pistoletu (rys. 62) służy do trzymania pistoletu maszynowego przy strzelaniu.

85. Kolba (rys. 3) służy do dogodniejszego strzelania z pistoletu maszynowego.

Składa się ona z dwóch ramion z uchami i trzewika.

1) Ramiona nałożone są uchami na oś kolby (umieszczonej w komorze zamkowej) oraz przymocowane podkładkami i nitami.

Celem utrzymania kolby w położeniu złożonym lub rozłożonym ucha ramion mają po dwa wycięcia do występów zatrzaśku kolby.

Rys. 64. Magazynek: 1 — pudełko, 2 — płytka zaporowa, 3 — dno, 4 — donośnik, 5 — sprężyna magazynka, 6 — wycięcie do zatrzaśku magazynka

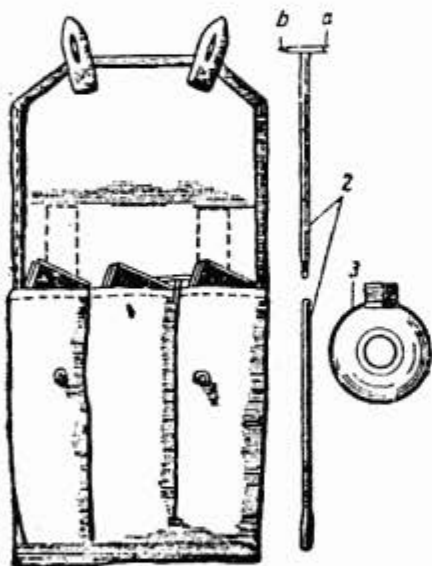
2) Trzewik połączony jest z ramionami kolby za pomocą dwóch osi przymocowanych do ramion.

86. Magazynek (rys. 64) mieści 35 nabo.

Składa się on z pudełka, dna magazynka, płytki zaporowej, donośnika i sprężyny magazynka. Na grzbiecie pudełka znajduje się wycięcie do zatrzasku magazynka.

Przybory do pistoletu maszynowego

87. Do każdego pistoletu maszynowego przysługuje: dwie torby z sześcioma magazynkami (po trzy magazynki w każdej), olejarka i składany wycior. Na rękojeści wycioru znajdują się klucz do muszki i wybijak.

Rys. 65. Przybory do pistoletu maszynowego: 1 — torba z magazynkami, 2 — składany wycior: a) klucz do muszki, b) wybijak, 3 — olejarka

Nabój bojowy

88. Do pistoletu maszynowego wz. 1943 używa się 7,62 mm naboju wz. 1930 — takich samych jak do pistoletu maszynowego wz. 1941.

Opis naboju podaje pkt 19 niniejszej instrukcji.

ROZDZIAŁ VIII

DZIAŁANIE CZĘŚCI I MECHANIZMÓW PISTOLETU MASZYNOWEGO

Położenie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przed ładowaniem

89. Części i mechanizmy pistoletu maszynowego przed ładowaniem znajdują się w następującym położeniu:

1) Zamek pod działaniem sprężyny powrotnej znajduje się w przodzie; jego przednia płaszczyna opiera się o tylne ścięcie lufy.

2) Wyciąg pod działaniem sprężyny przylega do trzonu zamka.

3) Sprężyna powrotna jest w najmniejszym napięciu; tylny jej koniec opiera się o zderzak, a przedni — o oporę.

4) Bezpiecznik przesunięty jest w tył do oporu: przedni jego koniec jest podniesiony, skutkiem czego zamek unieruchomiony jest w położeniu przednim.

5) Język spustowy jest podany nieco w przód; dźwignia spustowa znajduje się w górnym położeniu, a główka osi spustu (oś łączy spust z dźwignią spustową) mieści się w przedniej wąskiej części trójkątnego wycięcia bezpiecznika, skutkiem czego mechanizm spustowy jest unieruchomiony w górnym położeniu. Sprężyna spustu i sworznia oporowego jest w najmniejszym napięciu.

Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego podczas ładowania

90. Aby załadować pistolet maszynowy należy:

- włożyć w gniazdo magazynka naładowany magazynek tak, aby po włożeniu go usłyszeć trzask zatrasku,
- przesunąć bezpiecznik za rączkę do przodu,
- ujmując prawą ręką rączkę zamkową, odciągnąć zamek do tyłu, po czym puścić rączkę.

1) Przy wkładaniu magazynka w jego gniazdo zatrask magazynka zaskakuje w wycięcie na grzbiecie magazynka i zespala go z pistoletem maszynowym: górny nabój opiera się o dolną płaszczyznę podajnika zamka.

2) Przy przesuwaniu bezpiecznika do przodu, dzięki łukowemu wycięciu, opuszcza się przednia część bezpiecznika zwalniając rączkę zamkową; główka osi spustu znajduje się w tylnej szerokiej części trójkątnego wycięcia na bezpieczniku i zwalnia dźwignię spustową.

3) Przy odciąganiu zamka do tyłu sprężyna powrotna zostaje napięta, dźwignia spustowa opuszcza się w dół, język spustowy odchodzi do tyłu. Gdy ząb zaczepowy minie dźwignię spustową, wówczas dźwignia spustowa pod działaniem sprężyny spustu i sworznia oporowego podnosi się do góry, a język spustowy wraca do poprzedniego położenia; górny nabój podnosi się w magazynku i staje przed komorą naboju na drodze posuwania się zamka.

4) Przy zwolnieniu rączki zamkowej zamek nieco przesunie się do przodu, zaczepi zębem zaczepowym o zaczep zamkowy dźwigni spustowej i zatrzyma się w tylnym położeniu.

Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego podczas strzelania

91. Aby oddać strzał, należy nacisnąć palcem na język spustowy.

Po naciśnięciu na język spustowy spust, opierając się o sworzeń oporowy, odciąga tulejkę oporową do tyłu, ściska sprężynę spustu i sworznia oporowego, opuszcza jednocześnie zaczep zamkowy dźwigni spustowej i wyprowadza go spod zęba zaczepowego zamka. Zamek zostaje zwolniony i pod działaniem sprężyny powrotnej posuwa się w przód, wysuwa podajnikiem nabój z magazynka i wprowadza go do komory naboju. Pazur wyciągu zaskakuje za kryzę łuski. Dno łuski naboju wchodzi w czółko zamka. Iglica uderza w sponkę — następuje strzał.

Pod wpływem działania gazów prochowych pocisk wciska się w gwint przewodu lufy, a zamek jednocześnie zaczyna odchodzić do tyłu. Ponieważ jednak ciężar zamka jest wielokrotnie większy od ciężaru pocisku (prócz tego sprężyna powrotna wstrzymuje ruch zamka do tyłu), to szybkość ruchu zamka w stosunku do szybkości ruchu pocisku jest tak mała, że w czasie przejścia pocisku przez przewód lufy zamek cofnie się nieznacznie i zamyka nadal komorę naboju przeciwdziałając odpływowi gazów do tyłu w momencie strzału.

Gdy pocisk opuści przewód lufy, zamek pod działaniem gazów na dno łuski cofa się gwałtownie do tyłu i ściska sprężynę powrotną. Pazur wyciągu utrzymuje łuskę w czółku zamka. Łuska odchodząc wraz z zamkiem do tyłu napotyka na swej drodze wyrzutnik, który uderza w dno łuski i wyrzuca ją przez otwór wyrzutowy w komorze zamkowej.

Sprężyna magazynka działając na donośnik podaje

kolejny nabój na drogę posuwania się zamka naprzeciw komory naboowej.

Zamek siłą odrzutu cofa się dalej do tyłu, ściska sprężynę powrotną tak długo, dopóki nie uderzy o zderzak, po czym pod działaniem sprężyny powrotnej posuwa się znów do przodu, wysuwa z magazynka kolejny nabój i podaje go do komory naboowej, uderza iglicą w spłonkę — następuje strzał.

W ten sposób strzelanie trwa tak długo, aż zostaną wyczerpane naboje w magazynku lub zwolni się język spustowy.

W pierwszym wypadku zamek zostanie w przednim położeniu, w drugim zaś zatrzyma się na zaczepie zamkowym dźwigni spustowej.

Działanie części i mechanizmów pistoletu maszynowego przy zabezpieczeniu

92. Przy zabezpieczeniu przedni koniec bezpiecznika, dzięki łukowemu wycięciu, podnosi się w górę i jeżeli zamek znajduje się na zaczepie zamkowym, to rączka zamkowa wchodzi w górne podłużne wycięcie bezpiecznika; jeżeli natomiast zamek znajduje się w przednim położeniu, to jego rączka znajduje się za przednim końcem bezpiecznika. W obu wypadkach mechanizm spustowy jest unieruchomiony, ponieważ główka osi spustu znajduje się w przedniej wąskiej części trójkątnego wycięcia bezpiecznika i tym samym nie pozwala dźwigni spustowej opuścić się w dół.

Przy podaniu bezpiecznika w przód (odbezpieczeniu) zwalnia on rączkę zamkową i dźwignię spustową.

Zasady zapobiegania i usuwania zacięć przy strzelaniu

93. Zasady zapobiegania i usuwania zacięć przy strzelaniu podane są w pkt. 25—29 niniejszej instrukcji.

ROZDZIAŁ IX

ZASADY UTRZYMYWANIA I OBCHODZENIA SIĘ Z PISTOLETEM MASZYNOWYM

Utrzymywanie i przechowywanie pistoletu maszynowego

94. Ogólne zasady utrzymywania i przechowywania pistoletu maszynowego podane są w pkt. 30—43 niniejszej instrukcji. Dotyczą one również pistoletu maszynowego wz. 1943 z niżej podanymi zmianami.

1) W koszarach i na obozie pistolety maszynowe należy przechowywać w stojakach ze złożoną kolbą. Zamek pistoletu maszynowego powinien być w przednim położeniu i zabezpieczony.

W tym samym stojaku, przy każdym pistolecie maszynowym, przechowuje się torby z magazynkami i przyborami.

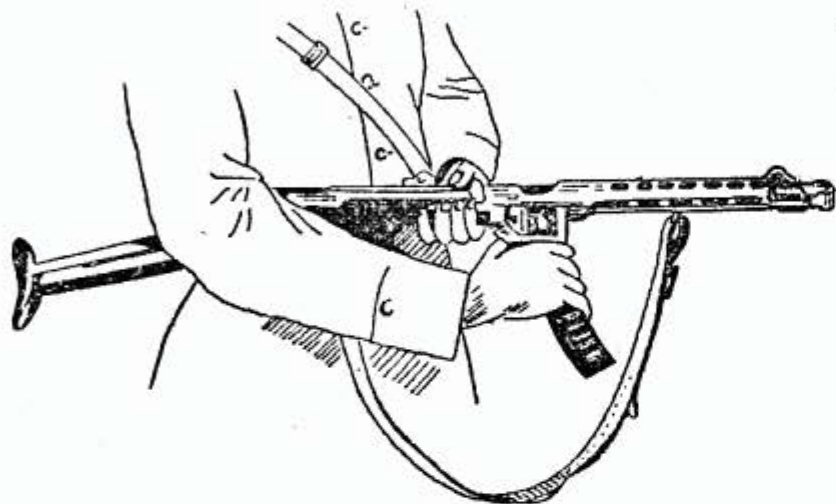
2) Na wartowni pistolety maszynowe należy przechowywać w stojakach; zamek w przednim położeniu i zabezpieczony, magazynek naładowany i wyjęty z pistoletu, a kolba złożona.

Zasady rozkładania i składania pistoletu maszynowego

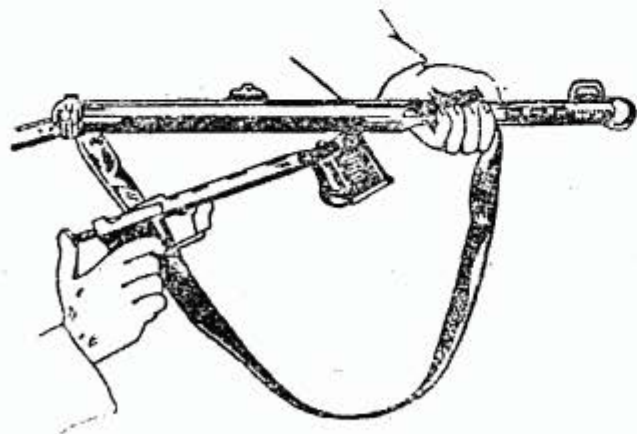
95. Ogólne zasady rozkładania i składania pistoletu maszynowego wz. 1943 podane są w pkt. 44 niniejszej instrukcji.

96. Rozkładanie pistoletu maszynowego przeprowadza się w następującej kolejności:

1) Odłączyć magazynek. Trzymając pistolet maszynowy w lewej ręce pod celownikiem, prawą ręką uchwycić magazynek i kciukiem tejże ręki nacisnąć zatrzask magazynka, po czym wyciągnąć magazynek z gniazda magazynka (rys. 66).

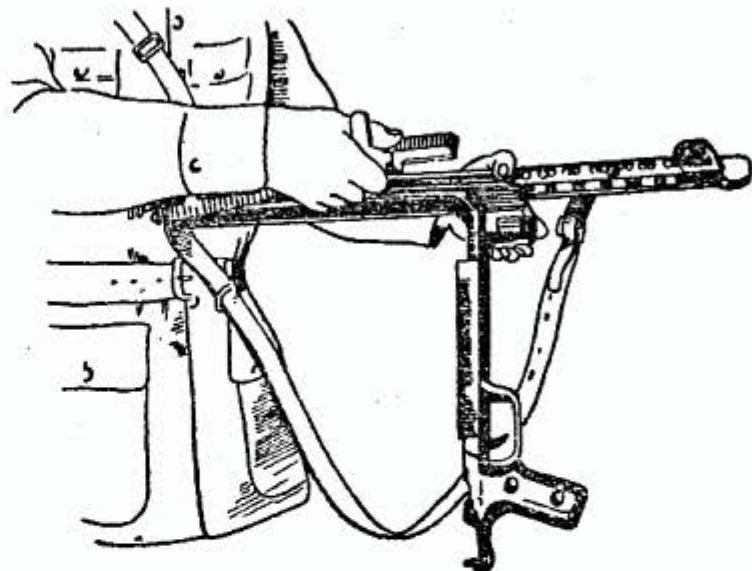

Rys. 66. Odłączanie magazynka

Rys. 67. Otwieranie komory zamkowej

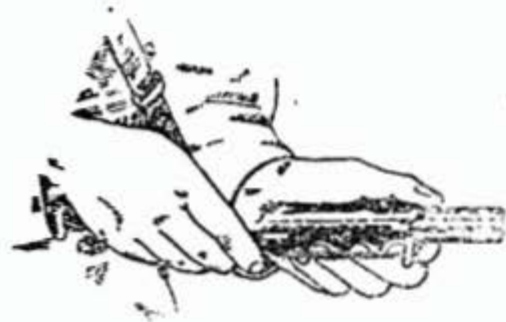
2) Otworzyć komorę zamkową. Trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za osłonę lufy, a prawą za rękojeść pistoletu maszynowego, kciukiem prawej ręki nacisnąć na przycisk komory spustowej i odciągnąć komorę spustową w dół (rys. 67).

Rys. 68. Odłączanie zamka wraz ze sprężyną powrotną i zderzakiem

3) Odłączyć zamek wraz ze sprężyną powrotną, żerdzią i zderzakiem. Trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za osłonę lufy i gniazdo magazynka, prawą ręką odciągnąć zamek za rączkę zamkową nieco do tyłu i ruchem w dół w prawo wyjąć zamek z komory zamkowej, po czym uchwycić zamek tak, aby nie wypadła sprężyna powrotna ze zderzakiem i odłączyć je (rys. 68).

4) Odłączyć od zamka sprężynę powrotną z żerdzią i zderzakiem (rys. 69). Wyjąć oporę sprężyny z otworu zamka.

Rys. 69. Odłączanie od zamka sprężyny powrotnej z żerdzią i zderzakiem

2) Włożyć zamek ze sprężyną powrotną, żerdzią i zderzakiem do komory zamkowej, skierowując zderzak do swego gniazda w komorze zamkowej tak, aby jego tylna płaszczyzna przylegała do opory zderzaka.

3) Zamknąć komorę zamkową. W tym celu należy nacisnąć i puścić przycisk komory spustowej tak, aby tylny koniec sworznia oporowego zaskoczył w otwór opory zderzaka w komorze zamkowej, łącząc je w ten sposób z komorą spustową.

Uwaga. Odłączanie i rozkładanie mechanizmu spustowego, rozkładanie zamka i bezpiecznika przeprowadza się wyłącznie w warsztacie rusznikarskim podczas naprawy lub zamiany części.

98. Rozkładanie i składanie magazynka przeprowadza się w następującej kolejności:

97. Składanie pistoletu maszynowego przeprowadza się w następującej kolejności:

1) Połączyć zamek ze sprężyną powrotną, z żerdzią sprężyny i zderzakiem tak, aby opora sprężyny powrotnej weszła w otwór zamka, a zderzak znajdował się z tyłu.

1) Odłączyć dno magazynka. Ująć magazynek (dnem do góry, grzbietem w lewo) prawą ręką w pobliżu dna magazynka, kciukiem lewej ręki wcisnąć występ płytki zaporowej i naciskając kciukiem prawej ręki na dno magazynka, wysunąć go z zagięć pudełka. Trzymając płytkę zaporową kciukiem prawej ręki, lewą ręką wysunąć dno magazynka.

2) Wyjąć sprężynę z płytką zaporową. Stopniowo zwalniając sprężynę kciukiem prawej ręki, lewą ręką wyjąć sprężynę wraz z płytką zaporową.

3) Wyjąć donośnik. Obrócić magazynek i wytrząsnąć donośnik na dłoń lewej ręki.

Składanie magazynka przeprowadza się w odwrotnej kolejności.

Przegląd pistoletu maszynowego

99. Ogólne zasady przeglądu pistoletu maszynowego podane są w pkt. 49—52 niniejszej instrukcji.

Sposób codziennego przeglądu pistoletu maszynowego

100. Przy codziennym przeglądzie pistoletu maszynowego należy skontrolować:

1) Czy na metalowych częściach nie ma rdzy, brudu, głębokich zadraśnień i wgnieceń, a na rękojeści pistoletu — pęknięć i zadraśnień; czy przewód lufy i czółko zamka są czyste.

2) Czy zamek działa prawidłowo oraz czy bezpiecznik należyście zabezpiecza zamek w przednim i tylnym położeniu.

3) Czy zatrask magazynka działa sprawnie.

4) Czy celownik i muszka nie są uszkodzone.

Przegląd pistoletu maszynowego w stanie złożonym

101. Przy przeglądzie pistoletu maszynowego w stanie złożonym należy skontrolować:

1) Działanie mechanizmów.

a) Czy zatrzask magazynka trwale utrzymuje magazynek. Załadować magazynek nabojami szkolnymi, włożyć go w gniazdo magazynka i nie naciskając na zatrzask, lekko pociągnąć w dół.

b) Czy zamek łatwo odchodzi do tyłu i utrzymuje się na zaczepie zamkowym.

Trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za gniazdo magazynka, odciągnąć zamek w tył do oporu i puścić rączkę zamkową. Zamek pod działaniem sprężyny powrotnej powinien posunąć się nieco w przód i zatrzymać się na zaczepie zamkowym dźwigni spustowej.

c) Czy zamek pod działaniem sprężyny powrotnej dochodzi w przód i czy wprowadza naboje do komory naboowej.

Trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za gniazdo magazynka, palcem wskazującym prawej ręki nacisnąć język spustowy. Zamek powinien szybko posunąć się w przód i wprowadzić nabój do komory naboowej.

d) Czy nabój zostaje wyciągnięty z komory naboowej i czy wyrzutnik wyrzuca go przez otwór wyrzutowy.

Prawą ręką odciągnąć rączkę zamkową do tyłu. Nabój szkolny powinien być wyrzucony przez otwór wyrzutowy.

2) Działanie bezpiecznika.

a) Czy należy działa bezpiecznik, gdy zamek znajduje się w przednim położeniu.

Podać rączkę bezpiecznika do tyłu i sprawdzić, czy zamek jest unieruchomiony. Rączka zamkowa przy co-

faniu do tyłu powinna opierać się o przedni koniec bezpiecznika.

b) Czy należy działa bezpiecznik, gdy zamek utrzymuje się na zaczepie zamkowym.

Przesunąć rączkę bezpiecznika w przód, odciągnąć zamek do tyłu, następnie rączkę bezpiecznika przesunąć znowu do tyłu i nacisnąć język spustowy. Język spustowy nie powinien poruszać się do tyłu, a zamek winien pozostawać na miejscu.

3) Sprawność muszki i celownika.

a) Czy muszka jest trwale umocowana w swej podstawie i czy nie jest zbita.

b) Czy celownik swobodnie obraca się na swej osi i czy utrzymuje się w nadanym mu położeniu; czy nie jest zbita szczyrbina celownika.

4) Sprawność zatrzasku kolby. Nacisnąć tłoczek zatrzasku i puścić, zatrzask pod działaniem sprężyny powinien energicznie powrócić na swoje miejsce.

Przegląd pistoletu maszynowego w stanie rozłożonym

102. Przeglądając pistolet maszynowy w stanie rozłożonym należy dokładnie przejrzeć poszczególne jego części i sprawdzić, czy nie ma na nich rdzy, brudu, wykruszeń, zbić i zadr.

103. Przy przeglądzie lufy sprawdzić

1) Czy wylot lufy nie ma zbić i czy lufa nie jest rozdęta.

2) Czy w przewodzie lufy nie ma rdzy, wżerów i osadu prochowego.

3) Czy wlot lufy nie jest uszkodzony. Wlot lufy nie może mieć spęcznienia (zbitcia metalu) przeszkadzającego wejściu naboju do komory naboowej. W celu sprawdzenia należy trzymać pistolet maszynowy wylotem

lufy w dół i wprowadzić nabój szkolny do komory nabojeowej. Nabój pod wpływem własnego ciężaru powinien swobodnie wejść do komory nabojeowej.

104. Przy przeglądzie zamka należy sprawdzić:

1) Czy na powierzchni zamka lub jego częściach nie ma zbić lub zadr.

2) Czy pazur wyciągu nie ma wykruszeń.

105. Przy przeglądzie mechanizmu spustowego należy sprawdzić:

1) Czy nie ma połamanych lub popękanych części.

2) Czy nie ma zbić na zaczepie zamkowym dźwigni spustowej.

106. Przy przeglądzie kolby należy sprawdzić:

1) Czy kolba obraca się płynnie przy naciśnięciu zatrzasku oraz czy trwale zostaje umocowana w położeniu rozłożonym.

2) Czy swobodnie obraca się trzewik.

3) Czy ramiona kolby nie są pogięte.

107. Przy przeglądzie magazynka należy sprawdzić:

1) Czy dobrze działa donośnik. W celu sprawdzenia załadować magazynek nabojami szkolnymi i włożyć go do pistoletu maszynowego. Lewą ręką ująć za rękojeść i nacisnąć palcem wskazującym na język spustowy. Prawą ręką odciągnąć zamek do tyłu i puścić rączkę zamkową. Powtórzyć to 8—10 razy. Zamek przy posuwaniu się do przodu powinien każdorazowo podawać nabój do komory nabojeowej, a przy cofaniu się do tyłu wyciągać nabój i wyrzucać go przez otwór wyrzutowy.

2) Czy pudełko magazynka nie jest pogięte.

Czyszczenie i smarowanie pistoletu maszynowego

108. Ogólne zasady czyszczenia i smarowania pistoletu maszynowego wz. 1943 podane są w pkt. 57—63 niniejszej instrukcji.

109. Sposób czyszczenia i smarowania pistoletu maszynowego.

Pistolet maszynowy należy czyścić w następującej kolejności:

1) Połączyć człony wyciora dokręcając je aż do oporu; przekręcić rękojeść wyciora; nakręcić przecieracz, na który należy nałożyć pakuły, tak aby wchodziły one do przewodu lufy z niedużym wysiłkiem, wypełniając gwinty. W tym celu należy ułożyć pakuły w kształt cyfry 8 i nałożyć skrzyżowaniem na koniec przecieracza; po czym ułożyć włókna wzdłuż całego przecieracza i nasycić je płynem do czyszczenia.

2) Ustawić pistolet maszynowy kolbą (między stopami nóg) wylotem lufy do góry, wprowadzić wycior w przewód lufy i przesunąć go mniej więcej na jedną trzecią długości przewodu lufy. Pochylić pistolet maszynowy kolbą do przodu, opierając go o jakikolwiek przedmiot, ująć lewą ręką za osłonę lufy, a prawą ręką za rękojeść wyciora i ostrożnie, nie dotykając wyciorem do ścianek przewodu lufy, płynnie przesuwając wycior przez całą długość przewodu lufy od 7 do 10 razy. Następnie zmienić pakuły, ponownie nasycić je płynem do czyszczenia i powtórzyć czyszczenie.

Po tym, przewód lufy należy przetrzeć do sucha czystą szmatką (uprzednio wytrzeć dokładnie wycior i przecieracz) i obejrzeć szmatkę. Jeżeli na szmatce pozostaną ślady osadu prochowego lub rdzy, należy powtórzyć czyszczenie pakułami nasycionymi płynem do czyszczenia, a następnie suchą szmatką.

Powtarzać tę czynność tak długo, dopóki szmatka nie będzie zupełnie czysta.

3) Po przekonaniu się o czystości przewodu lufy, należy wyczyścić komorę nabożową i wylot lufy.

4) Po zakończeniu czyszczenia lufy i komory nabożowej należy jeszcze raz przetrzeć je suchą szmatką, po czym przegłądać od wylotu cały przewód lufy. Następnie włożyć do komory zamkowej, naprzeciw przewodu, kawałek papieru dla odbicia światła i obracać przy tym pistolet maszynowy w rękach.

5) Zewnętrzną stronę lufy i wewnętrzną stronę osłony należy czyścić i smarować przez otwory osłony lufy.

U w a g i:

Pistolet maszynowy, w którym rdza i osad nie dają się usunąć wymienionym sposobem, należy odesłać do warsztatu rusznikarskiego.

W wypadku gdy przecieracz z wyciorem ugrzęźnie w przewodzie lufy, pistolet maszynowy należy również odesłać do warsztatu rusznikarskiego.

O ile z pistoletu maszynowego nie strzelano, przewód lufy i inne części pistoletu maszynowego należy przeczyszczyć natłuszczoną szmatką (pakułami); po czym wytrzeć do sucha i nasmarować.

6) Zamek, magazynek, sprężynę powrotną, komorę zamkową i kolbę, należy najpierw wytrzeć suchą szmatką lub pakułami, a następnie szmatką nasyconą płynem do czyszczenia, po czym przetrzeć do sucha i lekko nasmarować.

Zewnętrzne części pistoletu maszynowego smarować cienką warstwą smaru (lekko nasyconą szmatką), ponieważ nadmiar smaru sprzyja osadzaniu się kurzu i zanieczyszczaniu broni. Łatwe części ruchome pistoletu maszynowego należy smarować nieco grubiej, natomiast w zimie, smarować cienką warstwą — szmatką lekko nasyconą smarem.

110. W celu naładowania magazynka należy ująć go lewą ręką wylazem nabożowym do góry, a prawą wkładać naboje do magazynka, wprowadzając je pod opory nabożowe wylazu magazynka naciśnięciem dużego palca.

Przy pełnym naładowaniu magazynka (35 naboji) ostatni nabój układa się w wylazie nabożowym, a pierwszy załadowany nabój (dolny) powinien być widoczny przez otwór kontrolny w dolnej części tylnej ścianki magazynka.

ROZDZIAŁ X

PRYZSTRZELIWANIE PISTOLETU MASZYNOWEGO

111. Sposób przystrzeliwania pistoletu maszynowego wz. 1943 zasadniczo jest taki sam jak pistoletu maszynowego wz. 1941, który podają pkt. 65—71 niniejszej instrukcji. Różnica polega na tym, że:

1) Przy przesuwaniu muszki należy pamiętać, że każde jej przesunięcie o 1 mm, przenosi średni punkt trafienia przy strzelaniu na odległość 50 m, o 14 cm.

2) W czasie przystrzeliwania pistolet maszynowy należy trzymać lewą ręką za gniazdo magazynka, opierając pistolet dolną częścią osłony lufy o podpórkę przestrzegając, by magazynek nie opierał się o ziemię lub o podpórkę, jak również podpórka nie powinna wystawać poza wylot lufy.

DZIAŁ III

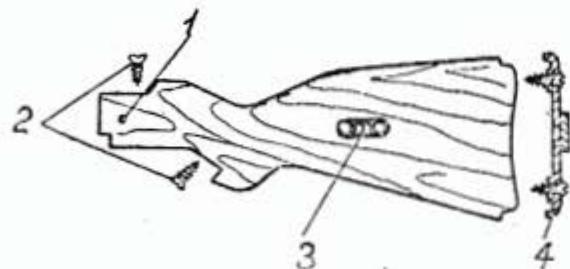
7,62 mm PISTOLET MASZYNOWY wz. 1943/52 (zmodyfikowany)

ROZDZIAŁ XI

RÓŻNICE W BUDOWIE MIĘDZY PISTOLETEM MASZYNOWYM wz. 1943/52 i PISTOLETEM MASZYNOWYM wz. 1943

112. Pistolet maszynowy wz. 1943/52 różni się od pistoletu maszynowego wz. 1943 następującą budową:

- 1) Komora zamkowa w tylnej części ma:
  - a) wkładkę górną i dolną z otworami do wkrętów komory zamkowej;

Rys. 70. Kolba drewniana: 1 — otwór do kolka mocującego;
2 — wkręty komory zamkowej; 3 — tylne ucho do pasa; 4 —
trzewik

- b) dwa otwory do kolka mocującego komorę zamkową;
- c) otwór do wkrętu komory zamkowej.

2) Kolba drewniana umocowana jest w tylnej części komory zamkowej za pomocą wkrętów komory zamkowej.

Ma ona:

- a) otwór do kolka mocującego;
  - b) dwa gniazda do wkrętów komory zamkowej;
  - c) szyjkę;
  - d) wycięcie na tylne ucho do pasa;
  - e) trzewik z pokrywą, która zamyka pustą część kolby (gniazdo na przybory), gdzie układa się przybory do czyszczenia.
- 3) Przycisk komory spustowej w tylnej części ma zgięcie zwrócone do dołu.

113. Utrzymywanie i przechowywanie pistoletu maszynowego jest takie samo jak pistoletu maszynowego wz. 1943 z tym, że w koszarach i na obozie przybory przechowuje się wewnątrz kolby pistoletu.

C Z Ę Ś Ć II

SPOSOBY I ZASADY STRZELANIA

ROZDZIAŁ I

SPOSOBY STRZELANIA Z PISTOLETU MASZYNOWEGO

Wskazówki ogólne

112. Strzelanie z pistoletu maszynowego składa się z następujących czynności: przygotowania do strzelania (przyjęcie postawy strzeleckiej, załadowanie i nastawienie celownika), wykonania strzelania i przerywania ognia (chwilowe przerywanie ognia i zmiana magazynka).

113. Żołnierz strzela z pistoletu maszynowego na komendę dowódcy lub samodzielnie.

114. Z pistoletu maszynowego można strzelać z postawy leżąc, klęcząc, siedząc i stojąc, z wolnej ręki, z oparciem i w ruchu.

115. Do załadowania pistoletu maszynowego podaje się komendę: „Ładuj broń“. Na tę komendę żołnierze ładują pistolety maszynowe w takiej postawie, w jakiej zastała ich komenda.

W razie potrzeby, przed komendą „Ładuj broń“ może być podana postawa.

W warunkach bojowych pistolet maszynowy powinien być zawczasu załadowany i zabezpieczony w przednim położeniu zamka.

116. Do otwarcia i prowadzenia ognia daje się zadanie ogniowe lub podaje się komendę, w której należy

wskazać: cel, celownik, punkt celowania (jeżeli potrzeba) i rodzaj ognia.

Aby otworzyć ogień dowódca podaje komendę, na przykład:

„Dozór 3 — suche drzewo, w prawo na 2 palce w krzakach — ckm, do ckm, 10, krótkimi seriami — OGNIA“.

„Na wprost — do biegnących, 20, w pierś, krótkimi seriami — OGNIA“.

„Do atakujących, długimi seriami — OGNIA“.

W celu maskowania lub zaoszczędzenia naboju można prowadzić ogień pojedynczy. Dowódca wówczas podaje komendę, na przykład:

„W lewo na zaoranym polu — rów, do strzelców, 10, pojedynczym, od prawego — OGNIA“.

„Na prawym skraju tranzei — obserwator, do obserwatora, 20, pojedynczym, po 2 naboje — OGNIA“.

Przy strzelaniu salwami na komendę „OGNIA“, strzelec oddaje jedną krótką serię.

W celu chwilowego przerywania ognia podaje się komendę lub sygnał „Przerwij ogień“, a dla całkowitego przerywania ognia — „Rozładuj“.

Po tych komendach, strzelcy powinni przede wszystkim zabezpieczyć pistolety w tylnym położeniu zamka.

117. Każdy strzelec, kierując się niżej podanymi zasadniczymi sposobami strzelania z pistoletu maszynowego, powinien w zależności od swoich indywidualnych właściwości, wyrobić sobie najbardziej dogodną i pewną postawę do strzelania, starając się przy tym osiągnąć jednakowe układanie kolby w dołku strzeleckim i jak najwygodniejsze ułożenie tułowia, rąk i nóg.

Każdą czynność przy strzelaniu powinien strzelec wykonywać szybko, nie przerywając obserwacji celu.

118. Z pistoletu maszynowego wz. 1943, w braku czasu na rozłożenie kolby (przy zaskoczeniu przez nieprzyjaciela) można strzelać ze złożoną kolbą, trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za gniazdo magazynka, a prawą za rękojeść pistoletu.

Sposoby strzelania leżąc

Postawa leżąc

119. Aby przyjąć w miejscu postawę leżąc do strzelania z pistoletu maszynowego wz. 1941 należy:

1) Zrzucić pas z ramienia (z szyi) i trzymając pistolet maszynowy prawą ręką za szyjkę łoża wylotem w przód i w górę, wykonać zwrot w prawo w skos z jednoczesnym wypadem prawej nogi o pół kroku w przód.

2) Skierowując pistolet maszynowy wylotem lufy w kierunku celu, szybko opuścić się na lewe kolano, po czym opierając się o ziemię lewą ręką położyć się na lewy bok.

Rys. 71. Postawa leżąc z pistoletem maszynowym wz. 1941

3) Położyć pistolet maszynowy na dłoni lewej ręki (pod celownikiem) i opuścić kolbę na ziemię (rys. 71).

4) Położyć się, przylegając ciałem do ziemi; nogi lekko rozwarte piętami do wewnątrz.

5) W razie potrzeby natychmiastowego otwarcia ognia należy bezpiecznik przesunąć w prawo, nastawić przełącznik na potrzebny rodzaj ognia, po czym prawą ręką odciągnąć ręczkę zamkową w tył aż do oporu i ująć ręką za szyjkę kolby, wprowadzając w kabłąk palec wskazujący; pozostałymi palcami objąć szyjkę. Pistolet maszynowy należy trzymać w lewej ręce opierając kolbę i pudełko magazynka o ziemię.

120. Aby przyjąć w miejscu postawę leżąc do strzelania z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52 należy:

1) Zrzucić pas z ramienia (z szyi) i trzymając pistolet maszynowy prawą ręką za komorę zamkową, pod celownikiem — wylotem lufy w przód i w górę, wykonać zwrot w prawo w skos z jednoczesnym wypadem prawej nogi o pół kroku w przód.

Rys. 72. Postawa leżąc z pistoletem maszynowym wz. 1943 i wz. 1943/52.

2) Skierowując pistolet maszynowy wylotem w kierunku celu szybko opuścić się na lewe kolano, po czym opierając się o ziemię lewą ręką położyć się na lewy bok.

3) Ująć pistolet maszynowy lewą ręką za gniazdo magazynka, a w pistolecie maszynowym wz. 1943 prawą ręką rozłożyć kolbę i ustawić trzewik kolby.

4) Położyć się przylegając ciałem do ziemi; nogi lekko rozwarłe, piętami do wewnątrz. Trzymając pistolet maszynowy lewą ręką za gniazdo - magazynka oprzeć kolbę o ziemię.

5) W razie potrzeby natychmiastowego otwarcia ognia należy nastawić celownik na potrzebną podziałkę, podać rączkę bezpiecznika do przodu, odciągnąć zamek do tyłu i ujmując prawą ręką za rękojeść pistoletu, wprowadzić palec wskazujący do kabłąka (rys. 72).

Ażeby przyjąć postawę leżąc w biegu należy wykonać wypad prawą nogą w przód i lekko w prawo, pochylić tułów piersią do kolana, jednocześnie oprzeć o ziemię dłoń lewej ręki palcami w pobliżu prawej stopy, po czym opierając się kolejno na lewej ręce i udzie lewej nogi położyć się na lewy bok i łokieć lewej ręki, następnie wyprostowując prawą nogę położyć się na brzuchu.

Składanie się i strzelanie w postawie leżąc

121. Do strzelania z pistoletu maszynowego wz. 1941 należy: po wybraniu lub odszukaniu celu wskazanego przez dowódcę, nie tracąc go z oczu, podnieść kolbę pistoletu maszynowego i szczelnie przyciągnąć ją do ramienia; jednocześnie nachylić głowę nieco w przód i nie naprężając szyi przyłożyć policzek do kolby. Lewą ręką podtrzymywać na dłoni pistolet maszynowy od dołu

między magazynkiem i kabłąkiem lub pod magazynkiem (rys. 73). Prawą ręką bez naprężenia objąć szyjkę kolby i położyć wskazujący palec pierwszym stawem na język spustowy.

Rys. 73. Położenie lewej ręki przy strzelaniu leżąc z pistoletem maszynowym wz. 1941

122. Do strzelania z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52 należy: po wybraniu lub odszukaniu celu wskazanego przez dowódcę nie tracąc go z oczu podnieść kolbę pistoletu maszynowego i szczelnie przyciągnąć ją do ramienia; jednocześnie nachylić głowę nieco w przód ku komorze zamkowej nie naprężając szyi. Trzymając pistolet maszynowy silnie lewą ręką za gniazdo magazynka, a prawą za rękojeść pistoletu, położyć palec wskazujący pierwszym stawem na język spustowy (rys. 74).

123. Przy celowaniu zamknąć lewe oko, a prawym patrzeć przez szczerbinę i muszkę tak, aby muszkę naprowadzić (zgrać) na środek szczerbiny, wierzchołkiem — równo z górnymi krawędziami szczerbiny. W takim położeniu podprowadzić pistolet maszynowy pod punkt celowania i płynnie nacisnąć na język spustowy.

124. Przy strzelaniu należy silnie przyciągać kolbę prawą ręką do ramienia. Po oddaniu potrzebnej serii szybko puścić język spustowy, poprawić celowanie i znów nacisnąć język spustowy.

125. Przy strzelaniu ogniem pojedynczym należy język spustowy zwalniać po każdym strzale.

Rys. 74. Strzelanie leżąc z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52

Przy strzelaniu ogniem pojedynczym z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52 naciskanie na język spustowy powinno być bardzo krótkie. Naciskając na język spustowy, żołnierz powinien wyczuć moment zwolnienia zamka z zaczepu zamkowego i wtedy puścić język spustowy.

Przerwanie ognia

126. Przerwanie ognia (strzelania) może być chwilowe lub całkowite. W celu chwilowego przerwania ognia, jeżeli nie przewiduje się zmiany stanowiska ogniowego, po zaprzestaniu strzelania należy zabezpieczyć pistolet w tylnym położeniu zamka. W tym celu przy pistolecie maszynowym wz. 1941, należy odciągnąć rączkę zamkową do tyłu tak, aby bezpiecznik znalazł się naprzeciw wycięcia w pokrywie komory zamkowej, po czym przesunąć bezpiecznik w lewo. Następnie sprawdzić dokładność zabezpieczenia, poruszając rączką zamkową.

Przy pistolecie maszynowym wz. 1943 i wz. 1943/52 należy odciągnąć rączkę bezpiecznika do tyłu.

127. Jeżeli przewiduje się zmianę stanowiska ogniowego należy zabezpieczyć pistolet w przednim położeniu zamka. W tym celu przy pistolecie maszynowym wz. 1941 należy lewą ręką podać dźwignię zatrzasku do przodu (pkt. 45), a prawą ręką wyjąć i odłożyć magazynek. Naciskając palcem lewej ręki na język spustowy i jednocześnie trzymając rączkę zamkową prawą ręką, podać płynnie zamek do przodu, po czym zabezpieczyć pistolet w przednim położeniu zamka i włożyć magazynek w jego gniazdo.

Przy pistolecie maszynowym wz. 1943 i wz. 1943/52 należy odciągnąć rączkę bezpiecznika do tyłu, nacisnąć zatrzask magazynka prawą ręką i odłączyć magazynek; podać rączkę bezpiecznika do przodu i naciskając palcem lewej ręki język spustowy zwolnić zamek z zaczepu, przytrzymując go prawą ręką za rączkę zamkową; odciągnąć rączkę bezpiecznika do tyłu i znów włożyć magazynek w gniazdo magazynka aż usłyszysz się trzask.

128. Przy całkowitym przerwaniu ognia należy:

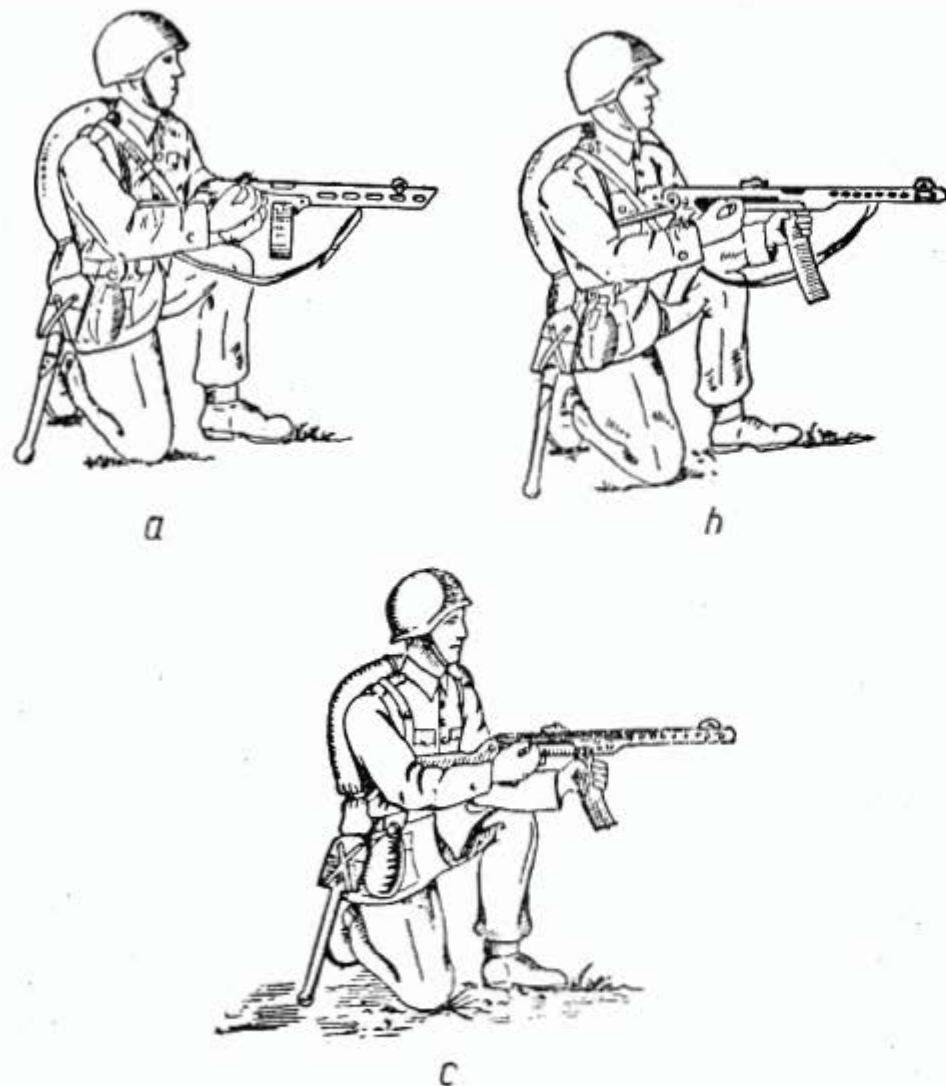
1) Przy pistolecie maszynowym wz. 1941 — odłączyć magazynek; płynnie podać zamek w przednie położenie, zabezpieczyć i dołączyć magazynek.

2) Przy pistolecie maszynowym wz. 1943 i wz. 1943/52 — zabezpieczyć pistolet w tylnym położeniu zamka, odłączyć magazynek, płynnie zwolnić zamek z zaczepu zamkowego i zabezpieczyć go w przednim położeniu. Następnie przyłączyć magazynek do pistoletu maszynowego i złożyć kolbę w pistolecie maszynowym wz. 1943.

Jeżeli nie przewiduje się potrzeby strzelania z pistoletu, to magazynek należy rozładować, wyjęte z niego naboje schować i próżny magazynek przyłączyć do pistoletu maszynowego.

Postawa i strzelanie klęcząc

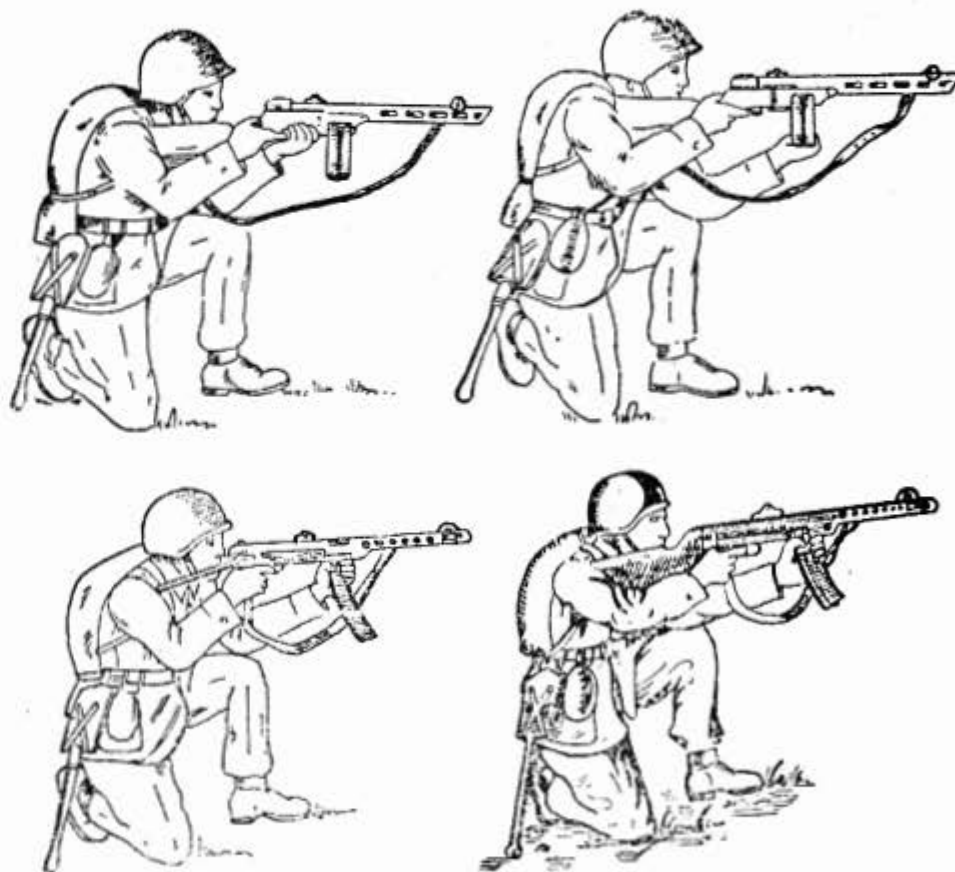
129. Do strzelania z postawy klęcząc (rys. 75) należy zrzucić pas z ramienia (z szyi), a lewą ręką podchwycić pistolet maszynowy od dołu (pm wz. 1943 i wz.

Rys. 75. Postawa klęcząc

1943/52 — za gniazdo magazynka). Jednocześnie cofnąć prawą nogę do tyłu, szybko klęknąć na prawym kolanie i usiąść na obcasie. Lewą rękę z pistoletem oprzeć na udzie lewej nogi, a prawą ręką ująć rączkę zamkową (przy pm wz. 1943 — rozłożyć kolbę, ustawić trzewik kolby i przenieść rękę na rączkę zamkową).

Jeżeli zachodzi potrzeba natychmiastowego otwarcia ognia należy: załadować pistolet maszynowy, nastawić odpowiednio celownik i ująć prawą ręką za szyjkę kol-

Rys. 76. Strzelanie klęcząc (ułożenie łokcia wyżej i niżej kolana)

by (pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — za rękojeść) pistoletu, wprowadzając palec wskazujący do kabłąka. Goleń lewej nogi ustawić możliwie pionowo, a uda nóg powinny tworzyć kąt nieco mniejszy od prostego.

130. Przy składaniu się do strzelania klęcząc należy: łokieć lewej ręki oprzeć o udo nogi powyżej kolana lub w zależności od budowy ciała, łokieć nieco opuścić niżej kolana; łokieć prawej ręki podnieść i przyciągnąć kolbę pistoletu do ramienia (rys. 76).

Pozostałe czynności wykonywać zgodnie ze wskazówkami podanymi w pkt. 121—128 i pkt. 118.

Postawy i strzelanie siedząc

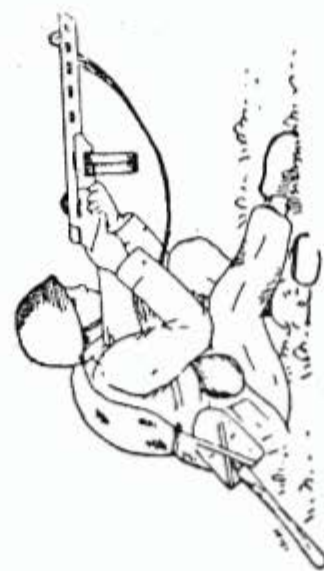
131. Do strzelania „siedząc“ można stosować jedną z następujących postaw:

1) Usiąść na ziemi robiąc pół zwrotu w prawo w stosunku do celu i silnie oprzeć się obcasami o ziemię (rys. 77).

Rys. 77. Postawa siedząc

2) Usiąść na ziemi krzyżując nogi, podciągnąć je pod siebie w ten sposób, aby stopa prawej nogi znajdowała

Rys. 78. Strzelanie siedząc

się między udem i goleniem lewej nogi, a stopa lewej nogi podciągnięta była pod goleń prawej nogi.

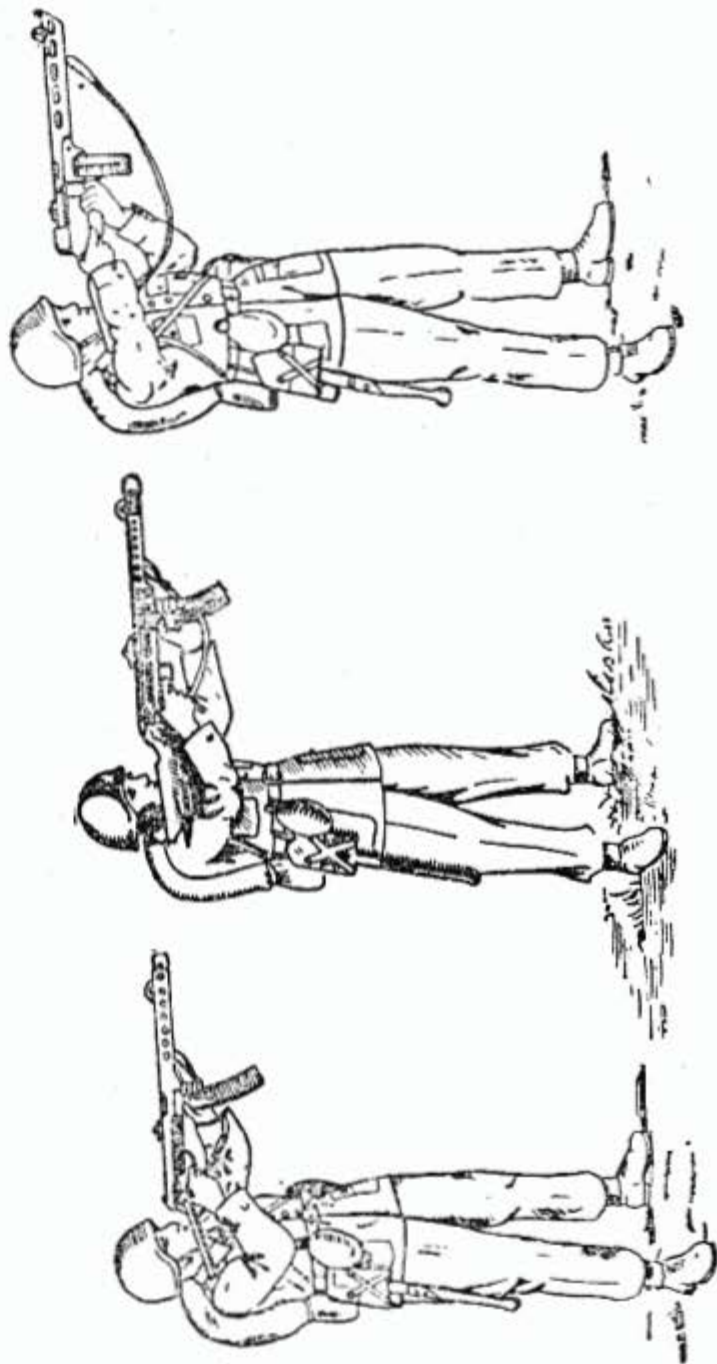
W obu wypadkach lewą rękę z pistoletem oprzeć jak najwygodniej o udo lewej nogi i trzymając tą ręką pistolet pod celownikiem lub za magazynek (pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — gniazdo magazynka; przy pm wz. 1943 — rozłożyć kolbę), załadować pistolet, nastawić celownik (przy pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — podać rączkę bezpiecznika do przodu), odciągnąć zamek do tyłu i ująć szyjkę kolby (pm wz. 1943 i wz. 1943/52 rękojeść) pistoletu, wprowadzając palec wskazujący do kabłąka.

Przy składaniu się do strzału siedząc — łokcie obu rąk oprzeć o uda lub opuścić je niżej kolan, jeśli pozwala na to budowa ciała strzelca (rys. 78).

Pozostałe czynności wykonywać zgodnie ze wskazówkami podanymi w punktach 121—128 i pkt. 118.

Postawa i strzelanie stojąc

132. Do strzelania stojąc (rys. 79) należy: wykonać pół zwrotu w prawo w kierunku celu i nie przystawiając lewej nogi, wystawić ją w lewo na szerokość ramion, jak najwygodniej dla strzelca, przy tym ciężar ciała rozłożyć równomiernie na obie nogi. Jednocześnie rzucić pas z ramienia (z szyi) i podać pistolet maszynowy wylotem w przód w kierunku celu, podchwytując go lewą ręką od dołu pod celownikiem (przy pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — za gniazdo magazynka; przy pm wz. 1943 — rozłożyć kolbę). Prawą ręką nastawić celownik (przy pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — podać rączkę bezpiecznika w przód), odciągnąć zamek do tyłu i ująć szyjkę (przy pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — rękojeść) pistoletu, wprowadzając palec wskazujący do kabłąka.

Rys. 79. Strzelanie stojąc

Pozostałe czynności strzelania wykonuje się według punktów 121—128 i pkt. 118.

133. Z pistoletu maszynowego wz. 1943 w położeniu „przez szyję“ można strzelać stojąc, nie zdejmując pasa z szyi.

134. W wąskich ukryciach i przy niespodziewanym zetknięciu się z nieprzyjacielem na bliską odległość można stosować następujący sposób strzelania stojąc: pistolet maszynowy wziąć jak do strzelania w ruchu (pm wz. 1943 nie rozkładając kolby) i nie celując, skierować wylotem lufy w kierunku nieprzyjaciela, ostrzeliwując go ogniem ciągłym z bliska.

Strzelanie z podpórką i zza ukrycia

135. Wykorzystanie podpórki (oparcia) znacznie ułatwia strzelanie, umożliwia maskowanie i daje możliwość strzelcom ukrycia się przed obserwacją i ogniem nieprzyjaciela (rys. 80).

Podpórka powinna strzelcowi zapewnić wygodną postawę do strzelania.

Przy strzelaniu z podpórką należy: oprzeć pistolet maszynowy przednią częścią osłony lufy (pm wz. 1943 i wz. 1943/52 przed magazynkiem) o podpórkę, przytrzymując go od dołu lewą ręką za kolbę (pm wz. 1943 i wz. 1943/52 za gniazdo magazynka).

Twardą podpórkę należy przykryć złożonym płaszczem, darnią itp. lub jeśli możliwe jest, oprzeć pistolet maszynowy na dłoni lewej ręki opartej o podpórkę.

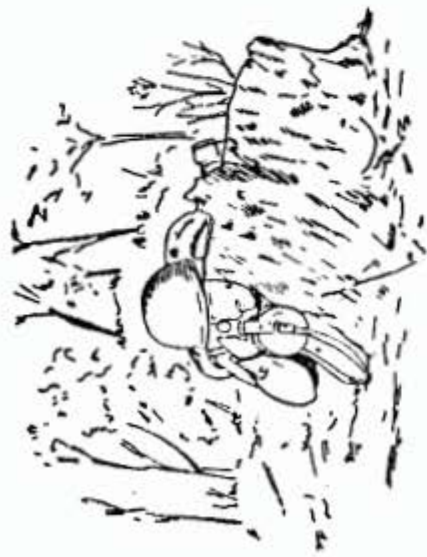
136. Przy strzelaniu zza ukrycia należy przystosować się do niego tak, aby na zewnątrz wystawała tylko część wylotowa pistoletu maszynowego. Strzelając z postawy klęcząc lub stojąc należy ściśle przywrzeć

Rys. 80. Strzelanie z podpórką

do ukrycia lewym bokiem i ramieniem, uważając, aby pistolet maszynowy i przytrzymująca go kiść lewej ręki nie dotykała przedmiotu podparcia, przez co uniknie się odchylenia pocisku w bok od kierunku strzału (rys. 81—84).

Strzelanie z pistoletu maszynowego wz. 1943 z ukrycia ograniczającego ruch (z czołgów, wozów pancernych,

Rys. 81. Strzelanie leżąc z za pnia

Rys. 82. Strzelanie klęcząc z za drzewa

Rys. 83. Strzelanie stojąc z za drzewa

Rys. 84. Strzelanie siedząc — na drzewie

wąskich strzelin itp.) należy prowadzić przy złożonej kolbie wykorzystując jako podpórkę pod przednią część osłony lufy skraj lub burtę ukrycia.

Postawy i strzelanie na nartach

137. Do strzelania na nartach w postawie leżąc, należy wziąć pistolet maszynowy do prawej ręki, a kijki do lewej.

Rys. 85. Strzelanie leżąc z przypiętymi nartami

Rys. 86. Strzelanie kłęcząc na nartach

Nie odrywając pięt nart od miejsca zatrzymania się, rozewrzeć dzioby nart na boki; opierając się na kijkach klęknąć najpierw na lewe, a potem na prawe kolano; szybko położyć się, kładąc kijki przed sobą, oprzeć łokieć lewej ręki na kijkach i złożyć się do strzału (rys. 85).

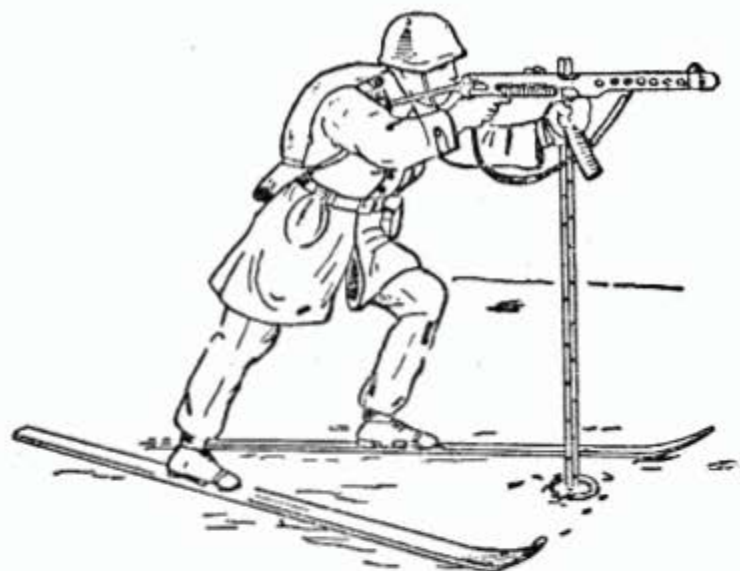
138. Do strzelania na nartach w postawie klęcząc należy postawić kijki z lewej strony, rozewrzeć dziób prawej narty w prawo i postawić jej tylną część na pięcie lewej narty; klęknąć prawym kolaniem na prawą nartę i złożyć się do strzału (rys. 86).

Rys. 87. Strzelanie stojąc na nartach

139. Do strzelania na nartach w postawie stojąc — wykonuje się wszystkie czynności jak w postawie stojąc — bez nart (rys. 87).

W celu zwiększenia stateczności postawy stojąc na nartach można wykorzystać kijki jako podparcie. W tym celu należy je złączyć ze sobą, a ich rzemyki (pętle) założyć na lewą rękę (rys. 88), po czym stawiając kijki między nartami wykorzystać je jako podpórki lub postawić kijki z lewej strony i oprzeć na nich pistolet maszynowy.

Rys. 88. Strzelanie stojąc z podpórką na nartach

Strzelanie w ruchu

140. Do strzelania w ruchu należy mieć pistolet maszynowy w położeniu „przez szyję“.

Z pistoletu maszynowego w ruchu można strzelać dwoma sposobami:

1) Na odległościach od celu większych niż 100 m strzelec, aby oddać strzał, powinien zatrzymać się, złożyć się do strzału, szybko wycełować i oddać jedną—dwie krótkie lub jedną długą serię, po czym posuwać się w dalszym ciągu.

Rys. 89. Strzelanie w ruchu

2) Na odległościach od celu mniejszych niż 100 m można strzelać nie wstrzymując ruchu. W tym celu należy: trzymać pistolet maszynowy lewą ręką za osłonę lufy (pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — gniazdo magazynka), a prawą za szyjkę kolby (pm wz. 1943 i wz. 1943/52 — rękojeść) i przyciskając kolbę łokciem do prawego boku (rys. 89), strzelać długimi seriami ogniem poszerzanym, skierowując przy tym pistolet maszynowy wylotem lufy do celu.

ROZDZIAŁ II

ZASADY STRZELANIA Z PISTOLETU MASZYNOWEGO W WALCE

Wskazówki ogólne

141. Żołnierz uzbrojony w pistolet maszynowy strzela w walce z reguły samodzielnie, stosując się do sytuacji bojowej.

142. Ogień z pistoletu maszynowego charakteryzują następujące dane:

długość w metrach	Największe przewyższenie średniego toru pocisku nad linią celowania w cm	Wymiary środkowego pasa rozrzutu			
		Na wysok. w cm		Na szerok. w cm	
		ogniem pojedyn- czym	krótkimi seriami	ogniem pojedyn- czym	krótkimi seriami
50	1/2	10/10	21/15	10/10	19/14
100	7/7	21/20	31/30	21/20	29/27
150	19/18	32/31	42/45	32/30	40/40
200	36/36	42/42	56/60	41/40	54/52
250	62/62	54/53	71/75	53/50	68/66
300	98/98	67/64	90/90	65/60	84/80

U w a g a: W liczniku — dane dotyczące pm wz. 1941, w mianowniku pm wz. 1943 i wz. 1943/52.

Niezbędną ilość nabojów do zniszczenia odkrytego pojedynczego celu przy strzelaniu krótkimi seriami uwidacznia niżej podana tabela:

Odległość strzelania w metrach	Główna	Popiersie	Biegający	Stojący
50	3	2	1	1
100	4	3	2	1
150	6	4	3	2
200	8	5	4	3
250	12	7	5	3
300	16	9	6	4

U w a g a: Pod warunkiem, że średni punkt trafienia pokrywa się ze środkiem celu.

Wybór celu

143. W walce, dla żołnierza uzbrojonego w pistolet maszynowy, celami są dowódcy i pojedynczy żołnierze nieprzyjaciela odkryci lub zamaskowani, przebiegający lub pojawiający się niespodziewanie, atakujące lub kontratakujące grupy nieprzyjaciela oraz jego środki ogniowe.

Przy wyborze celu kierować się jego znaczeniem bojowym i wrażliwością na ogień, w pierwszym rzędzie niszczyć cele ważne i niebezpieczne, a spośród nich — najbliższe i najbardziej odkryte.

Wybór celownika i punktu celowania

144. Przy wyborze nastawienia celownika należy kierować się następującymi zasadami: ogień długimi seriami do wszystkich celów na odległościach do 300 m prowadzi się przy celowniku 20; ogień pojedynczy (lub po dwa strzały) do drobnych celów na odległościach 100 m i bliżej prowadzi się przy celowniku 10, w pozostałych wypadkach — przy celowniku 20.

145. Punktem celowania z zasady jest środek dolnego skraju celu.

Przy strzelaniu do wysokich celów (biegnący lub stojący) punkt celowania wybiera się na najszerszej części tego celu (piers, pas). Przy strzelaniu na odległościach większych niż 200 m celuje się w głowę celu.

W czasie strzelania należy obserwować miejsce padania pocisków i jeżeli zajdzie potrzeba — dobrać inny punkt celowania.

146. Przy strzelaniu ogniem ciągłym wpływ temperatury i wiatru równoległego nie ma żadnego znaczenia, gdyż wpływ ich na lot pocisku zostaje kilkakrotnie pokryty naturalnym rozrzutem i dlatego można go nie uwzględniać.

Przy strzelaniu ogniem pojedynczym, szczególnie do drobnych celów, na odległościach 200 m i więcej, wpływ temperatury i wiatru równoległego należy uwzględniać dobierając wyżej lub niżej punkt celowania, odpowiednio do podanej tabeli:

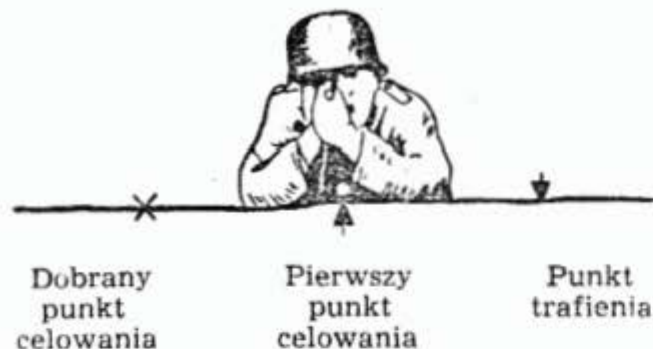
Odległość w m	Przy temperaturze									Przy silnym wietrze (10 m/sek.) w kierunku strzału, pkt cel. dobierać niżej. Przy wietrze przeciwnym pkt cel. dobierać wyżej w cm
	+ 45°	+ 35°	+ 25°	+ 15°	+ 5°	- 5°	- 15°	- 25°	- 35°	
	punkt celowania dobierać niżej o cm			punkt celowania dobierać wyżej o cm						
100		2	1	—	1	2	3	4	5	—
150	6	4	2	—	2	4	6	8	10	1
200	12	8	4	—	4	8	12	16	20	3
250	$\frac{24}{21}$	$\frac{16}{14}$	$\frac{8}{7}$	—	$\frac{8}{7}$	$\frac{16}{14}$	$\frac{24}{21}$	$\frac{32}{28}$	$\frac{40}{35}$	6
300	36	24	12	—	12	24	36	48	60	10

* Mianownik dotyczy pm wz. 1943 i wz. 1943/52.

147. Wiatr boczny wywiera znaczny wpływ na lot pocisku odchylając go w bok. Dlatego punkt celowania trzeba przenosić w tę stronę, z której wieje wiatr, zgodnie z następującą tabelą:

Odległość w m	Przeniesienie punktu celowania przy umiarkowanym wietrze (5 m/sek.) wiejącym pod kątem 90°		U w a g i
	w cm	w sylwetkach (figurach) człowieka	
100	20/20	$\frac{1}{2}$	1. Poprawka doboru punktu celowania przy silnym wietrze (10 m/sek.) jest 2 razy większa, przy słabym (2-3 m/sek.) — 2 razy mniejsza. 2. Przy wietrze wiejącym pod kątem ostrym poprawka punktu celowania — 2 razy mniejsza. 3. Obliczanie poprawki punktu celowania należy przeprowadzać od środka celu (rys. 90).
150	45/45	1	
200	75/73	$1\frac{1}{2}$	
250	110	2	
300	150	3	

U w a g a: W rubryce drugiej licznik dotyczy pm wz. 1941, mianownik — pm wz. 1943 i wz. 1943/52.

Rys. 90. Dobór punktu celowania.

Strzelanie do celów pojedynczych i grupowych

148. Do pojedynczych odkrytych celów na odległościach do 300 m należy prowadzić ogień krótkimi seriami lub ogień pojedynczy dobierając punkt celowania w zależności od odległości, wysokości celu i atmosferycznych warunków strzelania.

149. Grupowy cel, składający się z oddzielnych dobrze widocznych figur, z odległości 200 m i bliżej, ostrzeliwuje się krótkimi seriami, kolejno przenosząc punkt celowania z jednej figury na drugą.

150. Szeroki cel grupowy źle widoczny lub zamaskowany ostrzeliwuje się w zależności od odległości krótkimi lub długimi seriami przenosząc kolejno punkt celowania od jednego skraju celu (maski) do drugiego.

151. Przy odpieraniu ataku lub kontrataku oraz przy niespodziewanym napadzie na odległościach od 100 m i bliżej ostrzeliwuje się nieprzyjaciela długimi seriami, ogniem poszerzanym na szerokość celu.

152. W walce w lesie ostrzeliwuje się nieprzyjaciela zza drzew, krótkimi seriami, strzałem podchwytywym

(myśliwskim), a walcząc w transzejach, rowach łączących, w ciasnych ukryciach itp. należy ostrzeliwać nieprzyjaciela z bliska, bez składania się.

Strzelanie do celów chwilowo ukazujących się i ruchomych

153. Dla zwalczania celów ukazujących się na krótki okres czasu niezbędne jest bardzo uważne i szczegółowe obserwowanie pola walki, szybkie rozpoznawanie i ocenianie celów, określanie odległości do nich, dobieranie celownika i punktu celowania.

Przyspieszenie strzelania do ukazujących się celów, powinno być osiągnięte przez szybkie składanie się do strzału.

154. Do zwalczania ukazujących się celów, można przedtem wycelować w to miejsce, gdzie spodziewamy się jego ukazania; w momencie ukazania się celu, szybko poprawić celowanie i oddać krótką serię.

Jeżeli nie można przewidzieć miejsca znajdowania i ukazania się celu; należy stosować strzał podchwytywy (myśliwski) i ostrzeliwać cel krótkimi seriami.

155. Strzelanie do celów poruszających się pieszo w płaszczyźnie strzału (w kierunku strzelca i odwrotnie) należy prowadzić z nastawieniem celownika 20, dobierając punkt celowania w miarę przybliżania lub oddalania się celu (pkt. 145).

156. Do zwalczania celu poruszającego się pod kątem do płaszczyzny strzału należy brać wyprzedzenie punktu celowania w kierunku posuwania się celu, według niżej podanej tabeli:

Odległość w m	Poprawka doboru punktu celowania do biegnącego pod kątem 90° (3 m/sek.)				U w a g i
	w cm		w sylwetkach człowieka		
	pm wz. 1941	pm wz. 1943 i wz. 1943/52	pm wz. 1941	pm wz. 1943 i wz. 1943/52	
50	30	30	1/2	1/2	1. Poprawka doboru punktu celowania do celu posuwającego się krokiem — 2 razy mniejsza. 2. Poprawka doboru punktu celowania do celu posuwającego się pod kątem ostrym do płaszczyzny strzału — 2 razy mniejsza. 3. Przy poprawce doboru punktu celowania obliczanie należy przeprowadzać od środka celu.
100	75	70	1 1/2	1 1/2	
150	115	115	2 1/2	2 1/2	
200	160	160	3	3	
250	210	215	4	4	
300	260	270	5	5	

157. Przy ostrzeliwaniu poruszającego się celu można wybrać punkt na drodze jego ruchu, uprzednio wycelować w ten punkt, a gdy tylko cel przybliży się do wybranego punktu na wielkość koniecznego wyprzedzenia, otworzyć ogień.

Strzelanie do celów powietrznych

158. Ogień z pistoletu maszynowego do samolotów i spadochroniarzy na odległościach do 300 m prowadzi się z nastawieniem celownika 20.

Ogień otwiera się tylko na rozkaz dowódcy.

159. Najbardziej dogodnym momentem strzelania do samolotu jest chwila nurkowania na strzelca lub też odlotu samolotu po nurkowaniu. W tych wypadkach należy strzelać bez wyprzedzenia, celując w dziób nurkującego lub w ogon odlatującego samolotu.

W innych wypadkach, przy strzelaniu do samolotu należy brać wyprzedzenie w zależności od odległości i szybkości lotu samolotu.

Wielkość wyprzedzenia podaje poniższa tabela.

Szybkość samolotu w m/sek.	Odległość strzelania i wyprzedzenia w metrach					
	50		100		200	300
	wz. 1941	wz. 1943 i wz. 1943/52	wz. 1941	wz. 1943 i wz. 1943/52	dla trzech wzorów	wz. 1941 i wz. 1943/52
60	6,6	5,4	15,0	13,8	32,4	52,2 53,4
70	7,7	6,3	17,5	16,1	37,8	60,9 62,3
80	8,8	7,2	20,0	18,4	43,2	69,6 71,2
90	9,9	8,1	22,5	20,7	48,6	78,3 80,1
100	11,0	9,0	25,0	23,0	54,0	87,0 89,0
110	12,1	9,9	27,5	25,3	59,4	95,7 97,9
120	13,2	10,8	30,0	27,6	64,8	104,4 106,8
130	14,3	11,7	32,5	29,9	70,2	113,1 115,7
140	15,4	12,6	35,0	32,2	75,6	121,8 124,6
150	16,5	13,5	37,5	34,5	81,0	130,5 133,5

160. W walce, posługując się tabelą w metrach, należy sporządzić tabelę wyprzedzenia w kadłubach samolotów nieprzyjaciela działających w danym rejonie, uwzględniając ich rozmiary i szybkość lotu. Przy strzelaniu podawać wyprzedzenie w kadłubach widocznej sylwetki samolotu (rys. 91).

Rys. 91. Sposób wyprzedzenia przy strzelaniu do samolotu

P r z y k ł a d. Szybkość samolotu 80 m/sek. — długość kadłuba — 10 m; wyprzedzenie należy brać przy strzelaniu na odległość: 50 m — 1 kadłub, na 100 m — 2 kadłuby, na 200 m — 4 kadłuby, na 300 m — 7 kadłubów.

161. Przy strzelaniu do spadochroniarzy wyprzedzenie należy brać w kierunku opadania. Wyprzedzenie podawać w figurach (spadochroniarza) według poniższej tabeli:

Odległość strzelania w metrach	50	100	200	300
Wyprzedzenie w figurach widocznej sylwetki spadochroniarza przy szybkości opadania 6 m/sek.	pod nogi	1 fig.	2 fig.	3 ¹ / ₂ fig.

U w a g a: Wyprzedzenie liczy się od pasa spadochroniarza.

162. Postawa przy strzelaniu do celów powietrznych jest dowolna, w zależności od terenu i położenia może być „siedząc“, „klęcząc“, „leżąc“ lub „stojąc“: powinna ona jednak dawać dobre oparcie i możliwość obracania się na wszystkie strony.

Jako podparcie pod pistolet maszynowy mogą służyć niskie przedmioty terenowe, jak płoty, gałęzie drzew itp.

T A B E L A

kątów celowania, zbroczenia i czasu lotu pocisku przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1941

Odległość strzelania w metrach	Kąt celowania w tysięcznych	Zbroczenie w cm	Czas lotu pocisku w sekundach
50	2,8	—	0,11
100	4,2	5	0,25
150	5,5	10	0,39
200	7,2	20	0,54
250	9,2	30	0,70
300	11,4	40	0,87
350	13,9	50	1,05
400	17,0	60	1,24
450	20,3	80	1,45
500	24,2	100	1,68

T A B E L A

kątów celowania, zbroczenia i czasu lotu pocisku przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52

Odległość strzelania w metrach	Kąt celowania w tysięcznych	Zbroczenie w cm	Czas lotu pocisku w sekundach
50	3,6	—	0,09
100	5,0	5	0,23
150	6,6	10	0,38
200	8,6	20	0,54
250	10,8	30	0,71
300	13,1	40	0,89

T A B E L A

przewyższenia średniego toru pocisku nad linią celowania
przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1941

Celownik \ Odległość w metrach	50	100	150	200	250	300
	Przewyższenie w centymetrach					
10	7	0	-25	-66		
20	22	30	25	0	-50	-126

U w a g a: Liczby ze znakiem (—) wyrażają obniżenie toru pocisku w stosunku do linii celowania.

T A B E L A

przewyższenia średniego toru pocisku nad linią celowania
przy strzelaniu z pistoletu maszynowego wz. 1943 i wz. 1943/52

Celownik \ Odległość w metrach	50	100	150	200	250	300
	Przewyższenie w centymetrach					
10	7	0	-24	-70		
20	24	36	29	0	-54	-130

U w a g a: Liczby ze znakiem (—) wyrażają obniżenie toru pocisku w stosunku do linii celowania.

Drukowano w formacie B 6 na pap. rotogr. VII kl. 65 gr. B 1
w Drukarni Wojskowej w Gdyni. Skład rozpoczęto 22. XII. 54.
Druk ukończono 28. III. 55. Objętość 6,3 ark. wyd. arkuszy
druk. 9. Nr zam. 3280/D-8. Nr CW. 21302.